PREDLOG
EVA 2017-3330-0062
REDNI POSTOPEK

ZAKON O ZNANSTVENORAZISKOVALNI IN INOVACIJSKI DEJAVNOSTI

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM ZAKONA

Državni zbor Republike Slovenije je v letu 2011 sprejel Resolucijo o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011–2020 (ReRISS11-20), ki identificira družbene izzive, ki zahtevajo kritičen razmislek in raziskovanje vzrokov za nastalo stanje, predvsem pa prenovo načina življenja, delovanja, ustvarjanja, proizvodnje in povezovanja. Izpostavljena je potreba po ustvarjalnosti in znanju kot dobrinah, ki izpolnjujeta posameznika in mu dajeta ustrezno mesto v sodobni družbi, omogoča družbeno vključenost, trajnosten način življenja in trajnostno gospodarstvo, kar vse vodi do visoke kakovosti življenja in pravičnejše družbe. Z ReRISS11-20 država Slovenija ob upoštevanju družbene odgovornosti priznava trajno zavezanost znanosti in razvoju ter priznava njuno pomembno vlogo pri družbenemu napredku in ustvarjanju blaginje za svoje državljane. Izhajajoč iz ReRISS11-20 Slovenija podpira celovitost in nedeljivost znanosti ter krepitev avtonomije znanosti in njenih institucij (tako javnih raziskovalnih kot tudi javnih visokošolskih zavodov) ob hkratni podpori usklajeni soodvisnosti znanosti, razvoja in inovacij, kar edino zagotavlja splošni družbeni napredek in blaginjo. **Vizija** ReRISS11-20 je »*Do leta 2020 bo vzpostavljen odziven raziskovalni in inovacijski sistem, ki ga bodo sooblikovali vsi deležniki in bo odprt svetu. Ta sistem bo trdno zasidran v družbi, bo v njeni službi, odzival se bo na potrebe in hotenja državljanov ter omogočal reševanje velikih družbenih izzivov prihodnosti, kot so podnebne spremembe, energija, pomanjkanje virov, zdravje in staranje. Zato se bosta v družbi povečala ugled in privlačnost dela raziskovalcev, razvojnikov in inovatorjev. Pravni okvir za delovanje takšnega sistema bo s prilagoditvijo zakonodaje vzpostavljen v letu 2012*.« **Cilj** pa je vzpostaviti sodoben raziskovalni in inovacijski sistem, ki bo omogočal višjo kakovost življenja za vse, s kritično refleksijo družbe, učinkovitim reševanjem družbenih izzivov in dvigom dodane vrednosti na zaposlenega ter zagotavljanjem več in kakovostnejših delovnih mest.
Spremljanje izvajanja ciljev, opredeljenih v ReRISS11-20 je bilo skladno z opredeljenimi ukrepi za spremljanje implementacije izvedeno dvakrat[1] v času veljavnosti resolucije, rezultati analize pa so bili predstavljeni Svetu za znanost in tehnologijo Republike Slovenije, Vladi Republike Slovenije in Državnemu zboru Republike Slovenije.

Izvajanje vizije Raziskovalne in inovacijske strategije 2011-2020 (RISS) so deležniki v anketi ob pripravi poročila o izvajanju RISS za leti 2013 in 2014 (pripravljeno, obravnavano in sprejeto v letu 2016) ocenili relativno kritično, kar gre pripisati predvsem padcu državnih proračunskih sredstev za raziskave in razvoj za več kot četrtino (26,5 % v letu 2014 glede na 2011[2]) in

[1] Poročili za 2011-2012(objavljeno 2013) in 2013-2014 (objavljeno 2016) dostopni na:
- http://imss.dz-rs.si/imis/4716e5f20882d3902b8d.pdf
- http://vrs-3.vlada.si/MANDAT14/VLADNAGRADIVA.NSF/71d4985ffda5de89c12572c3003716c4/660b77f69e6d3c04c12580120047ed53/$FILE/poro%C4%8Dilo%20RISS%20priloga.pdf
- http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/Znanost/doc/SZT/2._skupna_seja/Gradivo_k_1._tocki_-_RISS-2014.pdf

[2]

dejstvu, da v času izvajanja resolucije ni prišlo do nadaljnje potrebne integracije področij raziskav in inovacij (tehnologije) temveč se je nasprotno, z novo resorsko delitvijo po volitvah leta 2011, pričeti proces povezovanja prekinil in se ločil tudi institucionalno. Tudi zaradi obeh dejstev od sprejema RISS še ni prišlo do predvidenih sprememb zakonodajnega okvirja.

Poglobljena analiza stanja je bila izvedena ob zadnjem poročilu o izvajanju RISS leta 2018, kjer je bilo ugotovljeno naslednje:

Učinkovito upravljanje raziskovalnega in inovacijskega sistema

Upravljanje raziskovalnega in inovacijskega sistema se v zadnjih letih ni sistemsko spremenilo glede krepitve učinkovitosti in enotnosti sistema upravljanja. Večina ključnih izvajalcev RISS meni, da je enotni sistem upravljanja raziskovalne in inovacijske dejavnosti v Sloveniji nezadosten in slab. Podobna je tudi ocena Evropske komisije iz zadnjega, sicer delovnega poročila o napredku Slovenije, kjer piše, da Slovenija še nima učinkovitih političnih odgovorov na raziskovalno razvojne izzive. Cilji, ukrepi in kazalniki RISS se spremljajo kvantitativno in kvalitativno. Procesi vrednotenj posameznih podpornih in izvajalskih institucij niso sistemsko urejeni prek zunanjih evalvacij, a se občasno izvajajo. Od šestih ukrepov RISS, vezanih na učinkovito upravljanje raziskovalnega in inovacijskega sistema, se jih polovica izvaja, druga polovica ukrepov pa se bo lahko začela izvajati šele po spremembi zakonodaje, ki ureja področje raziskav in razvoja.

Kakovostne raziskave v javnem sektorju

Ocene ključnih izvajalcev RISS in mednarodno primerljivi podatki Evropske komisije kažejo, da je naš javni raziskovalni sektor premalo uspešen in neprilagojen zahtevam časa, kar ni povezano samo z upadanjem javnih izdatkov za raziskave in razvoj v javnem sektorju, temveč tudi s primerno zakonodajno ureditvijo inovacijskega sistema. Kot šibka točka je v vseh mednarodnih evalvacijah slovenskega inovacijskega sistema identificirana omejena zmožnost javnih raziskovalnih in visokošolskih zavodov, da se avtonomno upravljajo. Pridobljene ocene so v skladu z oceno OECD iz leta 2012, da ima Slovenija zastarel model javnih raziskovalnih organizacij, ki terja celovito in čim prejšnjo reformo v skladu s sprejetima nacionalnima strategijama RISS in ReNPVŠ11-20.

Vzpostavitev zmogljivosti v podporo raziskavam in inovacijam (človeški viri, specializacija, infrastruktura)

Prednosti, ki jih je Slovenija imela na področju človeških virov v raziskovalni in razvojni dejavnosti ob začetku izvajanja RISS, se ob izteku izvajanja RISS kažejo kot pomembne slabosti in nevarnosti, na katere opozarjajo številni kvantitativni kazalniki in zunanje evalvacije. Kljub temu je Slovenija na področju človeških virov v raziskovalni in razvojni dejavnosti še vedno nad povprečjem Evropske unije, zlasti zaradi visokega deleža novih doktorandov in dosežene stopnje visokošolske izobraženosti.

[2] Slovenija je v letu 2010 presegla EU povprečje vlaganja v R&D kot % BDP in v letu 2013 dosegla najvišjo vrednost 2,58 % BDP za RRD (v istem letu je bilo povprečje EU 28 2,02% BDP). V letih, ki so sledila je delež EU28 neznatno rastel, medtem, ko je v Sloveniji delež v letu 2015 padel na 2,37% BDP, v letu 2016 na 2,01 % BDP, kar je bilo prvič manj od povprečja EU28 (2,04 % BDP), ter v letu 2017 na 1,87 % BDP. Še zgovornejši je bil padec sredstev za R&D v deležu proračuna, kjer je bilo v letu 2009 v ta namen alociranih 1,4% (EU28 = 1,48%) proračuna, medtem, ko v letu 2015 še zgolj 0,86 % (EU28 = 1,37). V letih 2016 in 2017 je delež nekoliko zrasel (0,89 % oz. 0,92 %), vendar je rast še vedno prepočasna, kar povečuje razkorak do najboljših. Avstrija je v tem obdobju (2009–2017) dvignila delež z 1,38% na 1,59%, Estonija z 1,48% na 1,54%, Litva je delež zmanjšala iz 1,15 na 0,95 in Finska je delež ravno tako zmanjšala iz 1,95% na 1,56%. Povprečje EU28 v letu 2017 je bilo 1,4 % (vir: EUROSTAT, tabela: »Total GBAORD as a % of total general government expenditure [gba_nabste]«, 16. 9. 2019)

Če smo v prejšnjem poročilu o uresničevanju RISS v letu 2014 še lahko zapisali, da nas številni kazalniki umeščajo nad povprečje EU-28 in v povprečje držav EU, ki so vodilne inovatorke ali močne inovatorke, tega ne moremo več trditi. Število raziskovalk in raziskovalcev (v FTE) se je v državah EU-28 v obdobju 2011–2016 povečalo z indeksom 116, medtem ko se je v Sloveniji zmanjšalo z indeksom 93. V skupini držav, ki so vodilne inovatorke ali močne inovatorke, smo po številu raziskovalcev med delovno aktivnimi iz povprečja v letu 2013 pristali na zadnjem mestu v letu 2016.

Inovativno gospodarstvo

MGRT je v letu 2014 v okviru svojih pristojnosti in sprejetega proračuna pospeševalo zasebna vlaganja v RR z nepovratnimi spodbudami za krepitev razvojnih dejavnosti in tehnoloških investicij v podjetjih, prek krepitve razvojnih oddelkov v podjetjih in finančnih instrumentov za raziskave, razvoj in inovacije. Prav tako veljajo 100 % davčne olajšave za vlaganja v RR.

Promocija znanosti, ustvarjalnosti in inovativnosti v družbi in izobraževanju

V letih 2013 in 2014 so se nadaljevale aktivnosti v okviru spodbujanja ustvarjalnosti, inovativnosti in podjetnosti (UPI) med mladimi (osnovnošolci in srednješolci).

Struktura izdatkov za raziskave in razvoj se med posameznimi sektorji v Sloveniji razlikuje od strukture izdatkov držav EU-28. Zmanjšanje izdatkov za raziskave in razvoj v javnem sektorju in povečanje razkoraka med izdatki za raziskave in razvoj v javnem in poslovnim sektorjem, ne zagotavljata dolgoročno stabilnega in uravnoteženega razvoja znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema v Sloveniji. Slovenija v času izvajanja RISS (od 2011) do leta 2014 ni povečala javnega vlaganja v raziskave in razvoj niti z nacionalnimi, niti s sredstvi evropskie kohezijske politike. Državna proračunska sredstva za raziskave in razvoj so bila v letu 2014 za 26,50 % manjša kot v letu 2011, proračunska sredstva, ki jih je država prejela za raziskave in razvoj iz evropskih strukturnih skladov pa za 62,5 %, saj se je večina projektov financirala v obdobju 2011 in 2012, obdobje, ki je sledilo pa je bilo v znamenju zaključevanja finančne perspektive in priprave dokumentov za nov večletni finančni okvir. V letu 2017 so bila Državna proračunska sredstva za raziskave in razvoj nominalno sicer višja kot v letih 2014-2016, vendar pa je njihov delež v obdobju 2011-2017 v % slovenskega BDP najmanši in enak kot v letu 2016 (0,4 % BDP). Ob zmanjševanju javnih vlaganj v raziskave in razvoj so sredstva gospodarskega sektorja v tem obdobju ves čas naraščala, se je pa stopnja rasti zmanjšala. Do leta 2014 so se viri gospodarskega sektorja povečali za 11 %. Proračunska sredstva ARRS za temeljne raziskave so se v času izvajanja RISS zmanjšala, tako v državnem kot tudi v visokošolskem sektorju. Upadanje javnih sredstev za raziskave in razvoj je bilo ustavljeno šele v letu 2015, ko so se sredstva začela minimalno povečevati. Na deklarativni ravni so raziskave in znanje že ves čas izvajanja RISS ključna prioriteta Slovenije (izhajajoč tudi iz Strategije razvoja Slovenije in Strategije pametne specializacije – S4), vendar pa je letna rast integralnih sredstev za financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti preko ARRS in MIZŠ od leta 2015 minimalna in še vedno ne dosega niti sredstev iz leta 2012, ki pa so že bila 13 % nižja kot v letu 2011. Ob tem velja poudariti, da je veljavna RISS glede vlaganj jasna, opozorila o nesprejemljivo manjšem deležu sredstev za raziskave in razvoj pa prihajajo tudi iz mednarodnih institucij. V poročilu za IMF je na primer ocenjeno, da je za stabilizacijo stanja v znanosti potrebno konstantno povečevanje razpoložljivih integralnih sredstev za cca. 10% na letni ravni do leta 2020. Podobna opažanja sledijo tudi iz dokumentov Evropske komisije in OECD.
V okviru spremljanja izvajanja RISS je bilo izpostavljeno, da se predvideni ukrepi ne izvajajo z dinamiko, kot je bila načrtovana v RISS, predvsem pa usmeritev RISS ne dosegajo načrtovana proračunska sredstva za raziskave in razvoj, ki so se v letih od 2011 do 2014 zniževala, medtem ko je v RISS načrtovana stalna rast. Poleg nezadostnega zagotavljanja sredstev je na upočasnitev izvajanja RISS prav gotovo vplivala tudi pogosta menjava vlad in pristojnih ministrov za znanost in gospodarstvo (tehnologijo), kar je negativno vplivalo na kontinuiteto usmeritev in sledenju ciljev RISS ter na usklajevanje resornih politik.

RISS je ambiciozno zasnovan dokument, z jasno začrtanimi cilji, ukrepi in finančnim načrtom, ki ga je leta 2011 sprejel Državni zbor. Strategije je bila pripravljena ob upoštevanju vseh sodobnih usmeritev tudi na ravni EU in globalno, in usmerjena v razvoj kakovostne znanosti ob povezovanju trikotnika znanja za zagotavljanje razvoja države. Za implementacijo strategije je nujna sprememba zakonodajnega okvira za raziskave in razvoj, kar izhaja že iz same strategije, v kateri je za dosego zastavljenih ciljev načrtovanih 69 ukrepov, 11 od njih pa zahteva spremembo zakonske ureditve. Od sprejema RISS v letu 2011 pa do danes, sprememba zakonodaje na področju raziskovalnorazvojne dejavnosti še ni bila implementirana.

Ključni izzivi znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema v Sloveniji, na katere odgovarjamo in jih pretežno urejamo z novim zakonom, so bili identificirani v okviru spremljanja izvajanja RISS, in sicer predvsem:

- zniževanje obsega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti tako iz proračunskih sredstev, kot tudi iz drugih, gospodarskih virov;
- prenizka raven avtonomije javnih raziskovalnih organizacij;
- nizka raven internacionalizacije;
- pomanjkanje sistema za vzpodbujanje medsektorske mobilnost in pretoka znanja ter relativno nizek delež znanstvenih objav med 10% najbolj citiranih objav na svetu, kar izkazuje primanjkljaj v raziskovalni odličnosti;
- neustrezna opredelitev javne službe;
- stimulativno nagrajevanje raziskovalcev;
- uveljavljanje elementov »na rezultatih temelječega financiranja«

Na pomanjkljivosti v ureditvi znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega okolja v Sloveniji lahko sklepamo tudi na podlagi poročil Evropske komisije o inovacijski uspešnosti držav članic, iz katere izhaja, da je Slovenija sicer še v skupini držav, ki so močne inovatorke, vendar na zadnjem mestu in pod povprečjem EU.

Cilj Slovenije, ki ga želimo doseči tudi s pomočjo spremembe zakonodaje na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti je ustvariti pogoje, ki bodo omogočali razvojni preboj in Slovenijo umestili med inovacijsko vodilne države.

Predlog novega zakona, ki ureja znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost vzpostavlja nov sistemski okvir, ki s sproščanjem razvojnega potenciala omogoča večjo kakovost pri izvajanju znanstvenoraziskovalnega dela, njegov hitrejši razvoj in boljše vključevanje v evropski in svetovni raziskovalni prostor ter učinkovitejši prenos znanja in povezovanja z gospodarstvom.

RISS sicer določa, da je ključna vzpostavitev enotnega raziskovalno inovacijskega sistema, kar je predpogoj učinkovitega delovanja. Pripravljalci predloga se zavedamo, da s pričujočim zakonom sistemsko urejamo predvsem raziskovalni del, ki se pretežno izvaja na raziskovalnih inštitutih in univerzah, področja razvoja in inovacij pa se dotika predvsem v točkah, ko:

- opredeljuje aplikativne raziskave in raziskave v podporo oblikovanja politik (»CRP«);
- opredeljuje podlage za instrumente evropske kohezijske politike;
- gre za inovacije, ki neposredno izhajajo iz znanstvenoraziskovalnih dejavnosti;
- opredeljuje institucionalni okvir oblikovanja in izvajanja javnih politik na tem področju.

Komplementarni del sistema ureja Zakon o podpornem okolju za podjetništvo (Uradni list RS, št. , 57/12, 82/13, 17/15 in 27/17), ki postavlja okvir razvoja in inovacij na ravni gospodarskih družb. Znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem dodatno dopolnjujeta Strategija pametne

specializacije (SPS) in Nacionalni kažipot razvoja raziskovalnih infrastruktur, ki vsak na svojem področju dodatno definirata prednostna področja delovanja.

Znanstvenoraziskovalni in inovacijski okvir tako sestavljata dva sistemska zakona in dve strategiji, ki se vsebinsko prekrivajo na točki aplikativnega raziskovanja, kjer vsak s svojim okvirom omogoča celovito in komplementarno izvajanje potrebnih ukrepov. Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti tako postavlja predvsem okvir za znanstveno raziskovalno dejavnost in definira javno financirane te dejavnostivalne aktivnosti ter z njo povezan institucionalni okvir.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Splošni cilj zakona je zagotoviti sodoben znanstvenoraziskovalni in inovacisjki sistem, ki bo omogočal višjo kakovost življenja za vse, s kritično refleksijo družbe, učinkovitim reševanjem družbenih izzivov in dvigom konkurenčnosti slovenskega gospodarstva.

Specifični cilji zakona so:

- povečanje družbene vloge in učinkovitosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti na vseh področjih, kot temelj za doseganje konkurenčnosti, in na znanju temelječe družbe in sicer, z izgradnjo spodbudnega ekonomskega, družbenega in institucionalnega okolja za razvoj znanja in inovativnosti;
- uravnotežen razvoj vseh znanstvenih disciplin na podlagi temeljnih in aplikativnih raziskav ter spodbujanje povezovanja in interdisciplinarnega raziskovanja;
- zagotavljanje ustrezne podpore nacionalno pomembnim raziskavam, ki so za Slovenijo pomembne z okoljskega, kulturnozgodovinskega in narodnostnega vidika;
- dvig odgovornosti za raziskave na raven celotne vlade oz. posamezne resorje za posamezna tematska področja;
- spodbujanje internacionalizacije raziskav tehnološkega razvoja in inovacij (vključno s povezovanjem na področju velike raziskovalne infrastrukture), ter s tem soustvarjanje in krepitev Evropskega raziskovalnega prostora;
- vzpostavitev stabilnega in predvidljivega institucionalnega okolja za izvajanje raziskovalnih aktivnosti;
- povečanje državnih proračunskih sredstev za znanstvenoraziskovalno dejavnost na najmanj 1 % BDP in krepitev naložb v znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost z usmerjanjem javnih sredstev v strateška znanstvenoraziskovalna področja, ki bodo spodbujala povečanje obsega podjetniških vlaganj;
- zagotavljanje ustrezne raziskovalne avtonomije in svobode javnim raziskovalnim in visokošolskih zavodom ob hkratni povečani odgovornosti;
- ustvarjanje pogojev za kakovostno in neodvisno usmerjanje, vrednotenje ter spremljanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti;
- ustvarjanje pogojev za izvajanje mednarodno primerljivih postopkov ocenjevanja in dodeljevanja subvencij iz državnega proračuna;
- vzpostavitev ravnotežja med stabilnim financiranje in financiranjem na podlagi razpisov oziroma pozivov (uvajanje na rezultatih temelječih indikatorjev, ki so podlaga za del financiranja);
- vzpostavitev pogojev za uveljavljanje raziskovalcev ob začetku kariere in odpiranje novih raziskovalnih področij skladno z institucionalnimi strategijami razvoja;

- spodbujanje delovanja razvojnih jeder v znanosti, gospodarstvu in družbi na področjih, ki so temelj dolgoročnega gospodarskega in družbenega razvoja;
- povečanje prenosa znanja in raziskovalnih rezultatov na vsa področja gospodarskega in družbenega razvoja ter spodbujanje na znanosti temelječega inoviranja;
- razvijanje človeških virov ob zagotavljanju enakih možnosti spolov ter razvijanje raziskovalne ustvarjalnosti s povečanjem vloge znanosti pri vzgoji kadrov;
- aktivno interdisciplinarno, medsektorsko in mednarodno sodelovanje.

2.2 Načela

Načela zakona so:

Znanstvenoraziskovalna in inovacijska dejavnost sta usmerjeni k doseganju ciljev družbenega, gospodarskega in tehnološkega razvoja Slovenije in temeljita na **načelih** avtonomije znanosti, na **načelih** etičnosti in odgovornosti za uresničevanje ciljev, zapisanih v strategijah, ki usmerjajo področje raziskav, razvoja in inovacij v Sloveniji in v proračunskih memorandumih, ob spoštovanju socialnega, okoljevarstvenega in trajnostnega vidika družbenega razvoja, na **načelih** konkurenčnosti, kakovosti, učinkovitosti, transparentnosti, enakih možnosti, odprtosti ter na medsebojnem interesnem sodelovanju in povezovanju v državnem in mednarodnem okolju.

Znanstvenoraziskovalni sistem temelji na sodelovanju in medinstitucionalni koordinaciji ob hkratnem spoštovanju delitve pristojnosti ter se komplementarno povezuje v proces izgradnje Evropskega raziskovalnega prostora.

Financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti se izvaja na način, ki zagotavlja učinkovitost, uspešnost in preglednost uporabe javnih sredstev. Rezultati znanstvenoraziskovalne dejavnosti, financirane iz javnih virov, so javni, z omejitvami, določenimi s predpisi, ki urejajo varstvo intelektualne lastnine, avtorskih pravic in varstvo podatkov.

2.3 Poglavitne rešitve

Poglavitne rešitve predloga zakona so usmerjene v uresničevanje RISS, in s tem v zagotavljanje pogojev za razvoj kakovostne in globalno primerljive znanstvenoraziskovalne dejavnosti z zagotavljanjem podlag za ustrezno in stabilno financiranje javnih raziskovalnih organizacij, možnosti nagrajevanja odličnih raziskovalcev, zagotavljanja odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov, ter za skrb za visoko raven etičnosti in integritete v znanosti. Predlog tudi vzpostavlja pogoje za strateško načrtovanje in usmerjanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti na najvišjem nivoju.

Predlagano je oblikovanje Razvojnega sveta Republike Slovenije, ki je strokovno posvetovalno telo vlade (1. ukrep RISS). Uvaja se stabilno financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, in sicer je predlagano, da se proračunska sredstva za znanstvenoraziskovalno dejavnost povečujejo tako, da dosežejo 0,7% BDP do leta 2021 in v štirih letih po uveljavitvi zakona 1% BDP. Uvaja se stabilno financiranje, ki sestoji iz štirih stebrov, institucionalnega, programskega, razvojnega in programov nacionalnih raziskav. Določbe o stabilnem financiranju se smiselno uporabljajo tudi za javne infrastrukturne zavode (9. ukrep RISS). Predlagana je uvedba možnosti nagrajevanja raziskovalcev do dvakratnika osnovne plače, če so za to zagotovljena sredstva, ki niso sredstva državnega proračuna Republike Slovenije (10. ukrep RISS). Z namenom obravnavanja etičnih vprašanj in ravnanj v znanstvenoraziskovalni dejavnosti je predlagana vzpostavitev Nacionalnega sveta za integriteto v znanosti (28. ukrep RISS). Predlagana je tudi ureditev odprtega dostopa do raziskovalne infrastrukture na javnih raziskovalnih organizacijah (38. ukrep RISS), ki je skladna z Nacionalno strategijo odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov.

Predlog novega zakona na novo opredeljuje javno službo v znanstvenoraziskovalni dejavnosti na način, da le-ta predstavlja vso znanstvenoraziskovalno dejavnost, infrastrukturno dejavnost ter z njima povezani strokovno in podporno dejavnost, s katero javne raziskovalne organizacije v javnem interesu dolgoročno in kakovostno uresničujejo svoje temeljno poslanstvo in je lahko sofinancirana tako iz javnih kot tudi iz zasebnih sredstev.

Področje financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti je zaradi načina izbora najboljših projektov, kjer skladno z mednarodnimi standardi še vedno velja, da je najbolj primeren način ocenjevanja recenzentski sistem (*angleško peer review*), kjer kakovost ocenjujejo mednarodni strokovnjaki s področja prijav, specifično. Zato je neodvisnost, še posebej od političnega vpliva, ključnega pomena. Izvajanje aktivnosti znotraj agencije pomeni zagotavljanje neodvisnosti od političnih sprememb in predvsem dolgoročno stabilnost sistema, kar je za področje znanstvenoraziskovalne dejavnosti ključnega pomena. Agencija (neodvisna institucija, ki zagotavlja neodvisen izbor in vodenje financiranja raziskovalne dejavnosti) je pomembna tudi z vidika ločevanja ravni politik (*angleško policy level*), za katero je odgovorno ministrstvo, pristojno za znanost, od izvajalske ravni, ki jo pokriva agencija.

Zaradi narave dela je financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti področje, kjer neposredni politični nadzor ni samo nepotreben, ampak je celo neustrezen. Le-ta je namreč potreben na ravni javnih politik, ki ostaja v pristojnosti ministrstva, pristojnega za znanost, medtem ko je izvajanje zaupano neodvisni ustanovi, ki te postopke izvaja neodvisno in samostojno, vezano predvsem na mednarodne standarde ocenjevanja.
Upravičenost in pomen neodvisnega telesa (agencije) za financiranje znanosti v Sloveniji je izpostavljen tudi v več mednarodnih študijah sistema financiranja slovenske znanost, med katerimi velja izpostaviti predvsem:

- Policy Mix Peer Reviews: Country Report SLOVENIA (http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/erac/si__peer_review_report_2010.pdf);
- Science Europe Roadmap (http://www.scienceeurope.org/uploads/PublicDocumentsAndSpeeches/ScienceEurope_Roadmap.pdf);
- Zgodovina financiranja raziskovalne in razvojne dejavnosti v Sloveniji od leta 1954 naprej (september 2013) (http://www.quark-magazine.com/pdf/Quark2012-100dpi-07-juni.pdf);
- Poročilo Evropske znanstvene fundacije o oceni delovanja agencije (december 2011) (http://www.arrs.gov.si/sl/analize/publ/inc/ESH-OrgEvalRepSRA-Dec2011.pdf)
- Znanstveno raziskovanje v Sloveniji: primerjalna analiza (2009) (http://www.arrs.gov.si/sl/analize/publ/inc/znan-razisk-slo-2008.pdf).
- Erawatch primerjalno analitično orodje Evropske komisije: (http://erawatch.jrc.ec.europa.eu/erawatch/opencms/information/country_pages/si/country)

Ločevanje politik in izvajalskega dela je najti v vseh razvitih državah (na primer vse države EU, ZDA, Kanada). Na ravni EU obstaja celo izjemno aktivno združenje tovrstnih agencij z imenom Science Europe (http://www.scienceeurope.org), katerega namen je oblikovanje skupnih praks urejanja področja financiranja znanosti ter s tem povezanih aktivnosti (raziskovalna integriteta, odprta znanost idr.).

V Evropi poznamo dva različna tipa agencij, in sicer:

- področne agencije, kjer so institucije razdeljene glede na področje dela (vede). Značilne so predvsem za večje države, na primer Velika Britanija in Danska.

- generalne agencije, kjer so v eni organizaciji združena vsa področja (vse vede). Takšen način je značilen predvsem za manjše in nekatere velike države, na primer Avstrija, Nemčija, Estonija, Nizozemska, Finska in Švedska.

Mednarodno primerjalni vidik agencij je razviden tudi iz različnih študij, narejenih v okviru različnih EU projektov. Ena takšnih je primerjalna študija agencij dostopna na naslovu: http://www.norface.net/upload/documents/documenten/comparative-analysis.pdf

Za izvajanje posameznih nalog je pristojne agencije ustanovila tudi Evropska komisija. Tudi na nadnacionalni ravni se je namreč pokazala potreba po ločevanju izvajalske ravni od ravni vodenja politik. Tak primer je recimo izvršilna agencija Evropskea raziskovalnega sveta (ERC) s kratico ERCEA (http://erc.europa.eu/about-erc/organisation-and-working-groups/executive-agency), ki izvaja postopke izbora in financiranja najboljših in najbolj kompetitivnih EU projektov na področju temeljnih raziskav (projekti ERC). Poleg tega je za izvajanje določenih kolaborativnih evropskih projektov ustanovljena druga izvršilna agencija REA (http://ec.europa.eu/rea/index_en.htm), ki zagotavlja neodvisnost in strokovnost skladno s tem, kar od generalne agencije pričakujemo v Sloveniji.
Mednarodna primerjava, kakor tudi narava postopkov urejanja raziskovalne in razvojne dejavnosti, jasno nakazujeta potrebo po ločevanju vodenja politik in izvajanju financiranja, kar pomeni ločenost med ministrstvom in agencijo. Praktično ni države, ki bi imela ti dve funkciji združeni, zato je obstoj agencije za to področje ne samo primeren, temveč nujen in potreben korak za konkurenčnost, kredibilnost in mednarodno primerljivost slovenske znanosti.

Temu je prilagojena tudi normativna ureditev, ki podrobnejšo organizacijo upravljanja z javnimi sredstvi za znanstveno-raziskovalno dejavnost prepušča urejanju na ravni splošnih aktov agencije za izvrševanje javnih pooblastil ob urejanju pogojev na zakonski ravni.

S predlaganim zakonom kot specialnim zakonom na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti se, kot že doslej z Zakonom o raziskovalni in razvojni dejavnosti (ZRRD, Uradni list RS, št. 22/06 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 112/07, 9/11 in 57/12 – ZPOP-1A), uvaja odstop od sistemske ureditve pravnih sredstev in nadzora nad zakonitostjo odločb po veljavnem Zakonu o javnih agencijah (ZJA). Predlog zakona določa, da se v postopkih izbora aktivnosti raziskovalne dejavnosti in postopkih izvajanja aktivnosti raziskovalne dejavnosti, zakon, ki ureja javne agencije, ne uporablja. Zoper odločitev agencije o izbiri aktivnosti raziskovalne dejavnosti, ki se financirajo iz državnega proračuna, in ki jo na prvi stopnji sprejme direktor agencije ter zoper odločitve direktorja agencije oziroma od direktorja pooblaščene osebe, s katerimi se v postopku izvajanja aktivnosti raziskovalne dejavnosti urejajo pravice in obveznosti posameznikov oziroma pravnih oseb, lahko stranka v 15 dneh po vročitvi vloži ugovor. Stranka mora v ugovoru natančno opredeliti razloge, zaradi katerih vlaga ugovor. Ugovor se lahko vloži samo zaradi kršitve postopka ali očitne napake. Vloženi ugovor ne zadrži podpisa pogodb z izbranimi vlagatelji oziroma izvršitve odločitve. O ugovoru zoper odločitev o izboru raziskovalnih aktivnosti odloči upravni odbor agencije, o ugovoru zoper druge odločitve v postopku izvajanja raziskovalnih aktivnosti pa tričlanska komisija za ugovore, ki jo imenuje direktor agencije, v 60 dneh po njegovem prejemu ob smiselni uporabi zakona, ki ureja splošni upravni postopek, če ni s tem zakonom drugače določeno. Zoper odločitev upravnega odbora agencije in komisije za ugovore ni pritožbe. Predlagana ureditev izhaja iz izkušenj izvajanja ZRRD, ki so pokazale na nujnost, da se v tem zakonu na specialen način uredi postopek s pravnimi sredstvi zoper odločitev agencije v postopku izbire oziroma postopku izvajanja aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki se financirajo iz državnega proračuna. Ministrstvo, pristojno za znanost, ki je skladno z določbami drugega odstavka 28. člena ZJA sicer pristojno ministrstvo za odločanje o pritožbah zoper odločbe Javne agencije za raziskovalno dejavnost RS, namreč ne razpolaga z ekspertnim sistemom, potrebnim za evalvacijo vlog, prispelih na javne pozive oziroma javne razpise za izbiro programov in projektov, ki se financirajo iz državnega proračuna, s kakršnim

razpolaga agencija. Poleg tega je namen predloga zakona, da agencija neodvisno odloča o izbiri aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki se financirajo iz državnega proračuna, zaradi česar bi bilo odločanje ministrstva v pritožbenem postopku v nasprotju z omenjenim namenom. Glede na vse omenjeno tako ni smiselno, da bi ministrstvo v pritožbenem postopku odločalo zoper odločbe Javne agencije za raziskovalno dejavnost RS. Poudariti kaže tudi, da bi iz omenjenih opravičljivih razlogov, da na drugi stopnji ne odloča ministrstvo, bilo s predlogom zakona sicer mogoče predlagati tudi, da bi bilo v predlogu zakona določeno, da zoper odločitve agencije ni možna pritožba, ampak le upravni spor. Kljub omenjenemu se s predlogom zakona, kot že doslej v ZRRD, določa ugovor kot pravno sredstvo, s katerim bo mogoče uveljavljati razlog kršitve postopka ali očitne napake. Za razliko od pritožbe kot tipičnega devolutivnega pravnega sredstva ugovor ne predstavlja takšnega pravnega sredstva, zato je o njem mogoče odločati znotraj istega organa, ki je izdal odločbo na prvi stopnji. Ugovorni postopek je v veljavni zakonodaji sicer že uporabljen (tudi npr. Zakon o vrtcih, Zakon o osnovni šoli, Zakon o maturi).

Pritožbeni razlog zoper recenzentsko oceno ne pozna nobena razvita evropska država. *Fond zur Forderung der wissenschaftlichen Forschung* (FWF), ki v Avstriji izvaja enake naloge kot agencija opredeljena v tem zakonu, ima podobna določila glede možnosti pritožbe le na postopek. V Nemčiji možnost formalne pritožbe na zavrnitev predloga projekta pri *Deutsche Forschungsgemeinschaft* (DFG) sploh ne obstaja, kaj šele pritožbe na recenzijo, kar pa se zdi sporno le manjšini nemških raziskovalcev . Prav tako pri Finski Akademiji (angleško *The Academy of Finland*) pritožb na recenzijo ob zavrnitvi predloga projekta ne poznajo. Švicarski *Schweizerische Nationalfonds* (SNFS) prijaviteljem omogoča vpogled v recenzijske ocene in nudi pravni pouk, ki vsebuje tudi možnost pritožbe na postopkovne napake, ne pa na recenzijo samo. Pri ameriški *National Science Foundation* (NSF) je možna pritožba na zavrnitev pri *Programme Off/cer-ju* (kar ustreza vodji ustreznega znanstvenega področja pri NSF) ali pri *Division D/rector-ju* (kar ustreza vodji ustrezne znanstvene vede pri NSF); če prijavitelj-pritožnik ni zadovoljen z njuno razlago, končno odločitev sprejme namestnik direktorja NSF, na katero ni več možna pritožba. Ameriški sistem pa je najmanj primerljiv s slovenskim ali evropskim v celoti; namestnik direktorja NSF je navadno znanstvenik ranga Nobelovega nagrajenca, Program Officer in Division Director pa sta oba uveljavljena znanstvenika s pooblastili, ki združujejo pooblastila Znanstvenega sveta in Upravnega odbora agencije in ki jih nima noben javni uslužbenec v agenciji. Pri razpisih prejšnjega, 7. okvirnega programa, in sedanjega Okvirnega programa OBZORJE 2020, na Evropski komisiji pritožbe prijaviteljev obravnava *Redress committee*, ki ga sestavljajo uradniki; ta odbor pregleda pravilnost postopka evalvacije, izjemoma pa tudi, ali ocena recenzenta vsebuje očitne netočnosti (tako očitne, da jih lahko ugotovi uradnik). V tem primeru projektni predlog ponovno oceni/jo drug/i recenzent/i.

Podobna praksa (ugovor oziroma pritožba zgolj na postopek izbire) je torej uporabljena tudi v kontekstu mednarodnih projektov. Tako je npr. pritožbeni postopek v razpisih ERC opredeljen na naslednji način. Pritožben postopek ni namenjen temu, da postavi pod vprašaj znanstveno oceno s strani ocenjevalnega panela ali individualnega ocenjevalca. Predmet pregleda so postopkovne nepravilnosti ali očitne napake (npr. napačen seštevek ocen, izpuščen kriterij…). Pritožbena komisija ERCEA je lahko ob vloženi pisni pritožbi sklicana, da pregleda proces ekspertnega ocenjevanja za določen primer. V pritožbeni komisiji sodelujejo zaposleni na ERCEA s potrebnim znanstveno/tehničnim in pravnim znanjem. Vloga komisije je zagotoviti enotno interpretacijo razpisnih zahtev in enakopravno obravnavo prijaviteljev. Sama komisija predloga ne ocenjuje vsebinsko. Glede na naravo pritožbe lahko komisija pregleda evalvacijsko poročilo, individualne komentarje ter pregleda CV ekspertov, s čimer preveri njihovo ustreznost. Glede na ugotovitve pregleda komisija priporoči nadaljnje ukrepe ERCEA. Če obstoja jasen dokaz o pomanjkljivostih, ki bi lahko vplivale na dejansko odločitev o sofinanciranju, je možno, da se ponovno vsebinsko oceni del ali celotni predlog. Če ni jasnega dokaza o pomanjkljivostih, ne bo nadaljnjih ukrepov ali ponovnega ocenjevanja. Ponovno ocenjevanje je izvedeno le, če so dokazane pomanjkljivosti, ki vplivajo na oceno predloga

takšne narave, da bi vodile k drugačni obravnavi predloga. To na primer pomeni, da ugotovljena napaka, ki se nanaša na en evalvacijski kriterij, ne bo vodila k ponovnemu ocenjevanju, če je predlog zgrešil pozitivno oceno tudi na drugem kriteriju. Rezultat ponovnega vsebinskega ocenjevanja je dokončen in je lahko tudi nižji od prvotnega rezultata.

Sistem omejevanja ugovornih razlogov na razlog kršitve postopka izbire ali očitne napake, kot ga, kakor že doslej ZRRD, določa predlog zakona, je ob ustreznem izboru kvalitetnih ocenjevalcev zadosten. Glede na to, da vsak predlog oceni več ocenjevalcev, katerih ocena je naknadno usklajena tudi na konsenzualnem/panelnem sestanku, je s tem zagotovljena ustrezna kvaliteta vsebinskega ocenjevalnega postopka in zato je osredotočenost na tehnični/postopkovni vidik ocenjevanja zadostna. Nenazadnje se s tem tudi izkazuje zaupanje recenzentom, ki so bili izbrani zaradi svojega ekspertnega znanja in se zato o njihovi primernosti in kompetentnosti ne dvomi. Podrobnejša opredelitev ocenjevalnih postopkov je predmet podzakonskih aktov, ki jih skladno s predvidenim postopkom oblikuje agencija. V okviru mednarodno primerljivega sistema ocenjevanje se v le-teh opredelijo specifike posameznih instrumentov in nanje vezanih postopkov.

V zakonu predlagana določba petega odstavka 43. člena predstavlja kot lex specialis izjemo od veljavnega Zakona o javni rabi slovenščine (ZJRS). ZJRS sicer omogoča uporabo tujega jezika, vendar le v primerih, ko tako določa specialni področni zakon. V določbi petega odstavka 43. člena je predlagano, da se razpisni postopki in evalvacije predlogov lahko izvajajo in posredujejo prijaviteljem v tujem jeziku. V primeru, ko se bodo razpisni postopki in evalvacije predlogov torej izvajali in posredovali prijaviteljem v tujem jeziku, se evalvacije tujih recenzentov ne prevajajo. Mendarodna evalvacija raziskovalnih projektov je nujna zaradi mednarodne ocene kakovosti slovenskih raziskovalcev in kakovosti prijav raziskovalnih projektov. Namen znanstvene dejavnosti je ustvarjanje novega znanja in spoznanj ter prenos tega znanja v javno korist in gospodarsko izrabo za povečanje družbene blaginje na sploh in ne samo v okviru Slovenije. Pomembno je tudi, da je širša znanstvena skupnost izven Slovenije seznanjena z novimi spoznanji, kar posledično pomeni, da so nova znanstvena spoznanja podvržena čim širšemu krogu znanstvene kritike, torej tudi tujim raziskovalcem. Ocenjevanje projektov s strani tujih recenzentov je mednarodno primerljivo in zelo koristno, saj preprečuje konflikt interesov in zagotavlja kvalitetno mednarodno oceno. V zvezi z medsebojnim interesnim sodelovanjem in povezovanjem v mednarodnem okolju na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti velja opozoriti tudi na dejstvo, da se celotna komunikacija med raziskovalci izvaja v tujem jeziku in to pretežno v angleščini ("Lingua franca"). Prevajanje mednarodnih recenzij je zelo zahtevno strokovno vprašanje, ki zahteva delo ožjega specialista, ker so prevodi, čeprav so uradni, lahko zavajajoči. Poleg tega samo raziskovalci na določenem znanstvenem področju poznajo ustrezne besede. Prav tako tudi ni zanemarljivo vprašanje smiselne uporabe javnih sredstev za tovrstne prevode. Prevajanje recenzij bi prav tako povzročilo podaljšanje trajanja postopkov in s tem povečanje stroškov.

V pravni red RS je potrebno prenesti prenovljeno Direktivo (EU) 2016/801 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11.5.2016 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namene raziskovanja, študija, opravljanja pripravništva, prostovoljskega dela, programov izmenjave učencev ali izobraževalnih projektov in dela varušk au pair (UL L 132, 21. 5. 2016, str. 15). Rok za implementacijo navedene direktive je 23.5.2018. Navedena direktiva med drugim razveljavlja Direktivo Sveta 2005/71/ES z dne 12. oktobra 2005 o posebnem postopku za dovolitev vstopa državljanom tretjih držav za namene znanstvenega raziskovanja (UL L 289, 3. 11. 2005, str. 15), ki je bila sicer v pravni red RS že prenesena, in sicer tudi z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o raziskovalni in razvojni dejavnosti (Uradni list RS, št. 112/2007). Glede na navedeno je v pravni red RS ter med drugim tudi v predlog zakona vsebinsko potrebno prenesti vse, kar prenovljena direktiva Direktiva (EU) 2016/801 z dne 11.5.2016 ureja na novo oziroma dodatno oziroma drugače glede na Direktivo Sveta 2005/71/ES z dne 12. oktobra 2005.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona ureja načrtovanje sredstev za znanstvenoraziskovalno dejavnost tako, da se proračunska sredstva za znanstvenoraziskovalno dejavnost na letni ravni zagotavljajo v višini najmanj 1 % BDP. Predlog zakona tudi določa, če je v posameznem letu rast BDP negativna ali rasti BDP ni, se letna proračunska sredstva zagotavljajo nominalno najmanj v višini letnih proračunskih sredstev preteklega leta. S prehodno določbo je urejen prehod na najmanj 1% BDP najkasneje v štirih letih po uveljavitvi zakona in sicer tako, da se proračunska sredstva za znanstvenoraziskovalno dejavnost povečujejo tako, da dosežejo najmanj 0,7% BDP do 2020 in najmanj 1% BDP najkasneje v štirih letih po uveljavitvi zakona.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATEREGA JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva bodo zagotovljena z rebalansom ali spremembami državnega proračuna, sprejeti zakon pa bo podlaga za načrtovanje proračunskih sredstev za znanost.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE; PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH MORA VSEBOVATI PRIKAZ UREDITVE V NAJMANJ TREH PRAVNIH SISTEMIH DRŽAV ČLANIC EVROPSKE UNIJE

Avstrija

Avstrija je zanimiva zaradi geografske bližine, skupne zgodovine in tradicionalno tesnega sodelovanja tako raziskovalne kot gospodarske sfere. Prav tako velja Avstrija za državo, po kateri se lahko zgledujemo na področju znanstvenoraziskovalne inovacijske politike.

V Avstriji sta za raziskovalno in inovacijsko dejavnost pristojni Zvezno ministrstvo za znanost, raziskave in gospodarstvo (BMWFW) in Zvezno ministrstvo za transport, inovacije in tehnologijo (BMVIT). BMWFW je odgovorno za terciarno izobraževanje in temeljne raziskave, ter v manjši meri za podporo inovacijam, prenosu tehnologij in promociji podjetništva. BMVIT je v glavnem odgovoren za aplikativne raziskave.

Avstrijski Svet za raziskave in tehnološki razvoj svetuje vladi v zvezi s področji raziskav, tehnologij in inovacij, ter redno spremlja napredek pri udejanjanju relevantne strategije. Svet ima 8 članov z glasovalno pravico, 4 imenuje minister za znanost, raziskave in gospodarstvo, ter 4 minister za transport, inovacije in tehnologijo. Člani z glasovalno pravico imajo mandat, ki traja 5 let. V svetu so še minister za transport, inovacije in tehnologijo, minister za znanost, raziskave in gospodarstvo, minister za družino in mladino, ter minister za finance, vendar so brez glasovalne pravice.

Avstrijski Svet za znanost svetuje glede splošnega napredka znanstvenega sistema in še posebej visokošolskega sektorja. Avstrijski ERA observatorij koordinira aktivnosti na področju raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij, ter evropskih politik s poudarkom na Evropskem raziskovalnem prostoru in Obzorju 2020.

Na operativni ravni večino sredstev za raziskave, razvoj in inovacije podeljujejo tri agencije. Prvič, Avstrijska znanstvena fundacija (FWF) financira temeljne raziskave. V ta namen je uveljavila integriran *peer review* sistem ocenjevanja, ki zagotavlja kakovost raziskav, ki jih

financirajo. *Peer review* proces temelji v celoti na tujih ekspertih, ki so preverjeno nepristranski. Največ sredstev namenijo za samostojne raziskave (47%), sledijo mednarodni programi (10,6%) in program START (8,5%). Program START je namenjen mladim izjemnim znanstvenikom iz vseh področij znanosti. Sredstva se podelijo za 6 let, kar omogoča dobitniku, da utrdi svojo neodvisno raziskovalno kariero. Od leta 2007 je za dobitnike START obvezna prijava na ERC razpise, da bi spodbudili in izboljšali sodelovanje Avstrije. Evalvacija programa START je pokazala, da ukrep prispeva k dvigu znanstvene odličnosti in usposabljanju naslednje generacije znanstvenih voditeljev, ter posledično k uspešnosti prijav na ERC razpise. Drugič, Agencija za promocijo raziskav (FFG) financira aplikativne raziskave in razvoj, in hkrati predstavlja nacionalno kontaktno točko za Obzorje 2020. In tretjič, nacionalna banka (AWS) podeljuje finančne spodbude za zagonska podjetja in inovacijske projekte.
V visokošolskem prostoru je 22 javnih univerz, kjer se izvaja večji del raziskav v državi. Le manjši del raziskav opravljajo preostale visokošolske ustanove. Avstrijska Akademija znanosti (ÖAW) na področju temeljnih raziskav dopolnjuje raziskovalno dejavnost univerz. Avstrijski Inštitut za tehnologijo (AIT) pa je največja javna raziskovalna organizacija na področju aplikativnih raziskav. Obstoja tudi manjša skupina regionalnih inštitutov, ki so v glavnem usmerjeni v aplikativne raziskave in tehnološki razvoj. Nekateri pripadajo mreži ne-univerzitetnih raziskovalnih inštitutov za aplikativne raziskave, ki je usmerjena bolj v podporo industriji.

Avstrija si je v okviru Evrope 2020 zastavila cilj doseči vlaganja v raziskave in razvoj v višini 3,76% BDP in sicer v razmerju 1:2 med javnim in zasebnim sektorjem. V letu 2014 so dosegli 2,99% BDP in v letu 2015 nameravajo doseči 3,07% BDP.

V letu 2015 je javno vlaganje v raziskave in razvoj doseglo 1,12% BDP. Delež EU financiranja raziskav in razvoja je relativno majhen (v letu 2013 je predstavljal le 1,9% celotnih vlaganj v RR v Avstriji). Od tega dve tretjini EU sredstev prihaja iz evropskih okvirnih programov in skoraj ena tretjina iz Strukturnih skladov ter še nekaj drugih virov.

V Avstriji so si zastavili naslednje cilje: okrepitev podpore raziskavam in inovacijam v zasebnem sektorju z ustrezno kombinacijo politik, povečanje financiranja odličnih temeljnih raziskav, in izboljšanje ponudbe finančnih mehanizmov za zagonskih podjetja in za nadaljnjo rast podjetij. Ker Avstrija namenja občutno manjši delež za temeljne raziskave kot države, ki so inovacijski voditelji (po *European Innovation Scoreboard*), so se odločili povečati tako institucionalno financiranje kot tudi kompetitivno financiranje univerz, kar bo po njihovem mnenju spodbudilo znanstveno odličnost in posledično uvrstilo inovacijske voditelje.

Estonija

Estonija je smiselna primerjava, saj gre za manjšo evropsko državo, ki se je osamosvojila v istem obdobju kot Slovenija in se v istem času kot Slovenija priključila EU. Okvir estonskega raziskovalnega in inovacijskega sistema določa Zakon o organizaciji raziskav in razvoja. Estonska Vlada po tem zakonu pripravlja nacionalne razvojne načrte za raziskave, jih predloži parlamentu, odobri nacionalne programe raziskav in razvoja, zagotavlja sodelovanje med ministrstvi in sprejema predpise.

Načrtovanje in vrednotenje politike izvaja predvsem Ministrstvo za šolstvo in raziskave (MER), ki skrbi za nacionalno raziskovalno in izobraževalno politiko ter Ministrstvo za gospodarstvo in komunikacije (MEAC), ki nadzoruje tehnološki razvoj in inovacijsko politiko. Tudi druga ministrstva na svojih področjih dela organizirajo in financirajo raziskovalne in razvojne dejavnosti ter pripravo in izvajanje razvojno-raziskovalnih programov.

Stalni svetovalni organ - Odbor za raziskovalno politiko - svetuje Ministrstvu za šolstvo in raziskave, Odbor za inovacijsko politiko pa svetuje Ministrstvu za gospodarstvo in komunikacije. Svet za raziskave in razvoj je strokovno posvetovalno telo, ki svetuje vladi o

zadevah na področju raziskav in razvoja ter inovacij. Vsi predlogi politik morajo biti, preden se jih predloži vladi v odobritev, potrjeni na Svetu za raziskave in razvoj.

Na operativni ravni imata tako MER kot MEAC svoje izvedbene agencije in posrednike. Z vidika raziskovalne politike ima Ministrstvo za šolstvo in raziskave tri glavne agencije, ki poleg drugih dejavnosti zagotavljajo financiranje in podporo. Prvi je Estonski raziskovalni svet, ustanovljen marca 2012, da zagotovi bolj koncentrirano financiranje raziskav in razvoja ter doseže boljše delovanje sistemov financiranja. Ta organ je glavna organizacija za financiranje raziskav in razvoja. Združuje različne donacije in vrste financiranja in daje raziskavam večjo prepoznavnost v družbi. Druga je Fundacija Archimedes, izvedbena agencija za strukturno podporo na področju raziskav in razvoja, ki upravlja tudi sheme za izboljšanje mobilnosti in prodor estonskega visokega šolstva in raziskav v tujino. Tretja je Fundacija INNOVE, ki upravlja s številnimi programi in podpornimi ukrepi na področjih vseživljenjskega učenja in aktivnih politik trga dela.

Glavni akterji estonskega raziskovalnega sistema so šest javnih univerz (ena zasebna univerza se osredotoča predvsem na izobraževanje, ne na raziskovanje). Od teh univerz Univerza Tartu in Talinska tehnološka univerza prevladujeta glede števila študentov in zaposlenih ter prejetih javnih sredstev. V letu 2015 so izdatki za raziskave in razvoj v neprofitnih sektorjih (visokošolski, državni in neprofitni zasebni sektor) znašali 163 milijone evrov. Od tega jih 77 odstotkov izvajajo univerze. Od 19 pozitivno ocenjenih raziskovalnih in razvojnih institucij je 7 univerz (6 javnih in 1 zasebna), 8 javnih raziskovalnih organizacij in 4 zasebne raziskovalno-razvojne inštitucije (3 v zdravstvu, 1 na področju IKT).

Estonski sistem raziskav in razvoja v pretežni meri temelji na konkurenčnih projektih, tako pri financiranju javnih univerz kot zasebnih podjetij. To je še posebej opazno pri raziskavah, kjer je približno 80% vseh javno financiranih raziskav izvedenih konkurenčno. Vlada se je odločila, da bo dodelila dodatna sredstva za osnovno financiranje univerz, s čimer je povečala raven osnovnega financiranja glede na projekte. Osnovno financiranje se je razvilo na naslednji način: 2015 - 9,2 mio EUR; 2016 - 13,9 mio EUR in 2017 € 16,9 m.

Delež naložb državnega sektorja v odstotkih BDP se je v obdobju 2009-2013 stalno povečeval (od 0,68% do 0,81%), vendar se je v letu 2014 zmanjšal na 0,71% in ostal na približno enaki ravni v letu 2015 (0,7%). Ta nihanja je povzročila izjemna rast deleža strukturnih skladov EU v proračunu vlade za raziskave in razvoj od leta 2009 do 2011 in nato zmanjšanje tega deleža ob zamenjavi obdobij financiranja.

V Estoniji so si zastavili naslednje cilje: povečati sodelovanje med javno raziskovalno sfero in poslovnim sektorjem, spodbujati zasebne naložbe v raziskave in razvoj in povečati stopnjo tehnoloških posodobitev v industriji, okrepiti inovativnost v javnem sektorju.

Litva

Prav tako je smiselna primerjava z Litvo, saj gre za evropsko državo, po velikosti primerljivo Sloveniji, ki se je osamosvojila v istem obdobju kot Slovenija, ter se v istem času tudi priključila EU. Raziskovalno razvojni sistem je centraliziran, v raziskovalno inovacijskem okolju pa prevladuje javni sektor tako pri financiranju, kot tudi pri izvajanju dejavnosti. Glede na inovacijsko aktivnost Litva sicer sodi med države članice, ki so srednje inovatorke, je pa s sprejemom številnih ukrepov za izboljšanje raziskovalno inovacijskega sistema uspela bistveno zvišati inovacijski indeks (s 65,4 v letu 2015 (in okoli 60 med 2011 in 2014) na 79,4 v letu 2016).

Agencija za znanost, inovacije in tehnologijo je vladna agencija, odgovorna za implementacijo inovacijske politike. Izvaja nacionalno inovacijsko strategijo 2010-2020. Agencijo finančno podpirata dve ministrstvi in sicer Ministrstvo za gospodarstvo in Ministrstvo za izobraževanje

in znanost. Agencija koordinira sodelovanje ustanov, podjetij, organizacij in posameznikov v mednarodnih raziskovalnih programih in projektih, implementira raziskovalno politiko in politiko eksperimentalnega razvoja potrebno za razvoj inovacij, nove tehnologije, koordinira implementacijo, podeljevanje, evalvacijo in financiranje programov in ukrepov in ostale dejavnosti, ki jih dodeli vlada. Glavna naloga je koordinacija nacionalnih aktivnosti in mednarodnih programov na področju raziskav, tehnološkega razvoja, inovacij (HORIZON2020, EUREKA, EUROSTARS) in ostalih finančnih shem (inovacijski vavčerji, zaščita pravic industrijske lastnine). Agencija zagotavlja nacionalno finančno podporo za sodelujoče v projektih. Promovira sodelovanje med znanostjo in gospodarstvom, komercializacijo raziskav in varstvo intelektualne lastnine). Strateški cilj agencije je spodbujanje aplikativnih raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij.
Raziskovalni svet Litve je posvetovalno telo vlade in parlamenta. Sodeluje pri implementaciji raziskovalnih programov in programov eksperimentalnega razvoja, programih financiranja raziskovalne dejavnosti in ocenjuje raziskovalnih dejavnosti, ki se izvajajo v državi. Sestavlja ga odbor, raziskovalna fundacija in dve ekspertni komisiji: Komisija za humanistične in družbene znanosti in komisija za naravoslovje in tehnične znanosti. Vodi oz. izvaja programsko financiranje raziskovalne in razvojne dejavnosti na osnovi konkurenčnosti (javni razpisi). Usmerjen je na financiranje vrhunskih raziskovalnih projektov.

Zunanjo evalvacijo državnih raziskovalnih organizacij izvaja Raziskovalni svet Litve. Če je organizacija negativno ocenjena vlada odloči o prenehanju delovanja ali reorganizaciji organizacije.

Z namenom zagotovitve kakovosti raziskav, ki se izpeljejo s proračunskimi sredstvi, transparentnostjo porabe sredstev, morajo biti vsi podatki o raziskovalni dejavnosti odprti in dostopni s čim manj omejitvami, določenimi s predpisi, ki urejajo varstvo intelektualne lastnine, avtorskih pravic in varstvo podatkov.

Polovica sredstev za raziskovalno in razvojno dejavnost v državi se razdeli skozi programe financiranja na osnovi javnih razpisov, ostalo so osnovna sredstva namenjena institucionalnemu financiranju. Sredstva institucionalnega financiranja se namenjajo za raziskave, eksperimentalni razvoj in širitev umetniških aktivnosti, administracijo in gospodarjenje ter ostale potrebe. Dodelijo se na osnovi normativnega števila zaposlenih. Sredstva za raziskave, eksperimentalni razvoj in širitev umetniških aktivnosti se odobrijo na podlagi evalvacije raziskovalne aktivnosti raziskovalnih organizacij, ki jih institucija porablja skladno s programom dela. Obseg sredstev se določi za obdobje petih let. Izhodišča za metodologijo za določitev sredstev opredeli pristojno ministrstvo. Sredstva za raziskave, eksperimentalni razvoj in širitev umetniških aktivnosti se dodeljuje tudi na podlagi nacionalnih raziskovalnih programov in nacionalnih kompleksnih programov in na osnovi ostalih programov, ki se izvedejo z javnimi razpisi (v pristojnosti raziskovalnega sveta).

Nacionalni raziskovalni programi, ki se izvajajo preko razpisov, ustvarjajo pogoje za reševanje družbeno pomembnih problemov in povečujejo mednarodno konkurenčnost litvanske znanosti. Namen je koncentrirati znanstveni potencial in finančna sredstva. Določbe o nacionalnih raziskovalnih programih določa vlada. Programe, ki se izvajajo preko razpisov administrira Raziskovalni svet Litve in institucije, ki jih potrdi vlada ali ministrstvo. Raziskovalci lahko pridobijo državno podporo za postdoktorsko štipendijo kot tudi podporo za sodelovanje v odborih mednarodnih konferenc.

Finska

Po Finski se lahko zgledujemo, saj sodi v skupino držav inovacijskih voditeljic in v skupino držav, ki so v raziskave in razvoj vlagale več kot 3% BDP, čeprav je v zadnjih letih trend vlaganj v raziskave in razvoj na Finskem negativen in je ena od držav, ki so po vlaganjih prešle pod

3% BDP med leti 2005-2015. Kljub temu vlaganja še vedno ostajajo na ravni nad 2.9% BDP in so v primerjavi z drugimi državami članicami EU relativno visoka.

Finska ima centraliziran sistem upravljanja in financiranja raziskovalno inovacijske dejavnosti. Usmerjanje inovacijske politike in strategij se vodi na ravni finske vlade, ki odloča o nacionalnih razvojnih ciljih in določa temeljne usmeritve. Financerske agencije, univerze in raziskovalni inštituti z relativno avtonomno oblikujejo in implementirajo svoje dolgoročne strategije. Raziskovalno inovacijska politika se postopno usmerja v reševanje globalnih družbenih izzivov, in k reševanju le-teh pristopa s spodbujanjem sodelovanja med javnim in zasebnim sektorjem.

Javni del financiranja raziskovalno razvojne dejavnosti se je nekoliko znižal od leta 2010 (1.1% BDP) do leta 2015 (0.96% BDP). Večina sredstev se razdeli preko dveh agencij, ki sta v pristojnosti dveh ministrstev (Ministrstvo za izobraževanje in kulturo in Ministrstvo za gospodarske zadeve in zaposlovanje). S strani Ministrstva za izobraževanje in kulturo je iz javnih sredstev financirane okvirno 60% raziskovalno razvojne dejavnosti, okoli 27% pa s strani Ministrstva za gospodarske zadeve in zaposlovanje. Preostalih 13% javnih sredstev za raziskovalno razvojno dejavnost financirajo druga ministrstva. Največji financerski agenciji, Finska akademija in Tekes dodeljujeta sredstva raziskovalnim organizacijam na osnovi kompetitivnega financiranja (23.8% Akademija in 20.7% Tekes). Akademija podpira razvoj raziskovalnih kapacitet s financiranjem temeljnih raziskav in usposabljanja znanstvenih kadrov. Tekes financira aplikativne raziskave na raziskovalnih organizacijah in gospodarskih družbah ter zagotavlja kompetitivna nepovratna sredstva za raziskave kot tudi posojila za razvoj in inovacije v malih in srednjih podjetjih, za mlada inovativna podjetja, start-up podjetja in vlaganja tveganega kapitala.

Raziskovalno dejavnost v javnem sektorju izvajajo univerze (14), javne raziskovalne organizacije (12) in univerze aplikativnih znanosti (23+3). Z reformo raziskovalnih organizacij in financiranja se je povečal delež kompetitivnega financiranja za javne raziskovalne organizacije.

Finska sredstva osnovnega proračuna se delijo na osnovi formule, ki vključuje strateško financiranje kot tudi financiranje študijske in raziskovalne dejavnosti. Vlada sprejme razvojni načrt za izobraževanje, akademsko raziskovanje in raziskovalno in razvojno dejavnost vsake 4 leta. Univerze delujejo na podlagi sporazumov podpisanih z vlado. Vsaka univerza in ministrstvo na začetku 3-letnega obdobja določijo operativne in kvalitativne cilje univerze in potrebna sredstva. Sporazum predvideva tudi monitoring in evalvacijo doseženih ciljev in razvoja. Ta model predstavlja kombinacijo sporazumov in formule s kazalci uspešnosti.

Portugalska

Primerjalno je zanimiva tudi Portugalska, kjer sta za raziskovalno in inovacijsko politiko pristojna Ministrstvo za znanost, tehnologijo in visoko šolstvo (MCTES) ter Ministrstvo za gospodarstvo (ME). Na področju usklajevanja politik in upravljanja raziskovalnega in inovacijskega sistema je Portugalski sistem centraliziran, čeprav se v zadnjih letih kaže delni premik s centralnega vodenja na vse večjo moč regij, ki se izvaja preko regijskih programov. V letu 2017 je bilo sedmim regijam dodeljenih 14, 7 % državnih proračunskih sredstev (GBAORD), medtem ko je ta delež v letu 2016 znašal 10,7%.

Na operativni ravni večino akademskega raziskovanja financira agencija Fundacija za znanost in tehnologijo (*Fundação para a Ciência e a Tecnologia* - FCT), ki je hkrati tudi ključna organizacija za financiranje raziskav na Portugalskem. Agencija je javna organizacija pod pristojnostjo Ministrstva za znanost, tehnologijo in visoko šolstvo in hkrati opravlja tudi vlogo raziskovalnega Sveta. Agencija nudi sredstva za akademske raziskovalne enote in financira raziskovalne projekte kot tudi napredna usposabljanja na doktorski in po-doktorski ravni na

vseh raziskovalnih področjih. Nacionalna inovacijska agencija *Agência Nacional de Inovação* (ANI) je pod skupno pristojnostjo Ministrstva za znanost, tehnologijo in visoko šolstvo ter Ministrstva za gospodarstvo. Agencija financira aplikativno usmerjene raziskovalno-inovacijske aktivnosti. Za razliko od akademsko usmerjene FCT, ANI upravlja politike v podporo aplikativnim raziskavam ter skupnim raziskovalnim projektom med akademijo in podjetniškim sektorjem.

Kvaliteta raziskovalno-inovacijskega sistema je pogojena s povezanostjo njegovih ključnih akterjev, kar je že od nekdaj šibka točka portugalskega sistema. Ne glede na to, se v zadnji letih kažejo prizadevanja za večjo povezanost teh akterjev, predvsem podjetij in akademske sfere. Med takšna prizadevanja spadajo aktivnosti agencije ANI, ki s pomočjo strukturnih sredstev podpira takšno sodelovanje. K večjem medsektorskem povezovanju je prispevala tudi vzpostavitev mreže *University Technology Enterprice Network* (UTEN), ki nudi podporo visokotehnoloških start-upov ter spodbuja njihov podjetniški razvoj in mednarodno sodelovanje.

Večina raziskav visokošolskega sektorja izvajajo univerze, kamor spadajo tudi (pol)avtonomne raziskovalno razvojne enote, ki so pod njihovo pristojnostjo. Večina raziskovalno razvojnih izdatkov znotraj visokošolskega sektorja tako nastaja na petih največjih javnih univerzah:- *Universidade de Lisboa, Universidade do Porto, Universidade do Minho, Universidade de Coimbra* in *Universidade de Aveiro*.

Z vidika privatnega neprofitnega sektorja sta za financiranje raziskav in razvoja pristojna tudi dva večja sklada *Gulbenkian Foundation* in *Champalimaud Foundation*. Prvi financira raziskave in univerzitetne odbore (*University chairs*). Omenjeni sklad ima tudi svoj inštitut, ki nudi doktorski program s področja biomedicine. Na inštitutu deluje par vrhunskih raziskovalnih skupin s področja biomedicine. Tudi *Champalimaud Foundation* je leta 2010 ustanovil svoj center za biomedicinsko raziskovanje. Oba omenjena inštituta sta od leta 2007 prejela vsak po 8 oziroma 9 ERC grandov.

Delež naložb državnega sektorja v odstotkih BDP se je v zadnjih letih konstantno zmanjševal. Po tem, ko je leta 2009 dosegel najvišji delež 0,70 %, se je do leta 2017 zmanjšal na 0,63 %. Takšen trend se kaže tudi v zmanjševanju privatnih izdatkih za raziskave in razvoj. To zmanjšanje se že odraža v številnih spremembah v raziskovalno-inovacijskem sistemu, tako v načinu financiranja kot tudi v sami strukturi raziskovalno- razvojne dejavnosti.

Na Portugalskem so se zastavili naslednje cilje: izboljšati inovativno dejavnost podjetij z krepitvijo njihovih upravljateljskih in tehnoloških kapacitet, podpora ustanavljanjem novih podjetij v visokotehnoloških sektorjih, zagotavljane močnejših povezav med znanostjo in industrijo, vključitev ključnih akterjev v proces oblikovanja in implementacije raziskovalno-razvojnih agend, spodbujati zaposlovanje raziskovalcev v podjetniškem sektorju in promovirati razvoj človeškega kapitala.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA:
6.1 Presoja administrativnih posledic:

Predlog zakona ureja nejasnosti in nedoslednosti dosedanje zakonske ureditve. Ne uvaja novih administrativnih postopkov, znatno pa zmanjšuje administrativna bremena predvsem s povečevanjem avtonomije javnih raziskovalnih organizacij. Na podlagi dodeljene avtonomije bodo zavodi lahko samostojno urejali zadeve na nekaterih področjih, kjer so se do sedaj postopki izvajali na nivoju države. Glede na ohranjene vzvode nadzora s strani ustanovitelja, bo takšna ureditev prinesla boljše in racionalnejše upravljanje institucij.

Zakon redefinira svetovalni organ vlade, ki je predviden kot Razvojni svet republike Slovenije. V primerjavi z obstoječim Svetom za znanost in tehnologijo je nova formacija manjša in bolj operativna, sestavljena iz ključnih predstavnikov tako javnega kot zasebnega sektorja.

Zakon opredeljuje tudi možnost neposrednega priznavanja evalvacij, ki so opravljene v okviru mednarodnih razpisov in instrumentov financiranja znanstvenoraziskovalnih in inovacijskih aktivnostii, kar omogoča privzem že opravljenih evalvacij in neposredno financiranje brez podvajanja postopkov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki:

Predlog zakona nima posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varnostnimi vidiki.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:

Predlog zakona ureja pomemben del znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema. Prvenstveno ureja področje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, vendar s pomembnimi povezavami na področju prenosa znanja (upravljanje z intelektualno lastnino, povezovanje na ravni strategij, Razvojni svet Republike Slovenije). S krepitvijo raziskovalnega potenciala na javnih raziskovalnih organizacijah se bo krepil tudi obseg neposrednega sodelovanja z gospodarstvom in komercializacijo pridobljenega znanja.

V zakonu je opredeljen način ustanavljanja poslovnih subjektov, ki izhajajo iz znanja, pridobljenega skozi raziskave, ki se izvajajo na institucijah. Opredeljeno je področje, na katerem je dovoljeno ustanavljanje takšnih gospodarskih subjektov (ob soglasju ustanovitelja), kar omogoča nadzor nad ustanavljanjem tovrstnih subjektov. Ustanavljanje je omejeno zgolj na subjekte, ki služijo prenosu znanja.

6.4 Presoja posledic za socialno področje:

Predlog zakona na področje sociale posega predvsem na področju urejanja položaja raziskovalcev. V tem je določeno, da je za raziskvoalce mogoča dopolnilna zaposlitev (največ do 20%) tudi pri istem delodajalcu, če so za to razpoložljiva sredstva, ki niso sredstva ARRS. Drugi element, je možnost plačila raziskovalcem do dvokratnika osnovne plače, kar je ključnega pomena za stimuliranje raziskovalcev za vključevanje tako v mednarodno okolje, kakor tudi v sodelovanje s končnimi uporabniki. Zgornja meja je določena kumulativno za vse prejemke.

Zakon ustrezno naslavlja tudi specifike znanstvenoraziskovalnega dela pri zaposlovanju za določen čas oz. projektno delo. Znanstvenoraziskovalno delo je namreč povsod vezano na projekte, zato je v tem delu odstopanje od splošnih določil s področja delovnopravne zakonodaje.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:

Predlog zakona opredeljuje kot krovni strateški dokument Znanstvenoraziskovalno in inovacijsko strategijo, ki je eden temeljev razvojnih politik države. Opredeljuje način sprejemanja in trajanje strategije. Določa, da se strategija sprejema zvezno (prekrivanje zadnje triade predhodnega dokumenta s prvo triado sledečega), kar omogoča kontinuiteto in dolgoročnost razvojnih politik.

Zakon opredeljuje tudi programe nacionalnih raziskav, ki pokrivajo področja, ki so posebnega nacionalnega pomena za državo, in ki jih je potrebno dolgoročno stabilno financirati in razvijati. Pogosto, vendar ne izključno, so to raziskave s področja družboslovja in humanistike, ki imajo

za rezultat temeljne nacionalne korpuse in/ali znanja, ki jih je potrebno dolgoročno krepiti z namenom ohranjanja narodne identitete, naravne in kulturne dediščine in drugih razlogov, ki so lastni Republiki Sloveniji. Značilnost tovrstnih raziskav je, da je za njihovo financiranje zelo omejeno zanimanje gospodarstva in jih je hkrati nemogoče financirati iz mednarodnih raziskovalnih programov.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona za druga področja nima posledic.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

Sprejeti predpis bo izvajala Vlada Republike Slovenije, v največji meri ministrstvo pristojno za znanost. Zakon je temeljna norma za delo Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije. Zakon bodo izvajale tudi raziskovalne organizacije, katerim zakon predstavlja temeljni akt za urejanje njihovega poslovanja.

Pristojni organ je ministrstvo pristojno za področje znanosti.

Sprejeti zakon bo objavljen v Uradnem listu RS in na spletnih straneh Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

– osebno ime zunanjega strokovnjaka ali firma in naslov pravne osebe, ki je sodelovala pri pripravi zakona:

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je s Sklepom št. 092-15/2015-322 z dne 30.11.2015 (s spremembo sklepa št. 012-62/2015-39 z dne 23. 6. 2017 in spremembo sklepa št. 012-62/2015/84 z dne 10. 12. 2017) imenovalo delovno skupino za pripravo predloga zakona o raziskovalni in razvojni dejavnosti, v kateri so poleg predstavnikov Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Javne agencije za raziskovalno dejavnost RS sodelovali tudi naslednji zunanji strokovnjaki (ki niso v delovnem razmerju z RS):

- prof. dr. Jadran Lenarčič (Koordinacija slovenskih raziskovalnih inštitutov)
- prof. dr. Oto Luthar (Koordinacija slovenskih raziskovalnih inštitutov)
- dr. Andrej Friedl (Gospodarska zbornica Slovenije)
- izr. prof.dr. Maja Bučar (Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede)
- prof. dr. Martin Čopič (Rektorska konferenca Republike Slovenije)
- prof. dr. Matjaž Krajnc (Rektorska konferenca Republike Slovenije)
- prof. dr. Niko Samec (Rektorska konferenca Republike Slovenije)
- prof. dr. Danilo Zavrtanik (Rektorska konferenca Republike Slovenije); namestnik prof.dr. Gvido Bratina
- prof. dr. Dragan Marušič (Rektorska konferenca Republike Slovenije)
- dr. Jernej Zupanc (Seyens, informacijske rešitve in izobraževanje); namestnik dr. Matic Lozinšek
- dr. Boštjan Nedoh (Sindikat vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije)
- prof. dr. Andraž Legat (Koordinacija samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije)
- prof. dr. Sonja Novak Lukanovič (Koordinacija samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije).

Člani delovne skupine, zunanji strokovnjaki, za sodelovanje v delovni skupini za opravljeno delo in za udeležbo na sejah delovne skupine niso prejeli plačil po avtorskih ali drugih pogodbah, sejnine oziroma povračil potnih stroškov.

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

8. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- dr. Jernej Pikalo, minister
- dr. Jernej Štromajer, državni sekretar
- dr. Tomaž Boh, generalni direktor Direktorata za znanost

II. BESEDILO ČLENOV

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen
(predmet zakona)

(1) Ta zakon na celovit način ureja znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem, ki se delno ali v celoti financira iz javnih virov. Ta zakon določa organiziranost, izvajanje in financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti in pogoje za njeno opravljanje v družbi znanja in inovativnega gospodarstva, kjer sta znanstvenoraziskovalna in inovacijska dejavnost opredeljeni kot razvojna prioriteta.

(2) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenese Direktiva (EU) 2016/801 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. 5. 2016 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namene raziskovanja, študija, opravljanja pripravništva, prostovoljskega dela, programov izmenjave učencev ali izobraževalnih projektov in dela varušk au pair (UL L 132 z dne 21. 5. 2016, str. 21).

2. člen
(načela)

(1) Osebam in organizacijam, ki opravljajo znanstvenoraziskovalno dejavnost, je zagotovljena avtonomija znanstvenega raziskovanja.

(2) Znanstvenoraziskovalna in inovacijska dejavnost temeljita na načelih kakovosti, učinkovitosti, preglednosti, enakih možnosti, odprtosti, konkurenčnosti, na etičnosti in odgovornosti za uresničevanje ciljev ter na medsebojnem interesnem sodelovanju in povezovanju v državnem in mednarodnem okolju.

(3) Znanstvenoraziskovalna in inovacijska dejavnost sta usmerjeni k doseganju ciljev družbenega, gospodarskega in tehnološkega razvoja Republike Slovenije zapisanih v strategijah, ki usmerjajo področje raziskav, razvoja in inovacij v Republiki Sloveniji, in v proračunskih memorandumih, ob spoštovanju socialnega, okoljevarstvenega in trajnostnega vidika družbenega razvoja.

(4) Znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem temeljita na sodelovanju in medinstitucionalnem usklajevanju ob hkratnem spoštovanju delitve pristojnosti ter se komplementarno povezujeta v proces izgradnje evropskega raziskovalnega prostora.

(5) Financiranje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti se izvaja na način, ki zagotavlja učinkovitost, uspešnost in preglednost uporabe javnih sredstev. Rezultati znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti, sofinancirane iz javnih virov, so javni, z omejitvami, določenimi s predpisi, ki urejajo varstvo intelektualne lastnine, avtorskih pravic in podatkov ter standardi varovanja konkurence na trgu.

3. člen
(namen)

(1) Namen zakona je zagotoviti sodoben znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem in določiti pogoje za njegovo financiranje, kar zagotavlja:

1. družbeni in gospodarski napredek;
2. nova znanja in spoznanja ter prenos tega in mednarodno dosegljivega znanja v splošno javno korist, študijski proces in gospodarstvo z namenom povečanja družbene blaginje;
3. krepitev sposobnosti za obvladovanje tehnološkega in splošnega družbenega napredka kot glavnega vira trajnostnega razvoja, povečevanja produktivnosti dela in nacionalne konkurenčne sposobnosti v svetovnem prostoru;
4. izboljšanje individualne in družbene kakovosti življenja ter utrjevanje nacionalne identitete;

5. krepitev internacionalizacije in vključevanje v evropske in globalne integracijske procese in mednarodne mreže vrednosti;
6. usposabljanje znanstvenih kadrov in razvoj znanstvenih karier s poudarkom na zagotavljanju enakih možnosti;
7. dostopnost ustrezne raziskovalne infrastrukture;
8. dinamično sodelovanje in povezovanje med deležniki v sistemu s ciljem razvoja in optimalne uporabe znanstvenoraziskovalnih in inovacijskih potencialov;
9. spodbujanje povezovanja gospodarstva z visokošolskimi zavodi, raziskovalnimi in izobraževalnimi organizacijami, državo in drugimi deležniki neposredno in preko učinkovitega inovacijskega podpornega okolja.

4. člen
(cilji)

(1) Splošni cilj zakona je zagotoviti sodoben znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem, ki bo ob kritični refleksiji družbe, učinkovitem reševanju družbenih izzivov in dvigu konkurenčnosti slovenskega gospodarstva vsem omogočal boljšo kakovost življenja.

(2) Specifični cilji zakona so:

1. splošni razvoj znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti;
2. pospeševanje in spodbujanje znanstvenega raziskovanja, namenjenega pridobivanju splošno pomembnega znanja ter širjenju in poglabljanju znanstvenih spoznanj in znanj;
3. ustvarjanje razmer za kakovostno in neodvisno usmerjanje, vrednotenje ter spremljanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti;
4. izboljšanje odličnosti ter krepitev družbene vloge in učinkovitosti znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti na vseh področjih kot temelja za doseganje konkurenčnosti in na znanju temelječe družbe, in sicer z graditvijo ugodnega družbenega, gospodarskega in institucionalnega okolja za razvoj znanja in inovativnosti;
5. spodbujanje internacionalizacije znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema, ter s tem soustvarjanje in krepitev evropskega raziskovalnega prostora ter pozicije Slovenije v mednarodnih mrežah vrednosti;
6. spodbujanje sodobnih tehnoloških in netehnoloških inovacij ter posledično večanje produktivnosti in dodane vrednosti;
7. spodbujanje delovanja razvojnih jeder v znanosti, gospodarstvu in družbi na področjih, ki so temelj dolgoročnega družbenega in gospodarskega razvoja;
8. zagotoviti temelj za udejanjanje nacionalnih strateških razvojnih prioritet;
9. povečanje prenosa znanja in znanstvenoraziskovalnih rezultatov na vsa področja družbenega in gospodarskega razvoja ter spodbujanje na znanosti temelječega inoviranja;
10. ustvarjanje spodbudnih pogojev za celovit razvoj kariernih poti in mobilnosti na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti ob zagotavljanju enakih možnosti spolov;
11. zagotavljanje ustrezne raziskovalne infrastrukture;
12. zagotavljanje ustrezne finančne podpore aktivnostim znotraj znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema skladno z nacionalnimi strateškimi dokumenti in cilji zastavljenimi v dokumentih Evropske unije;
13. aktivno interdisciplinarno, medinstitucionalno, medsektorsko in mednarodno sodelovanje in povezovanje.

5. člen

(pomeni izrazov)

(1) V tem zakonu imajo posamezni izrazi naslednji pomen:

1. državna proračunska sredstva za znanstvenoraziskovalno dejavnost so sredstva, ki jih je državni proračun države v finančnem načrtu ministrstva pristojnega za znanost namenil za izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti;
2. eksperimentalni razvoj pomeni pridobivanje, združevanje, oblikovanje in uporabo obstoječega znanstvenega, tehnološkega, poslovnega in drugega ustreznega znanja in spretnosti, katerih cilj je razvoj novih ali izboljšanih proizvodov, procesov ali storitev;
3. industrijske raziskave so načrtovane raziskave ali kritične preiskave, usmerjene v pridobivanje novega znanja in spretnosti za razvoj novih proizvodov, procesov ali storitev ali za znatno izboljšanje obstoječih proizvodov, procesov ali storitev. Vključujejo oblikovanje komponent kompleksnih sistemov in lahko zajemajo izdelavo prototipov v laboratorijskem okolju ali okolju s simuliranimi vmesniki obstoječih sistemov ter pilotnih linij, kadar je to potrebno za industrijske raziskave, zlasti za vrednotenje generične tehnologije;
4. infrastrukturna dejavnost vključuje aktivnosti, ki se izvajajo za podporo raziskovalni dejavnosti v okviru stabilnega izvajanja raziskovalne dejavnosti in sicer v obliki instrumentalne podpore, podpore znanstvenim zbirkam, popularizacije znanosti in podpore raziskovalnim programom, ki vsebujejo elemente instrumentalnega centra ali znanstvene zbirke;
5. inovacija je uvedba novega ali bistveno izboljšanega proizvoda (izdelka ali storitve), procesa, nove tržne metode, nove organizacijske metode znotraj ali izven organizacije;
6. inovacijska dejavnost vključuje vsa znanstvena, tehnološka, organizacijska, finančna in poslovna dejanja, ki vodijo k inovacijam;
7. javna raziskovalna organizacija je akademska institucija in je glede na pravno subjektiviteto javni raziskovalni zavod, javna univerza ali javni samostojni visokošolski zavod ter javni zavod s področja zdravstvene dejavnosti, ki je v skladno z zakonom, ki ureja zdravstveno dejavnost, opredeljen kot klinika ali klinični inštitut;
8. javni infrastrukturni zavod je pravna oseba javnega prava, ki jo je ustanovila Republika Slovenija ali druga z zakonom pooblaščena oseba javnega prava, za izvajanje infrastrukturne dejavnosti kot podpore znanstvenoraziskovalni dejavnosti, ki je javna služba po tem zakonu;
9. javni raziskovalni zavod je pravna oseba javnega prava, ki jo je ustanovila Republika Slovenija ali z zakonom pooblaščena oseba javnega prava za namen neodvisnega izvajanja raziskovalne dejavnosti in, ki je v ustanovitvenem aktu opredeljen kot javni raziskovalni zavod in je posredni proračunski uporabnik;
10. javni viri so javno finančna sredstva državnega proračuna, lokalnih proračunov in evropskega proračuna;
11. nacionalne strateške razvojne prioritete opredeljujejo prednostna področja RRI, kjer je relevantno pa tudi drugih politik v smislu določil in postopkov za pripravo in izvedbo pametne specializacije kot jih opredeljuje kohezijska politika.
12. neodvisne raziskave so raziskave, katerih glavni cilj je neodvisna izvedba temeljnih raziskav, industrijskih raziskav ali eksperimentalnega razvoja ali obsežna razširitev rezultatov teh dejavnosti prek izobraževanja, objav ali prenosa znanja
13. prenos znanja pomeni vsak postopek, katerega cilj je pridobivanje, zbiranje in razširjanje eksplicitnega in tihega znanja, kot so sodelovanje pri raziskavah, svetovanje, licenciranje, ustvarjanje odcepljenih podjetij, objave ter mobilnost raziskovalcev in drugih zaposlenih, ki sodelujejo pri teh dejavnostih.
14. proračunska sredstva za znanstvenoraziskovalno dejavnost so sredstva, ki so za področje raziskav zagotovljena iz državnega proračuna in so v proračunu opredeljena v finančnem načrtu ministrstva pristojnega za znanost vključno s sredstvi evropske kohezijske politike, ne vključujejo pa sredstev centraliziranih programov Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU);
15. raziskovalec oziroma raziskovalka (v nadaljnjem besedilu: raziskovalec) je fizična oseba, ki izvaja raziskovalno dejavnost in izpolnjuje pogoje, določene s tem zakonom in predpisi ter je vpisana v zbirko podatkov o izvajalcih raziskovalne dejavnosti;

16. raziskovalec oziroma raziskovalka iz tretje države (v nadaljnjem besedilu: raziskovalec iz tretje države) je državljan tretje države z doktoratom ali ustrezno visokošolsko kvalifikacijo, ki mu omogoča vpis v programe doktorskih študijev, ki ga izbere raziskovalna organizacija, za izvajanje raziskovalne dejavnosti v skladu s tem zakonom;
17. inovacijska dejavnost naslavlja eksperimentalni razvoj od okvirno tehnološke stopnje pripravljenosti 6 naprej.
18. raziskovalna infrastruktura so zmogljivosti, sredstva ali storitve, ki so večja oprema ali nabor instrumentov in pomenijo oziroma dopolnjujejo vire znanja, kot so zbirke, arhivi in podatkovne baze. Raziskovalna infrastruktura vključuje tudi zaposlene, ki so potrebni za njeno delovanje;
19. raziskovalna organizacija je pravna oseba javnega ali zasebnega prava ali fizična oseba, ki na trgu samostojno izvaja pridobitno dejavnost, ki izpolnjuje pogoje, določene s tem zakonom in predpisi, izdanimi na podlagi tega zakona, za izvajanje raziskovalne dejavnosti, in je vpisana v zbirko podatkov o izvajalcih raziskovalne dejavnosti;
20. raziskovalna skupina je skupina raziskovalcev in strokovnih sodelavcev, ki izvaja raziskovalno dejavnost v raziskovalnih organizacijah;
21. razvojna dejavnost naslavlja industrijske raziskave med okvirno tehnološko stopnjo pripravljenosti 3 in 6, to je demonstracijo tehnologije v relevantnem okolju;
22. strokovna in podporna dejavnost povezana z raziskovalno in infrastrukturno dejavnostjo so vse spremljajoče dejavnosti, ki zagotavljajo nemoteno izvedbo znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki jo izvajajo raziskovalne organizacije po tem zakonu;
23. strokovni sodelavec oziroma strokovna sodelavka (v nadaljnjem besedilu: strokovni sodelavec) je fizična oseba, ki izvaja strokovne in podporne dejavnosti za podporo znanstvenoraziskovalni dejavnosti;
24. temeljne raziskave pomenijo eksperimentalno ali teoretično delo, ki se izvaja predvsem zaradi pridobivanja novega znanja o temeljnih načelih pojavov in opazovanih dejstev, ne da bi bilo neposredno usmerjeno v tržno uporabo. Med temeljne raziskave sodijo tudi uporabne oziroma aplikativne raziskave, če so usmerjene k določenim praktičnim namenom ali ciljem, njihovi rezultati pa so odprto dostopni;
25. tretja država je država, ki ni članica Evropske unije;
26. zasebni raziskovalec je fizična oseba, ki kot zasebnik neodvisno izvaja raziskovalno dejavnost kot edini ali glavni poklic, izpolnjuje pogoje določene s tem zakonom in predpisi izdanimi na podlagi tega zakona in je vpisana v zbirko podatkov o izvajalcih raziskovalne dejavnosti;
27. znanstvenoraziskovalna dejavnost naslavlja temeljne raziskave do okvirno tehnološke stopnje pripravljenosti 3, to je eksperimentalne potrditve koncepta.

(2) V tem zakonu se uporabljajo izrazi v moški slovnični obliki, vendar veljajo za oba spola.

II. ORGANIZIRANOST ZNANSTVENORAZISKOVALNEGA IN INOVACIJSKEGA SISTEMA

6. člen

(znanstvenoraziskovalno inovacijski sistem)

(1) Znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem sestavljajo nosilci in izvajalci nalog znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti, ki medsebojno sodelujejo in se povezujejo ter vključuje več ravni razvoja:

1. temeljna raziskovalna raven, se nanaša na temeljne in aplikativne raziskave, to je okvirno do potrditve koncepta;
2. raziskovalno razvojna raven, ki se nanaša na industrijske raziskave, to je okvirno do demonstracije v relevantnem okolju;
3. razvojno inovacijska raven, ki se nanaša na eksperimentalni razvoj, to je do komercializacije rešitev na trgu;

V okviru znanstvenoraziskovalne dejavnosti se izvajata prvi dve ravni, v okviru inovacijske dejavnosti pa druga in tretja raven razvoja.

Sestavni del obeh dejavnosti predstavlja podporno okolje, ki spodbuja mreženje, partnersko sodelovanje, prenos znanja ter ustvarjalnost in podjetnost.

(2) Nosilci nalog znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema so, v skladu s svojimi pristojnostmi, ministrstva, pristojna za znanost, tehnologijo in razvoj ter agencija, pristojna za znanstvenoraziskovalno dejavnost (v nadaljnjem besedilu: ARRS) in agencija pristojna za tehnologijo.

(3) Komplementarno znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost izvajajo tudi resorna ministrstva skladno s svojimi pristojnostmi ter institucije podpornega okolja.

(4) Izvajalci znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti po tem zakonu so raziskovalne organizacije, zasebni raziskovalci, ter pravne in fizične osebe, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, v obliki aktivnosti opredeljenih v znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji ter drugih področnih strategijah.

(5) V okviru znanstvenoraziskovalno inovacijskega sistema se spodbuja povezovanje deležnikov iz drugega, tretjega in četrtega odstavka tega člena.

1. Upravljanje znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema

7. člen

(usmerjanje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti)

(1) Vsa ministrstva ter Vlade Republike Slovenije (v nadaljevanju: vlada) kot celota uresničujejo namen in cilje tega zakona ter izvajajo naloge, ki se nanašajo na usmerjanje znanstvenih raziskav in inovacij na področjih njihovega dela, skladno s sprejetimi strategijami vključno s financiranjem, upoštevajoč rezultate evalvacije.

(2) Ključne naloge vlade, izhajajoče iz tega zakona, skladno s pristojnostmi ministrstev, so:

1. priprava usklajenih predlogov znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije in s tem povezanih politik;
2. izvajanje in usklajevanje nacionalne znanstvenoraziskovalne in inovacijske politike in organizacija znanstvenoraziskovalnih in inovacijskih aktivnosti;
3. usklajevanje procesa opredelitve nacionalnih strateških razvojnih prioritet ter vzpostavitev in usklajevanje mehanizmov za njihovo izvedbo, vključno s sistemom upravljanja v smislu določil in postopkov za pripravo in izvedbo pametne specializacije;
4. financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti in z njo povezanih infrastrukturnih in ostalih podpornih dejavnosti;
5. financiranje inovacijske dejavnosti in z njo povezanih podpornih dejavnosti;
6. usklajevanje in organizacija sodelovanja deležnikov na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti, v evropskem raziskovalnem prostoru;
7. usklajevanje in organizacija mednarodnega sodelovanja na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti, vključno s potrebnim financiranjem;
8. načrtovanje, usmerjanje in financiranje aktivnosti za promocijo in pospeševanje razvojno-inovacijske dejavnosti in prenosa znanja;
9. izvajanje programov in ukrepov za sofinanciranje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti v gospodarstvu;

10. sodelovanje z organizacijami, ki izvajajo in povezujejo deležnike na področju znansvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti (partnerstva in druge podporne organizacije);
11. druge s tem zakonom določene naloge.

8. člen
(Razvojni svet Republike Slovenije)

(1) Razvojni svet Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: svet), ki ga imenuje vlada, je vladno strokovno posvetovalno telo.

(2) Svet se sestaja najmanj dvakrat letno, od tega enkrat v času priprave državnega proračuna ali rebalansa, pred sprejemom na vladi.

(3) Svet opravlja naslednje naloge:

1. potrdi izhodišča in usmeritve za pripravo znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije;
2. spremlja rezultate in učinke ter razvoj na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti vključno z izvajanjem znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije;
3. spremlja izvajanje programskih dokumentov za področje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti ter izvajanje ukrepov in vrednotenje njihovih učinkov;
4. obravnava učinkovitost in uspešnost inovacijskega podpornega okolja in vladi predlaga izboljšave;
5. spremlja kakovost izvajanja večletnih strateških dokumentov javnih raziskovalnih organizacij;
6. pri vprašanjih, povezanih z znanstvenoraziskovalno dejavnostjo univerz in samostojnih visokošolskih zavodov, sodeluje s Svetom Republike Slovenije za visoko šolstvo;
7. pri vprašanjih, povezanih z znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnostjo podjetij sodeluje z gospodarskimi združenji in drugimi deležniki;
8. poroča vladi o svojem delu najmanj enkrat letno in na zaprosilo vlade oziroma ministrstva, pripravi mnenje;
9. opravlja druge naloge, določene z zakonom.

(4) Svet lahko v skladu s svojim poslovnikom za podporo svojemu delovanju imenuje delovne skupine v katere lahko vključi domače oziroma tuje strokovnjake.

(5) Delo sveta je javno.

9. člen
(sestava sveta)

(1) Svet sestavlja največ osemnajst članov.

(2) Svet sestavljajo naslednji člani po položaju: predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, predsednik Inženirske akademije Slovenije, predsednik Rektorske konference, predsednik Koordinacije samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije, direktor ARRS, direktor agencije za področje tehnologije, direktor Slovenskega podjetniškega sklada, predstavnik reprezentativnega sindikata za področje znanosti in visokega šolstva, ministri, pristojni za znanost, izobraževanje, tehnologijo, finance, razvoj in kohezijsko politiko. Član sveta je tudi predstavnik doktorskih študentov in mladih doktorjev znanosti, pri katerih od pridobitve prvega doktorata znanosti v času kandidature ni minilo več kot sedem let, in ga predlaga ministrstvo, pristojno za znanost, na podlagi izvedenega javnega poziva. Na enak način je imenovan tudi en predstavnik raziskovalcev. Član sveta je tudi predstavnik razvojno inovacijskih partnerstev, ki ga predlaga ministrstvo ali vladna služba pristojna za razvoj. Zadnji trije člani so imenovani za štiri leta.

(3) Člane, ki so imenovani na podlagi poziva, imenuje Vlada republike Slovenije.

(4) Svet med svojimi člani izbere predsednika sveta za mandatno dobo dveh let. Minister ne more biti predsednik sveta.

(5) Svet uredi svoje delo s poslovnikom, ki ga sprejme z večino glasov vseh članov.

(6) Strokovna in administrativna dela za svet opravljajo periodično, s triletnim mandatom, ministrstva pristojna za znanost, razvoj in tehnologijo.

(7) Sredstva za delovanje sveta, njegovih delovnih skupin in strokovnjakov zagotavlja ministrstvo ali vladna služba, ki opravlja strokovna in administrativna dela.

2. Znanstvenoraziskovalna in inovacijska strategija

10. člen
(Znanstvenoraziskovalna in inovacijska strategija)

(1) Znanstvenoraziskovalna in inovacijska strategija določa izhodišča, cilje, obseg in način financiranja ter kazalnike za spremljanje učinkovitosti nacionalne politike za izvajanje in pospeševanje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti.

(2) V znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji se opredelijo upravljanje znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema, vključno s sistemi podpor raziskavam in inovacijam, nacionalne strateške razvojne prioritete ter cilji na področju kakovosti raziskovalnega dela, prenosa znanja za zagotavljanje inovativnega in visoko produktivnega gospodarstva in družbe, promocije znanosti, ustvarjalnosti in inovativnosti v družbi ter mednarodnega sodelovanja.

(3) Znanstvenoraziskovalna in inovacijska strategija predstavlja izhodišče za usmerjanje in določanje obsega sredstev državnega proračuna za izvajanje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti.

11. člen
(priprava in sprejemanje znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije)

(1) Predlog znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije pripravi vlada na podlagi izhodišč in usmeritev za pripravo strategije, ki jih potrdi Razvojni svet Republike Slovenije. Vlada vsaka tri leta evalvira izvajanje znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije ter Državnemu zboru Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: državni zbor) predloži v sprejem poročilo o njenem izvajanju s predlogom posodobitev.

(2) Znanstvenoraziskovalno in inovacijsko strategijo sprejme državni zbor na predlog vlade. V času izvajanja lahko vlada v okvirih kot jih določa opredeljen sistem upravljanja znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema sprejme ustrezne ukrepe za njeno izvajanje..

(3) Za sprejem in uresničevanje znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije so odgovorni ministri, pristojni za znanost, razvoj in tehnologijo.

(4) Vlada zagotavlja v državnem proračunu sredstva, potrebna za uresničevanje znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije.

(5) Znanstvenoraziskovalna in inovacijska strategija je usklajena s strateškimi dokumenti države.

3. Financiranje

12. člen
(sredstva za financiranje znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema)

(1) Sredstva za financiranje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti se zagotavljajo v državnem proračunu in iz drugih virov v skladu s cilji in prioritetami, določenimi v raziskovalni in inovacijski strategiji ter Državnem programu razvojnih politik.

(2) Sredstva za znanstvenoraziskovalno dejavnost se namenijo za:

- stabilno financiranje javne službe, ki vključuje financiranje programov in mladih raziskovalcev, infrastrukturnih in drugih podpornih aktivnosti, raziskav nacionalnega pomena in razvojna sredstva;
- financiranje delovanja javnih infrastrukturnih zavodov na podlagi programov dela;
- financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti na podlagi javnih razpisov oziroma pozivov, ki zajema raziskovalne projekte, raziskovalno infrastrukturo, razvoj znanstvenih kadrov, mednarodno sodelovanje, znanstvene publikacije in monografije in druge ukrepe, s katerimi se uresničuje cilje znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije Slovenije;
- investicije in investicijsko vzdrževanje javnih raziskovalnih in javnih infrastrukturnih zavodov;
- druge naloge oziroma namene, določene z zakonom ali drugim predpisom.

(3) Sredstva za inovacijsko dejavnost se namenijo predvsem za:

- mreženje, krepitev sinergij in spodbujanje partnerstev v znanstvenoraziskovalnem in inovacijskem sistemu;
- spodbujanje inovacijskih procesov in z njimi povezanih naložb podjetij v raziskave in inovacije;
- spodbujanje raziskovalno inovacijskih projektov za razvoj novih proizvodov, storitev in procesov;
- podpora pilotnim in demonstracijskim projektom za predstavitev, testiranje in demonstracijo novih rešitev;
- spodbujanje krepitve kompetenc in inovacijskih potencialov;
- mednarodno sodelovanje na področju inovacijske dejavnosti.

(4) Financiranje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti se lahko izvaja tudi za namene, določene v drugih zakonih ali strateških dokumentih države, ki jih izvajajo pristojna ministrstva.

13. člen

(državna proračunska sredstva za znanstvenoraziskovalno dejavnost)

(1) Državna proračunska sredstva za znanstvenoraziskovalno dejavnost se zagotavljajo v višini najmanj 1 % BDP.

(2) Obseg državnih proračunskih sredstev za znanstvenoraziskovalno dejavnosti nad 1 % BDP, se za drseče štiriletno obdobje določi v Državnem programu razvojnih politik, ki ga vlada sprejme v skladu z zakonom, ki ureja javne finance.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek se v primeru, če je v posameznem letu rast BDP negativna ali rasti BDP ni, vir financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti v državnem proračunu zagotavlja tako, da se državna proračunska sredstva za znanstvenoraziskovalno dejavnost zagotavljajo nominalno najmanj v višini državnih proračunskih sredstev preteklega leta.

14. člen

(izvajanje inovacijske dejavnosti)

(1) Financiranje inovacijske dejavnosti izvaja javna agencija, pristojna za tehnologijo in se zagotavlja s kontinuiranim izvajanjem instrumentov dodeljevanja javnih virov za spodbujanje industrijskih raziskav in eksperimentalnega razvoja z namenom aktivacije vseh nacionalnih razvojnih potencialov.

4. Javna agencija pristojna za tehnologijo

15. člen

(Javna agencija, pristojna za tehnologijo)

(1) Na področju inovacijske dejavnosti, agencija, pristojna za tehnologijo izvaja naslednje naloge:

1. izvaja programe in ukrepe za spodbujanje tehnološkega razvoja in inovacijske dejavnosti;
2. izvaja aktivnosti za promocijo tehnološkega razvoja in inovacijske dejavnosti ter prenosa znanja;
3. spodbuja mednarodno sodelovanje, prenos in uporabo mednarodnega tehnološkega znanja;
4. spodbuja povezovanje in prenos znanja med raziskovalnimi organizacijami in gospodarstvom;
5. vrednoti učinke vlaganj v industrijske raziskave in eksperimentalni razvoj na povečanje konkurenčnosti gospodarstva;
6. sodeluje z organizacijami, ki izvajajo znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost;
7. skladno s predpisi skrbi za redno poročanje o izvajanju letnih programov, uresničevanju finančnih načrtov in učinkih ministrstvu, pristojnemu za tehnologijo;
8. zagotavlja javnost dela in skrbi za informiranje javnosti;
9. opravlja druge strokovne naloge skladno z namenom, za katerega je bila ustanovljena.

(2) Delovanje agencije, pristojne za tehnologijo, je opredeljeno v zakonu, ki ureja podporno okolju za podjetništvo.

III. ZNANSTVENORAZISKOVALNA DEJAVNOST

16. člen

(normativi in standardi)

(1) Normative in standarde ter merila za določanje sredstev za financiranje in spremljanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, s strani ARRS oziroma drugih pravnih oseb javnega prava, kot financerjev po tem zakonu sprejme Vlada Republike Slovenije na predlog ministra, pristojnega za znanost.

IV. FINANCIRANJE ZNANSTVENORAZISKOVALNE DEJAVNOSTI

1. Stabilno financiranje

17. člen

(stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti)

(1) Sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: S-ZRD) so skupna sredstva javnih raziskovalnih organizacij ter univerz, ki izvajajo koncesionirane študijske programe na prvi in drugi stopnji in katerih edini ustanovitelj so subjekti javnega prava (v nadaljevanju: prejemnik stabilnega financiranja), ki jih sestavljajo sredstva za institucionalni steber financiranja (v nadaljnjem besedilu: ISF), programski steber financiranja (v nadaljnjem besedilu: PSF), razvojni steber financiranja (v nadaljnjem besedilu: RSF) in programi nacionalnih raziskav (v nadaljnjem besedilu: PNR).

(2) Vsota ISF in PSF se letno poveča za trideset odstotkov letne rasti državnih proračunskih sredstev za znanstvenoraziskovalno dejavnost ministrstva, pristojnega za znanost.

Stabilno financiranje ZRD = ISF + PSF + RSF + PNR

18. člen
(sredstva za ISF)

(1) Sredstva za ISF so vsota sredstev za institucionalni steber financiranja prejemnikov stabilnega financiranja (v nadaljnjem besedilu ISF-O).

ISF=∑ISF-O

(2) Sredstva za ISF so namenjena financiranju infrastrukturnih obveznosti ustanovitelja, in financiranju podpornih dejavnosti izvajanju javne službe na JRO.

19. člen
(sredstva za PSF)

(1) Sredstva za PSF so vsota sredstev za programski steber financiranja prejemnikov stabilnega financiranja (v nadaljnjem besedilu PSF-O).

PSF=∑PSF-O

(2) Sredstva za PSF so namenjena financiranju raziskovalnih programov in mladih raziskovalcev.

20. člen
(sredstva za RSF)

(1) Sredstva za RSF so vsota sredstev za razvojni steber financiranja prejemnikov stabilnega financiranja (v nadaljnjem besedilu RSF-O) in so za celotno pogodbeno obdobje enaka.

RSF=∑RSF-O

(2) Sredstva za RSF so namenjena spodbujanju razvoja kakovosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ustvarjalnosti in inovativnosti, internacionalizacije, prenosa znanja in sodelovanja z okoljem, ki pripomorejo k doseganju ciljev in rezultatov ter izvajanju ukrepov ali nalog s področja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, opredeljenih v dokumentih razvojnega načrtovanja države.

(3) Sredstva za RSF so največ 10 odstotkov vsote sredstev ISF in PSF.

RSF<=(ISF+PSF)*0,1

(4) Sredstva za RSF za novo pogodbeno obdobje se določijo v skladu z nacionalnimi prioritetami. Če so izpolnjeni pogoji iz tretjega odstavka 13. člena, se sredstva za RSF lahko povečajo v prvem letu, ko pogoji iz tretjega odstavka 13. člena niso več izpolnjeni.

21. člen

(sredstva za PNR)

(1) Sredstva za PNR so vsota letnih sredstev za programe nacionalnih raziskav prejemnikov stabilnega financiranja (v nadaljnjem besedilu PNR-O).

PNR=∑PNR-O

(2) Za potrebe raziskovanja tematik značilnih za Slovenijo, na podlagi sklepa vlade ministrstvo, pristojno za znanost lahko izvede javni poziv za nabor tematik. Nabor tematik nacionalnih raziskav mora biti usklajen s prioritetnimi področji, opredeljenimi v strateških dokumentih države.

(3) Izbor programov nacionalnih raziskav se izvede v okviru poziva ARRS prejemnikom stabilnega financiranja na tematikah iz prvega odstavka tega člena.

(4) Izbor programov iz tega člena se lahko izvede v prvem in četrtem letu pogodbenega obdobja in se ocenjuje po posebnih, v naprej določenih kazalnikih, opredeljenih v splošnem aktu ARRS, izdanim za izvrševanje javnih pooblastil, izdanim po predhodno danem soglasju ministra, pristojnega za znanost (v nadaljnjem besedilu: splošni akt ARRS). Splošni akti ARRS se objavijo v Uradnem listu Republike Slovenije.

.

22. člen
(določanje sredstev za stabilno financiranje prejemnikov stabilnega dela financiranja)

(1) Sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti so vsota sredstev ISF-O, PSF-O, RSF-O in PNR-O.

Sredstva za stabilno financiranje ZRD-O = ISF-O + PSF-O + RSF-O + PNR-O

23. člen
(določanje sredstev za ISF-O in PSF-O)

(1) Vsota ISF-O in PSF-O se za vsako leto šestletnega pogodbenega obdobja določi tako, da se vsota ISF-O in PSF-O preteklega leta poveča za indeks rasti vsote ISF in PSF glede na preteklo leto.

$(ISF\text{-}O+PSF\text{-}O)_t = ((ISF\text{-}O+PSF\text{-}O)_{t-1}) * ((ISF+PSF)_t/(ISF+PSF)_{t-1})$

(2) Vsaj polovica letne rasti sredstev za stabilno izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti institucije se nameni PSF-O.

(3) V prvem in četrtem letu pogodbenega obdobja se, 3 % delež izračunanih sredstev vsote ISF-O in PSF-O, prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti dodeli ob upoštevanju vrednosti kazalnikov znanstvene odličnosti, družbenega in gospodarskega vpliva in mednarodne vpetosti.

(4) Podrobneje se kazalniki in metodologija izračuna dodelitve tri odstotnega deleža sredstev iz prejšnjega odstavka določijo v splošnem aktu ARRS.

(5) Morebitna ne-dodeljena sredstva iz tretjega odstavka tega člena se namenijo za investicije in investicijsko vzdrževanje javnih raziskovalnih zavodov.

(6) Prejemniku stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti se sredstva za ISF-O oziroma PSF-O lahko v prvem letu pogodbenega obdobja zmanjšajo, če prejemniku stabilnega dela

financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti upade znanstvenoraziskovalna dejavnost oziroma če se mu zmanjša obseg infrastrukturne dejavnosti v zadnjem pogodbenem obdobju.

(7) Zmanjšanje sredstev ISF-O oziroma PSF-O iz prejšnjega odstavka tega člena znaša:
- 1 % , če se vrednost kazalnika zmanjša za več kot 10 %,
- 2 % , če se vrednost kazalnika zmanjša za več kot 15 %,
- 5 %, če se vrednost kazalnika zmanjša za več kot 20 %.

(8) Sredstva za ISF-O se lahko povečajo, če se poveča infrastrukturna aktivnost prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, v skladu s strateškimi dokumenti države ob predhodnem soglasju Vlade Republike Slovenije.

(9) S splošnim aktom ARRS se določi način merjenja obsega znanstvenoraziskovalne in infrastrukturne dejavnosti in podrobnejši način zmanjšanja sredstev ISF-O iz tega člena.

24. člen
(določanje sredstev RSF-O)

(1) Sredstva za RSF-O so celotno pogodbeno obdobje enaka.

(2) Sredstva za RSF-O so največ 10 odstotkov vsote sredstev ISF-O in PSF-O.

(3) Sredstva RSF-O se za prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti določijo za šestletno pogodbeno obdobje v pogajanjih v okviru pogodbe o financiranju stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti in se v pogodbenem obdobju ne spreminjajo.

25. člen

(sredstva PNR-O)

(1) Prejemnik stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti sredstva PNR-O pridobi s kandidiranjem na izbor programov nacionalnih raziskav v okviru poziva ARRS iz tretjega odstavka 21. člena.

26. člen
(pogodba o financiranju stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti)

(1) Sredstva za stabilno izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki se določijo kot skupna sredstva, se prejemnikom stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, nakazujejo na podlagi šestletne pogodbe o financiranju stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, sklenjene z ARRS. Prejemniki stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti in ARRS oz. ministrstvo, pristojno za znanost, pri pripravi in usklajevanju ciljev in ciljnih vrednosti upoštevajo dokumente razvojnega načrtovanja države.

(2) V pogodbi se za financiranje stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz prejšnjega odstavka opredelijo tudi:
- strateški in dolgoročni cilji prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ukrepi za njihovo dosego, ciljne in izhodiščne vrednosti in kazalci, s katerimi se spremlja doseganje ciljnih vrednosti;
- načrt izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki vključuje predvsem načrtovan razvoj raziskovalnih programov in mladih raziskovalcev;

- razvojni cilji prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti , ukrepi za njihovo doseganje, ciljne in izhodiščne vrednosti in kazalci, s katerimi se spremlja doseganje ciljnih vrednosti;
- način in dinamika poročanja o doseganju ciljev;
- ukrepi v primeru neizpolnjevanja določil pogodbe.

(3) Sestavine pogodbe iz prve, druge in tretje alineje prejšnjega odstavka so predmet pogajanj. Na podlagi usmeritev ministrstva, pristojnega za znanost, rezultatov institucionalne in programske evalvacije jih prejemniki stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti sporočijo najkasneje do konca februarja šestega leta pogodbenega obdobja za naslednje pogodbeno obdobje.

(4) Postopek pogajanj za sklenitev pogodbe vodi minister, pristojen za znanost, ali od njega pooblaščena oseba s pristojnim organom prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti in se mora zaključiti s sklenitvijo nove pogodbe do konca koledarskega leta šestega leta pogodbenega obdobja za naslednje pogodbeno obdobje.

(5) Če se postopek sklenitve pogodbe ne zaključi v roku iz prejšnjega odstavka, se do sklenitve nove pogodbe izvaja začasno financiranje v obsegu, kot je bilo določeno v predhodni pogodbi.

(6) Podrobnejše določbe o pogodbi se določi s splošnim aktom ARRS.

(7) Sklenjene pogodbe o financiranju stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti in doseganju ciljev ARRS, objavi na svoji spletni strani.

(8) Poročilo o izvajanju pogodbe o financiranju stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti za celotno pogodbeno obdobje prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti pošljejo ARRS do 31. maja leta po izteku pogodbe.

27. člen
(pravila prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti)

Prejemnik stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti razporeja sredstva za stabilno izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti v skladu s pravili, ki jih sprejme pristojni organ in z njimi pisno seznani ARRS v osmih dneh po njihovem sprejetju ter jih objavijo na svoji spletni strani.

28. člen
(ureditev stabilnega financiranja)

Stabilno financiranje po tem zakonu se podrobneje uredi s splošnim aktom ARRS.

29. člen
(evalvacija raziskovalnih programov v okviru stabilnega financiranja)

(1) ARRS periodično izvaja evalvacije raziskovalnih programov po področjih, na obdobje šestih let. Temeljna merila evalvacije so raziskovalna odličnost predloga in izvedbe raziskav ter dosežki predhodnega dela programske skupine vključno z znanstvenoraziskovalno odličnostjo in mednarodno ter družbeno in gospodarsko vpetostjo. Vsebinsko evalvacijo znanstvenoraziskovalnega dela raziskovalnih programov izvajajo neodvisni strokovnjaki.

(2) Rezultate evalvacije sestavljajo ocene raziskovalnih programov in priporočila za izboljšanje delovanja. Rezultati evalvacije se objavijo na spletnih straneh ARRS. Postopek izvajanja evalvacij,

metodologija izvedbe evalvacije in področja iz prejšnjega odstavka podrobneje določi ARRS s splošnim aktom.

(3) Ob vsakokratni evalvaciji se izvede tudi evalvacija novih raziskovalnih programov na področjih, kjer poteka evalvacija.

2. Financiranje na podlagi javnih razpisov oziroma pozivov

30. člen

(raziskovalni projekti)

(1) Raziskovalni projekti so temeljni, aplikativni in industrijske raziskave ter eksperimentalni razvoj.

(2) Raziskovalne projekte izvajajo raziskovalne organizacije oziroma zasebni raziskovalci skladno s tem zakonom in splošnim aktom za izvrševanje javnih pooblastil pristojne agencije oziroma podzakonskimi predpisi pristojnega ministrstva.

(3) Izvajanje raziskovalnih in razvojnih projektov, ki so namenjeni pripravi strateških podlag za odločanje in pripravo razvojnih in drugih politik ter spremljanje njihovega izvajanja, lahko država financira prek več ministrstev in drugih proračunskih porabnikov.

(4) Medresorsko sodelovanje, določeno v prejšnjem odstavku usklajuje ministrstvo, pristojno za znanost.

(5) Sredstva za izvajanje raziskovalnih projektov se dodeljujejo prek letnih javnih razpisov oziroma javnih pozivov, ki jih izvaja pristojna agencija oziroma pristojno ministrstvo.

31. člen

(mednarodno sodelovanje na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti)

(1) Ministrstvi, pristojni za znanost in tehnologijo medsebojno usklajujeta mednarodne aktivnosti na področju raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij ter evropskih politik s poudarkom na evropskem raziskovalnem prostoru, evropskih okvirnih programih in drugih mednarodnih programih.

(2) V skladu z veljavnimi strategijami za področje raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij ARRS oziroma druga pravna oseba javnega prava na podlagi javnih razpisov sofinancira mednarodne dejavnosti na področju raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij iz sredstev državnega proračuna.

(3) Za sofinanciranje projektov, ki so izbrani na podlagi mednarodnih evalvacij v okviru programov in sodelovanj, h katerim je pristopila Republika Slovenija, ministrstvo, pristojno za znanost, ARRS ali druga pravna oseba javnega prava lahko sklepa neposredne pogodbe o sofinanciranju.

(4) Prijave, ki so bile na razpisih v okviru centraliziranih programov Evropske unije odlično ocenjene, lahko ministrstvo, pristojno za znanost, tehnologijo, ARRS ali druga pravna oseba javnega prava financira preko neposredne pogodbe o sofinanciranju v skladu s splošnim aktom ARRS oziroma agencije pristojne za tehnologijo ali podzakonskim aktom pristojnega ministrstva.

32. člen

(razvoj znanstvenih kadrov)

Razvoj znanstvenih kadrov vključuje zagotavljanje sredstev za kadrovsko pomlajevanje raziskovalnih skupin, doktorska in podoktorska usposabljanja ter razvoj nadaljnje raziskovalne kariere raziskovalcev.

3. Financiranje javnih infrastrukturnih zavodov

33. člen

(financiranje javnih infrastrukturnih zavodov)

Sredstva za plače in druge izdatke za zaposlene, prispevke delodajalca za socialno varnost in izdatke za blago in storitve se javnim infrastrukturnim zavodom določijo s pogodbo med javnim infrastrukturnim zavodom in ministrstvom, pristojnim za znanost, ob upoštevanju letnega programa dela javnega infrastrukturnega zavoda.

4. Investicije in investicijsko vzdržavanje

34. člen

(investicije in investicijsko vzdrževanje javnih raziskovalnih in infrastrukturnih zavodov)

(1) Sredstva za investicije javnih raziskovalnih in infrastrukturnih zavodov se določijo v skladu z letnim načrtom ravnanja s stvarnim premoženjem javnega raziskovalnega oziroma infrastrukturnega zavoda, ki je sestavni del letnega programa dela javnega raziskovalnega oziroma infrastrukturnega zavoda, in finančnim načrtom ministrstva, pristojnega za znanost.

(2) Sredstva za investicije so namenjena zagotavljanju raziskovalne infrastrukture oziroma zagotavljanju pogojev za izvajanje dejavnosti javnih raziskovalnih oziroma infrastrukturnih zavodov.

(3) Sredstva za investicije se namenijo za gradnjo, rekonstrukcijo, obnovo, pridobivanje oziroma najemanje stvarnega premoženja.

(4) Javnemu raziskovalnemu zavodu se sredstva za investicijsko vzdrževanje določijo na podlagi meril, opredeljenih v sklepu ministrstva, pristojnega za znanost in se zavodu nakažejo na podlagi pogodbe o sofinanciranju investicij oziroma investicijskega vzdrževanja.

(5) Javnemu infrastrukturnemu zavodu se sredstva za investicijsko vzdrževanje določijo na podlagi letnega programa dela javnega infrastrukturnega zavoda in finančnim načrtom ministrstva, pristojnega za znanost in se zavodu nakažejo na podlagi letne pogodbe.

V. ORGANIZIRANOST IN IZVAJANJE ZNANSTVENORAZISKOVALNE DEJAVNOSTI

1. Etika v znanosti

35. člen

(Nacionalni svet za integriteto v znanosti)

(1) Za obravnavanje etičnih vprašanj in ravnanj v raziskovalni dejavnosti se vzpostavi Nacionalni svet za integriteto v znanosti.

(2) Nacionalni svet za integriteto v znanosti je neodvisno telo, mandat njegovih članov traja štiri leta z možnostjo ene ponovne izvolitve. Pri prvem imenovanju članov Nacionalnega sveta za integriteto se za pet članov sveta določi mandat dveh let, za ostale pa štiri leta.

(3) Člane Nacionalnega sveta za integriteto v znanosti imenujejo Slovenska akademija znanosti in umetnosti (v nadaljnjem besedilu: SAZU) (dva člana), Inženirska akademija Slovenije (en član), Rektorska konferenca Republike Slovenije (tri člane), Koordinacija samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije (tri člane) ter Skupnost samostojnih visokošolskih zavodov (en član). Člani Nacionalnega sveta za integriteto v znanosti so pri svojem delovanju neodvisni.

(4) Predsednika Nacionalnega sveta za integriteto v znanosti in njegovega namestnika izvolijo člani izmed sebe.

(5) Nacionalni svet za integriteto v znanosti se konstituira in lahko prične z delom, ko je imenovanih vsaj šest članov.

(6) Člani Nacionalnega sveta za integriteto v znanosti delujejo strokovno, samostojno in neodvisno ter pri svojem delovanju niso vezani na sklepe, stališča in navodila institucij, ki so jih imenovale, ali drugih institucij. Člani Nacionalnega sveta za integriteto v znanosti pri izvajanju nalog in sprejemanju odločitev upoštevajo načela preprečevanja konflikta interesov in načela nepristranskosti.

(4) Nacionalni svet za integriteto v znanosti deluje na sedežu SAZU. Nacionalni svet za integriteto v znanosti sprejema poslovnik za svoje delovanje z dvotretjinsko večino (sedem članov). Kot pomoč pri svojem delu lahko imenuje strokovne komisije.

(5) Naloge Nacionalnega sveta za integriteto v znanosti so:

1. preventivno delovanje in izobraževanje na področju etike v znanosti z namenom spodbujanja dobrih praks in preprečevanja nepoštenosti;
2. sprejemanje mnenj o ravnanju v skladu z etičnimi pravili po lastni presoji ter na predlog institucij ali posameznikov;
3. sodelovanje z etičnimi komisijami v raziskovalnih in visokošolskih organizacijah ter podajanje mnenj oziroma priporočil k njihovim internim etičnim kodeksom;
4. sodelovanje v mednarodnih omrežjih in združenjih;
5. spodbujanje raziskovanja in seznanjanja javnosti z vprašanji etike v raziskovalni dejavnosti;
6. objava letnega poročila.

(6) Sredstva za delovanje Nacionalnega sveta za integriteto v znanosti zagotavlja Republika Slovenija v okviru proračunskih sredstev SAZU poleg proračunskih sredstev za delovanje SAZU, določenih v skladu z zakonom, ki ureja delovanje SAZU. Finančno ovrednoten program delovanja Nacionalnega sveta za integriteto v znanosti je del finančno ovrednotenega letnega programa SAZU.

2. Odprta znanost in odprti dostop do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov

36. člen

(odprta znanost)

Raziskovalno delo se izvaja po načelih odprte znanosti, kar pomeni odprt dostop do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov, vrednotenje kakovosti in vpliva raziskav, povezovanje in vključevanje zainteresirane javnosti itd. Podrobnejše zahteve za izvajanje raziskovalnega dela, po načelih odprte znanosti določi financer v podzakonskih predpisih oziroma ARRS v splošnem aktu. Pri tem se upoštevajo veljavne nacionalne strategije, lahko pa tudi priporočila evropskih raziskovalnih politik in dobrih mednarodnih praks s tega področja.

37. člen
(dostop do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov)

(1) V okviru raziskav, sofinanciranih z javnimi viri mora vsak izvajalec raziskovalne dejavnosti zagotoviti odprt dostop do vseh recenziranih znanstvenih člankov, ki se nanašajo na raziskovalne rezultate. Izvajalci si morajo prizadevati tudi za odprto dostopnost drugih vrst znanstvenih publikacij.

(2) Raziskovalni podatki, sofinancirani z javnimi viri, morajo biti odprti in dostopni, razen če ni drugače določeno z drugimi predpisi. Odprti raziskovalni podatki morajo biti objavljeni ali drugače dostopni na način, ki omogoča odprti dostop ter možnost ponovnega vrednotenja in uporabe.

(3) Osebni podatki iz raziskav sofinanciranih z javnimi viri se lahko naknadno obdelujejo za podobne ali druge raziskovalne namene.

(4) Javna raziskovalna organizacija lahko kot upravljalec teh podatkov za izvajanje določb prvega, drugega oziroma tretjega odstavka tega člena vzpostavi certificirana področna podatkovna središča za raziskovalne podatke, vključno z osebnimi podatki.

(5) Zahteve glede priprave odprtodostopnih znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov ter roke za zagotovitev odprtega dostopa določi financer v podzakonskih predpisih oziroma ARRS v splošnem aktu.

38. člen

(znanstvene revije in monografije slovenskih založnikov)

(1) Znanstvene revije izdajateljev s sedežem v Republiki Sloveniji in zamejstvu, ki vsebujejo recenzirane članke in je njihovo izdajanje sofinancirano z javnimi viri, morajo zagotoviti odprti dostop do svojih vsebin.

(2) Javno financiranje znanstvenih monografij se izvaja pod pogoji, ki omogočajo odprti dostop do celotnih besedil znanstvenih monografij ob objavi in upravljanju avtorskih pravic s prostimi licencami.

39. člen
(preverjanje izpolnjevanja določil o odprtem dostopu do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov)

Preverjanje izpolnjevanja določil o odprtem dostopu do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov izvaja financer v okviru spremljanja izvajanja raziskovalne aktivnosti. Posledice neizpolnjevanja določil o odprtem dostopu v okviru izvajanja instrumentov določi financer v podzakonskih predpisih oziroma ARRS v splošnem aktu.

40. člen
(povezljivost nacionalne infrastrukture za odprti dostop in odprti dostop v vrednotenju znanosti)

(1) Nacionalna infrastruktura za odprti dostop mora biti povezljiva (interoperabilna) z ustreznimi evropskimi in mednarodnimi infrastrukturami.

(2) Vrednotenje raziskovalcev, raziskovalnih organizacij, raziskovalnih programov in projektov uporablja in spodbuja odprto dostopnost znanstvenih informacij v obliki publikacij in raziskovalnih podatkov.

3. Javna agencija za raziskovalno dejavnost - ARRS

41. člen
(način in namen ustanovitve ARRS)

(1) ARRS je oseba javnega prava, ki jo ustanovi Republika Slovenija, in je posredni proračunski uporabnik.

(2) Vloga ARRS je opravljanje strokovnih, razvojnih in izvršilnih nalog v zvezi z izvajanjem sprejete strategije za področje raziskovalne dejavnosti oziroma njenih posameznih delov ter izvajanje drugih nalog pospeševanja znanstvenoraziskovalne in z njo povezane inovacijske dejavnosti, v skladu z namenom, določenim v aktu o ustanovitvi in morebitnimi usmeritvami ministrstva, pristojnega za znanost.

(3) ARRS opravlja s tem zakonom določene naloge v javnem interesu za zagotovitev trajnega, strokovnega in neodvisnega odločanja o izbiri aktivnosti raziskovalne dejavnosti, ki se financirajo iz državnega proračuna.

(4) Glede vprašanj, ki s tem zakonom niso urejena, se uporablja zakon, ki ureja javne agencije.

42. člen
(naloge ARRS)

Na področju raziskovalne dejavnosti ARRS opravlja zlasti naslednje naloge:

1. izvaja stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti in z njim povezane evalvacije;

2. na podlagi neodvisne ter po metodologiji in merilih mednarodno primerljive evalvacije odloča o izbiri aktivnosti raziskovalne dejavnosti ter izvaja njihovo financiranje;

3. spremlja izvedbo aktivnosti raziskovalne dejavnosti pri izvajalcih aktivnosti raziskovalne dejavnosti, za katere dodeljuje finančna sredstva, in v tem okviru spremlja predvsem znanstveno odličnost in širši družbeni učinek;

4. v okviru izvajanja aktivnosti raziskovalne dejavnosti pri izvajalcih aktivnosti raziskovalne dejavnosti, za katere dodeljuje finančna sredstva, nadzira zakonitost, gospodarnost in namenskost porabe dodeljenih finančnih sredstev;

5. spodbuja in financira mednarodno sodelovanje, še posebej v okviru evropskega raziskovalnega prostora;

6 v soglasju z ministrstvom, pristojnim za znanost, pripravi in izvaja instrument za neposredno financiranje aktivnosti, ki so bile na mednarodnih razpisih odlično ocenjene;

7. vodi zbirke podatkov, določene s tem zakonom;

8. sodeluje pri načrtovanju nacionalne raziskovalne politike;

9. ministrstvu, pristojnemu za znanost, pošilja letne programe dela in finančne načrte, kadrovske načrte, letna poročila in periodične samoevalvacije o kakovosti svojega delovanja;

10. spodbuja povezavo z uporabniki (gospodarstvo in drugi deli družbe);

11. redno spremlja ustreznost in učinkovitost svojega delovanja;

12. izvaja druge naloge skladno z morebitnimi usmeritvami ministrstva, pristojnega za znanost in sprejetim letnim programom dela in finančnim načrtom;

13. razvija in vzdržuje sistem kakovosti delovanja ARRS.

43. člen
(izbor in izvajanje aktivnosti raziskovalne dejavnosti)

(1) V postopkih izbora aktivnosti raziskovalne dejavnosti in postopkih izvajanja aktivnosti raziskovalne dejavnosti se zakon, ki ureja javne agencije, ne uporablja.

(2) Kriterije za izbor predlogov za aktivnosti iz drugega odstavka 12. člena tega zakona, ki se financirajo preko ARRS, določi ARRS v splošnem aktu ter temeljijo na odličnosti, vplivu, kakovosti in učinkovitosti izvedbe. V splošnih aktih ARRS se opredelijo tudi podrobnejša organizacija upravljanja javnih sredstev za navedene aktivnosti, pogoji in merila, postopki izbora, financiranje, spremljanje in nadziranje izvajanja raziskovalnih aktivnosti.

(3) Neodvisni strokovnjaki izvajajo evalvacijo predlogov raziskovalnih aktivnosti in so izbrani na podlagi svojih znanj in izkušenj ter kompetenc, primernih za izvedbo določene naloge.

(4) Predlogi se uvrstijo na prednostni seznam glede na evalvacijski rezultat. Pri izboru se upošteva prednostni seznam.

(5) Ne glede na zakon, ki ureja javno rabo slovenščine, se lahko deli razpisnih postopkov ali prijav na razpis, pri ocenjevanju katerih sodelujejo tuji strokovnjaki, izvajajo v tujem jeziku.

(6) Seznam neodvisnih strokovnjakov, ki so sodelovali v postopkih ocenjevanja, se skupno, ne glede na razpise, pri katerih so sodelovali, praviloma objavijo enkrat letno na spletni strani ARRS. Identiteta recenzenta posameznega predloga raziskovalne aktivnosti je varovani osebni podatek, katerega razkritje bi pomenilo kršitev varstva osebnih podatkov v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

(7) Vsi razpisni postopki lahko potekajo tudi samo v elektronski obliki.

(8) Zoper odločitev ARRS o izbiri aktivnosti raziskovalne dejavnosti, ki se financirajo iz državnega proračuna, ki jo na prvi stopnji sprejme direktor ARRS, in zoper odločitve direktorja ARRS oziroma od direktorja pooblaščene osebe, na podlagi katerih se v postopku izvajanja aktivnosti raziskovalne dejavnosti urejajo pravice in obveznosti posameznikov oziroma pravnih oseb, lahko stranka v 15 dneh po vročitvi vloži ugovor. Stranka mora v ugovoru natančno opredeliti razloge, zaradi katerih vlaga ugovor. Ugovor se lahko vloži samo zaradi kršitve postopka ali očitne napake. Ocena in pripadajoče pojasnilo ocenjevalca ne more biti predmet ugovora. Vloženi ugovor ne zadrži podpisa pogodb z

izbranimi vlagatelji oziroma izvršitve odločitve. O ugovoru zoper odločitev o izboru raziskovalnih aktivnosti odloči upravni odbor ARRS, o ugovoru zoper druge odločitve v postopku izvajanja raziskovalnih aktivnosti pa tričlanska komisija za ugovore, ki jo imenuje direktor ARRS, v 60 dneh po njegovem prejemu ob smiselni uporabi zakona, ki ureja splošni upravni postopek, če ni s tem zakonom določeno drugače. Zoper odločitev upravnega odbora ARRS in komisije za ugovore ni pritožbe, dopusten pa je upravni spor v skladu z zakonom, ki ureja upravni spor.

(9) Način vzpostavitve in dela tričlanske komisije ter postopek iz prejšnjega odstavka določi ARRS v splošnem aktu.

44. člen
(organi ARRS)

Organi ARRS so direktor, upravni odbor ARRS (v nadaljnjem besedilu: upravni odbor) in znanstveni svet ARRS (v nadaljevanju znanstveni svet).

45. člen
(upravni odbor ARRS)

(1) Upravni odbor ima devet članov ter se imenuje za mandatno obdobje pet let.

(2) Člane upravnega odbora imenuje in razrešuje ustanovitelj brez možnosti ponovnega imenovanja. Predsednika upravnega odbora izvoli upravni odbor med svojimi člani.

(3) Ustanovitelj imenuje v upravni odbor štiri člane predstavnike vlade, ter po enega člana na predlog Gospodarske zbornice Slovenije, Inženirske akademije Slovenije, SAZU, Rektorske konference Republike Slovenije in Koordinacije samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije.

(4) Člani upravnega odbora v času opravljanja funkcije ne smejo kandidirati za sredstva ARRS.

(5) Člani upravnega odbora morajo svoje naloge opravljati s skrbnostjo dobrega strokovnjaka. Za kršitev dolžne skrbnosti ali zaradi kršitve varovanja poslovne skrivnosti so odškodninsko odgovorni po splošnih načelih obligacijskega prava.

46. člen
(pristojnosti upravnega odbora ARRS)

(1) Upravni odbor ima naslednje pristojnosti:

1. nadzira vodenje poslov ter finančno in premoženjsko stanje agencije;
2. sprejema večletne strategije razvoja agencije;
3. sprejema periodična poročila o doseženih ciljih in rezultatih ter v zvezi s tem oblikuje svoja poročila, pri katerih navede ugotovitve, stališča in priporočila;
4. sprejema splošne akte agencije za izvrševanje javnih pooblastil in statut po predhodnem soglasju ustanovitelja;
5. imenuje zunanjega revizorja za pregled finančnega poslovanja agencije;
6. daje soglasje za posle, ki se določijo v statutu kot posli, za katere je potrebno soglasje upravnega odbora;
7. lahko zahteva informacije glede katerega koli poročila ali zadeve, ki se nanaša na poslovanje agencije;
8. izvede javni natečaj za imenovanje direktorja;
9. vladi predlaga imenovanje oziroma razrešitev direktorja;
10. skladno s predpisi sprejema programe dela ter finančne in kadrovske načrte;
11. skladno s predpisi sprejema letna poročila o delu agencije;

12. imenuje strokovne komisije in druga delovna telesa za izvajanje nalog iz svoje pristojnosti;
13. opravlja druge naloge, določene z zakonom ali aktom o ustanovitvi.

(2) Naloge upravnega odbora se podrobneje opredelijo v aktu o ustanovitvi agencije in statutu agencije.

47. člen
(direktor ARRS)

(1) Za direktorja ARRS je lahko imenovana oseba z izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu tretje stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih tretje stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 10. raven, ter izpolnjuje pogoje, ki jih določa zakon, ki ureja javne agencije, in druge pogoje, vključno z vodstvenimi izkušnjami na področju raziskovalne dejavnosti, določene z aktom o ustanovitvi.

(2) Direktorja imenuje in razrešuje vlada na predlog upravnega odbora po predhodno izvedenem javnem natečaju. Direktor je imenovan za pet let in je lahko ponovno imenovan.

48. člen
(pristojnosti direktorja ARRS)

(1) Direktor vodi, zastopa in predstavlja ARRS ter opravlja naslednje naloge:

1. upravnemu odboru predlaga v sprejetje splošne akte agencije za izvrševanje javnih pooblastil in statut;
2. sprejema akte o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest;
3. sprejema druge splošne akte agencije, s katerimi se urejajo vprašanja, pomembna za delo in poslovanje agencije;
4. sprejema akte v posamičnih zadevah iz pristojnosti agencije, če s predpisi ni določeno drugače;
5. znanstvenemu svetu agencije predlaga v sprejetje metodologije ocenjevanja za posamezne ocenjevalne postopke;
6. imenuje strokovne komisije in druga delovna telesa za izvajanje nalog iz svoje pristojnosti;
7. podpisuje akte, listine in druge dokumente ter sklepa pogodbe v zvezi s poslovanjem agencije;
8. opravlja druge naloge, ki so določene v zakonu, aktu o ustanovitvi in statutu.

(2) Naloge direktorja se podrobneje opredelijo v aktu o ustanovitvi agencije in statutu agencije.

49. člen
(odgovornost direktorja ARRS)

(1) Direktor zagotavlja, da agencija posluje v skladu s predpisi, ustanovitvenim aktom agencije, in splošnimi akti agencije.

(2) Direktor je za svoje delo odgovoren upravnemu odboru agencije in vladi .

(3) Direktor mora pri svojem delu ravnati nepristransko in s skrbnostjo dobrega gospodarja ter varovati poslovne skrivnosti agencije. Direktor odgovarja za škodo, ki jo je povzročil s svojim nevestnim oziroma protipravnim ravnanjem.

50. člen
(znanstveni svet ARRS in druga strokovna telesa)

(1) V ARRS se ustanovi znanstveni svet, ki ima šest članov, tako da so zastopana vsa področja znanstvenih ved, upošteva pa se tudi uravnotežena zastopanost raziskovalnih organizacij in spolov.

(2) Člani znanstvenega sveta so iz vrst uveljavljenih raziskovalcev.

(3) Znanstveni svet ARRS imenuje vlada za pet let, pri čemer je posamezni član znanstvenega sveta ARRS lahko imenovan za največ en zaporeden mandat. Način oblikovanja in pristojnosti znanstvenega sveta se določijo v aktu o ustanovitvi in statutu ARRS.

(4) Člani znanstvenega sveta v času opravljanja funkcije ne smejo kandidirati za sredstva ARRS.

(5) Znanstveni svet ARRS ustanovi stalna in občasna strokovna telesa za izvajanje nalog ter komisije in druga delovna telesa za izvedbo posameznih strokovnih nalog.

(6) Stalna strokovna telesa znanstvenega sveta so znanstvenoraziskovalni sveti za posamezne znanstvene vede. Stalna strokovna telesa spremljajo, analizirajo in nadzorujejo izvajanje raziskovalnih aktivnosti, ki jih financira ARRS.

(7) Občasna strokovna telesa znanstvenega sveta so ustanovljena za izvedbo ocenjevanja prijav, prispelih na javne razpise in javne pozive ARRS.

(8) Način oblikovanja in naloge strokovnih teles se podrobneje opredelijo v podzakonskem aktu ARRS.

4. Koordinacija izvajalcev znanstvenoraziskovalne dejavnosti

51. člen

(koordinacija izvajalcev znanstvenoraziskovalne dejavnosti)

Z namenom obravnavanja in usklajevanja vprašanj skupnega pomena raziskovalni zavodi in drugi relevantni deležniki s področja znanstvenoraziskovalne dejavnosti oblikujejo Koordinacijo samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije.

5. Izvajanje ukrepov ministrstev

52. člen
(izvajanje ukrepov, podzakonski predpisi in drugi splošni akti)

(1) Ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma druga ministrstva so izvajalci ukrepov iz raziskovalne in inovacijske strategije ter strategije pametne specializacije, ukrepov, financiranih iz sredstev evropske kohezijske politike, in ukrepov, pri katerih je postopek za dodelitev sredstev izveden na evropski oziroma transnacionalni ravni.

(2) Kriterije za izbor predlogov za ukrepe iz prejšnjega odstavka ter iz tretjega in četrtega odstavka 31. člena, podrobnejšo organizacijo upravljanja javnih sredstev za ukrepe, pogoje in merila, postopke izbora, financiranje, spremljanje in nadziranje izvajanja teh ukrepov, v delu, v katerem navedeno ni že določeno v drugih veljavnih predpisih, vsak za svoje področje določijo minister, pristojen za znanost, oziroma drugi ministri, s podzakonskimi predpisi.

(3) V podzakonskem predpisu ministrstva, pristojnega za znanost iz prejšnjega odstavka se uredi tudi financiranje javnih infrastrukturnih zavodov.

(4) Kadar so pri izvajanju ukrepov iz prvega odstavka tega člena izpolnjena merila za dodelitev državne pomoči, se upoštevajo tudi predpisi, ki urejajo področje državnih pomoči. Ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma druga ministrstva lahko v splošnih aktih določijo program ukrepov na posameznem področju.

(5) Pri izvajanju ukrepov iz prvega odstavka tega člena lahko ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma druga ministrstva smiselno uporabljajo določbe tretjega do sedmega odstavka 43. člena tega zakona.

6. Zbirke podatkov

53. člen
(zbirke podatkov)

(1) Za načrtovanje politike, izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, izvajanje nadzora in izplačil, spremljanje stanja na področju raziskovalne dejavnosti, namene promocije raziskovalnega dela, analize in statistične namene, se pri ARRS vzpostavi, vodi in vzdržuje zbirke podatkov o:

1. prejemnikih sredstev za izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti po tem zakonu;
2. izvajalcih znanstvenoraziskovalne dejavnosti po tem zakonu (v nadaljnjem besedilu: evidenca raziskovalnih organizacij);
3. o vseh oblikah aktivnosti na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

(2) Zbirka podatkov iz druge alineje prejšnjega odstavka lahko vsebuje naslednje osebne podatke raziskovalcev:

1. osebno ime raziskovalca;
2. identifikacijska številka raziskovalca pri ARRS;
3. datum rojstva;
4. spol;
5. enotno matično številko občana;
6. podatke o državljanstvu;
7. podatke o prebivališču;
8. podatke o naslovu, kjer opravlja raziskovalno dejavnost;
9. podatke o naslovu elektronske pošte;
10. podatke o izobrazbi;
11. podatke o znanstvenem nazivu;
12. podatke o raziskovalnem področju;
13. podatke o zaposlitvi;
14. podatke o raziskovalnem nazivu;
15. podatki o plačnem razredu za raziskovalce zaposlene v javnem sektorju;
16. podatke o izplačilih plač in nadomestil ter podatke o drugih izplačilih;
17. podatke o vključenosti v vse raziskovalne aktivnosti, financirane s strani ARRS in ministrstva, pristojnega za znanost;
18. podatek o statusu upokojenca;
19. podatek, če je pokojni.

(3) V primeru zasebnega raziskovalca poleg podatkov iz prejšnjega odstavka zbirka podatkov iz druge alineje prvega odstavka tega člena vsebuje tudi davčno številko zasebnega raziskovalca.

(4) Zbirka podatkov iz druge alineje prvega odstavka tega člena lahko vsebuje tudi naslednje osebne podatke tistih strokovnih sodelavcev, ki sodelujejo pri raziskovalnih aktivnostih, financiranih s strani ARRS in pristojnega ministrstva:

1. osebno ime;
2. identifikacijska številka strokovnega sodelavca pri ARRS;
3. datum rojstva;
4. spol;
5. enotno matično številko občana;
6. podatke o državljanstvu;
7. podatke o izobrazbi;
8. podatke o znanstvenem nazivu;
9. podatke o zaposlitvi;
10. podatke o plačnem razredu;
11. podatke o plačah
12. podatke o vključenosti v vse raziskovalne aktivnosti, financirane s strani ARRS in ministrstva, pristojnega za znanost;
13. podatek o statusu upokojenca;
14. podatek, če je pokojni.

(5) Zbirka podatkov iz druge alineje prvega odstavka tega člena vsebuje naslednje osebne podatke o odgovorni osebi raziskovalne organizacije:

1. osebno ime;
2. enotno matično številko občana;
3. naslov elektronske pošte.

(6) Osebni podatki iz zbirke iz druge alineje prvega odstavka tega člena se prenašajo v zbirko podatkov, ki jo vodi javni infrastrukturni zavod, ki opravlja dejavnost informacijske in komunikacijske podpore raziskovalni dejavnosti. V zbirki podatkov, ki jo vodi javni infrastrukturni zavod, ki opravlja dejavnost informacijske in komunikacijske podpore raziskovalni dejavnosti, so javni podatki osebno ime raziskovalca, njegova identifikacijska številka pri ARRS, podatki o njegovi zaposlitvi, podatek o znanstvenem in raziskovalnem nazivu, podatek o raziskovalnem področju in podatki o vključenosti v raziskovalne aktivnosti, financirane s strani ARRS in ministrstva, pristojnega za znanost, osebno ime strokovnega sodelavca, njegova identifikacijska številka pri ARRS, podatki o njegovi zaposlitvi, podatek o znanstvenem nazivu in podatki o vključenosti v raziskovalne aktivnosti, financirane s strani ARRS in ministrstva, pristojnega za znanost ter osebno ime odgovorne osebe raziskovalne organizacije.

(7) Posamezne zbirke podatkov vsebujejo tudi podatke, ki niso osebni, če so potrebni za dosego namena iz prvega odstavka tega člena İn so navedeni v splošnih aktih ARRS.

(8) Osebni podatki iz drugega do petega odstavka tega člena se hranijo do poteka namena iz prvega odstavka tega člena. Po poteku tega namena se podatki izbrišejo, razen če zakon ali drug akt ne določa drugače.

(9) Pogoje in postopek za vpis ter način vodenja zbirk podatkov določi v splošnem aktu ARRS.

54. člen
(pridobivanje podatkov)

(1) Podatki iz druge alineje prvega odstavka 41. člena tega zakona se zbirajo neposredno na podlagi prijav ali predlogov od izvajalcev raziskovalne dejavnosti ter iz uradnih zbirk, ki jih v Republiki Sloveniji vodijo za to pooblaščeni organi in organizacije, lahko tudi z neposrednim dostopom.

(2) ARRS brezplačno pridobiva podatke iz obstoječih zbirk podatkov naslednjih upravljavcev:

1. ministrstva, pristojnega za notranje zadeve iz centralnega registra prebivalstva − podatke o raziskovalcu in strokovnem sodelavcu (osebno ime, datum rojstva, spol, enotno matično številko občana, davčno številko, podatke o državljanstvu, podatke o prebivališču, podatek, če je pokojni);
2. Finančne uprave Republike Slovenije − podatke o davčni številki izvajalcev raziskovalne dejavnosti;
3. raziskovalnih organizacij, ki so delodajalci − podatke o zaposlitvi, podatke o izplačilih plač in nadomestil ter podatke o drugih izplačilih, podatke o raziskovalnem nazivu;
4. javnega infrastrukturnega zavoda, ki opravlja dejavnost komunikacijske in informacijske podpore raziskovalne dejavnosti − podatke o izvajalcih raziskovalne dejavnosti, o programih in projektih na področju raziskovalne dejavnosti.

(3) Na zahtevo ministrstva, pristojnega za znanost, mora ARRS, zaradi nadzora, brezplačno posredovati podatke iz vseh zbirk podatkov, ki jih upravlja. Javni infrastrukturni zavod, ki opravlja dejavnost informacijske in komunikacijske podpore raziskovalni dejavnosti, javne raziskovalne organizacije in pravne osebe, ki jim je bilo dano javno pooblastilo, brezplačno pridobivajo podatke iz zbirk podatkov iz druge in tretje alineje prvega odstavka prejšnjega člena in jih uporabljajo za izvajanje dejavnosti, vodenje zbirk podatkov po tem zakonu, izvajanje nadzora ter za spremljanje stanja, analize ali v statistične namene.

(4) ARRS lahko osebne podatke, o katerih vodi zbirke podatkov, in podatke, ki jih pridobi od upravljavcev zbirk osebnih podatkov iz drugega odstavka tega člena, obdeluje samo za namen, določen v prvem odstavku prejšnjega člena.

7. Raziskovalne organizacije

55. člen
(pogoji)

(1) Raziskovalne organizacije morajo biti registrirane za opravljanje raziskovalne dejavnosti in zagotoviti ustrezno usposobljene raziskovalce, ustrezne vodje raziskovalnih aktivnosti, raziskovalno opremo in prostore ter infrastrukturo za podporo tej dejavnosti.

(2) Raziskovalne organizacije, ki opravljajo infrastrukturno dejavnost na področju raziskovalne dejavnosti, morajo za opravljanje te dejavnosti zagotoviti vodjo infrastrukturne skupine, ustrezno usposobljene sodelavce, opremo in prostore.

56. člen

(sklepanje sporazumov)

(1) Raziskovalna organizacija, ki izpolnjuje pogoje za izvajanje raziskovalne dejavnosti, določene s tem zakonom, in je vpisana v evidenco raziskovalnih organizacij, lahko sklepa sporazume o gostovanju z raziskovalci iz tretjih držav (v nadaljnjem besedilu: sporazumi). S sporazumom se raziskovalec iz tretje države zaveže, da si bo prizadeval dokončati raziskovalno dejavnost, raziskovalna organizacija pa se zaveže, da bo gostila raziskovalca iz tretje države za namene dokončanja raziskovalne dejavnosti.

(2) Če raziskovalna organizacija ne izpolnjuje več pogojev za izvajanje raziskovalne dejavnosti, določene s tem zakonom, izgubi pravico do sklepanja sporazumov oziroma mora odstopiti od že sklenjenih sporazumov z dnem izbrisa iz evidence raziskovalnih organizacij.

(3) Raziskovalne organizacije, ki imajo sklenjene sporazume, morajo obveščati ARRS o sklenjenih sporazumih in o prenehanju veljavnosti teh sporazumov.

(4) ARRS objavi seznam raziskovalnih organizacij, ki lahko sklepajo sporazume.

(5) Nadzor nad izvajanjem sporazumov opravlja ARRS.

(6) Vsebino, obliko in način sklepanja sporazumov iz prvega odstavka tega člena, način obveščanja iz tretjega odstavka tega člena, vsebino in način objave seznama iz četrtega odstavka tega člena ter način nadzora nad izvajanjem sporazumov iz petega odstavka tega člena s podzakonskim predpisom določi minister, pristojen za znanost.

57. člen

(avtonomija javnih raziskovalnih zavodov)

Javni raziskovalni zavodi so pri svojem delu avtonomni, kar jim zagotavlja predvsem:

1. svobodo raziskovanja in posredovanja znanja;
2. samostojno urejanje notranje organiziranosti in delovanja v skladu s predpisi, aktom o ustanovitvi in statutom;
3. sprejemanje meril za izvolitev v raziskovalne nazive;
4. izvolitve v raziskovalne nazive;
5. izbiro zaposlenih za zasedbo delovnih mest;
6. oblikovanje in določitev področij znanstvenoraziskovalnega dela;
7. volitve, imenovanja in odpoklic organov v skladu s tem zakonom, statuti in drugimi akti;
8. upravljanje s premoženjem v skladu z namenom, za katerega je bilo pridobljeno;
9. odločanje o oblikah sodelovanja z drugimi organizacijami.

58. člen
(premoženje)

(1) Javni raziskovalni zavod, ki ga je ustanovila Republika Slovenija, je lastnik premoženja, pridobljenega iz javnih in drugih virov.

(2) Javni raziskovalni zavod upravlja in razpolaga s premoženjem, ki ga uporablja za opravljanje svoje dejavnosti v skladu z aktom o ustanovitvi in statutom, če s tem zakonom ni drugače določeno.

(3) Javni raziskovalni zavod iz prvega odstavka tega člena lahko odtuji ali obremeni nepremičnino oziroma opremo večje vrednosti, pridobljeno iz javnih sredstev, le v soglasju z ustanoviteljem.

(4) Sredstva, pridobljena od prodaje premoženja iz prejšnjega odstavka, se lahko uporabijo za investicije, investicijsko vzdrževanje in opremo.

8. Raziskovalci

59. člen
(pogoji)

(1) Raziskovalec, ki opravlja raziskovalno dejavnost v raziskovalni organizaciji, mora imeti najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu druge stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih druge stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 8. raven, ter izpolnjevati druge predpisane pogoje, določene v tem zakonu in predpisih izdanih na podlagi tega zakona.

(2) Raziskovalec je razvrščen v raziskovalni naziv ali ustrezen pedagoški naziv skladno z zakonom, ki ureja področje visokega šolstva. Raziskovalne nazive in minimalne pogoje za izvolitev v raziskovalni naziv se določi v splošnem aktu ARRS in so primerljivi z nazivi na področju visokega šolstva.

(3) Raziskovalec iz tretje države, ki želi v Republiki Sloveniji opravljati raziskovalno dejavnost, mora z raziskovalno organizacijo skleniti sporazum.

(4) Raziskovalec iz tretje države, s katerim ima raziskovalna organizacija sklenjen sporazum, mora izpolnjevati pogoj iz drugega odstavka tega člena, če je zaposlen v javni raziskovalni organizaciji.

60. člen
(opredelitev polne in zmanjšane raziskovalne obveznosti)

(1) Raziskovalna obveznost se zaposlenemu raziskovalcu določi kot polna, kar ustreza delovnemu razmerju za polni delovni čas, ali kot zmanjšana, kar ustreza delovnemu razmerju s krajšim delovnim časom, če raziskovalec opravlja samo raziskovalno obveznost.

(2) Raziskovalec v javnem raziskovalnem zavodu s polno raziskovalno obveznostjo lahko, če so za to zagotovljena sredstva, izjemoma opravlja raziskovalno dejavnost še največ 20 % polnega delovnega časa tudi pri istem delodajalcu.

(3) Raziskovalec v javnem raziskovalnem zavodu lahko v okviru svoje delovne obveze v okviru raziskovalnih organizacij opravlja dela financirana iz sredstev ARRS največ v obsegu polnega delovnega časa, iz drugih sredstev državnega proračuna pa največ v obsegu polnega delovnega časa in dodatnega obsega dela 8 ur na teden.

61. člen
(vodja raziskovalnega projekta ali programa)

(1) Vodja raziskovalnega projekta ali programa je raziskovalec, ki ima izobrazbo pridobljeno po študijskem programu tretje stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih tretje stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 10. raven, izkazuje mednarodno primerljive raziskovalne rezultate in sposobnost organiziranja in vodenja.

(2) Kriterije za ugotavljanje izpolnjevanja izkazovanja mednarodno primerljivih raziskovalnih rezultatov in sposobnosti organiziranja in vodenja se določi v splošnih aktih ARRS.

(3) Pri izvajanju ukrepov iz prvega in drugega odstavka 52. člena lahko ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma druga ministrstva smiselno uporabljajo splošni akt ARRS za določitev kriterijev za ugotavljanje izpolnjevanje izkazovanja mednarodno primerljivih raziskovalnih rezultatov in sposobnosti organiziranja in vodenja.

62. člen

(nagrajevanje raziskovalcev)

(1) Raziskovalcem, ki so zaposleni v javni raziskovalni organizaciji, se lahko izplača izredna delovna uspešnost, v skladu s splošnimi akti organizacije in ne glede na druge predpise, če so za to zagotovljena sredstva, ki niso sredstva državnega proračuna Republike Slovenije. Plača raziskovalca z vsemi dodatki ne more presegati dvakratnika njegove osnovne plače.

(2) Plača in stroški za raziskovalca, ki je za določen čas napoten na delo v tujino se za čas bivanja določi v skladu s pravili mednarodnega projekta ali organizacije, kamor je napoten.

(3) Obdavčitve, ki jih je napoteni raziskovalec dolžan plačevati, se urejajo na enak način kot za uslužbence državnih organov, napotenih v tujino.

63. člen
(projektno organizirano delo raziskovalcev in sobotno leto)

(1) Raziskovalna organizacija lahko z doktorskim študentom sklene pogodbo o zaposlitvi za določen čas, in sicer za čas trajanja usposabljanja in izobraževanja za pridobitev doktorata znanosti. Pogodba o zaposlitvi se podaljša za čas upravičene daljše odsotnosti doktorskega študenta.

(2) Če gre za pripravo oziroma izvedbo dela, ki je projektno organizirano, in ne gre za primer iz prejšnjega odstavka, lahko raziskovalna organizacija sklene pogodbo o zaposlitvi za določen čas, potreben za dokončanje dela.

(3) Delavci v javnih raziskovalnih organizacijah, ki so izvoljeni v raziskovalne nazive oziroma v nazive visokošolskih učiteljev, lahko v šestih letih za eno leto preidejo v drugo domačo ali tujo raziskovalno organizacijo.

9. Javni raziskovalni zavod in javni infrastrukturni zavod

64. člen
(javni raziskovalni zavod in javni infrastrukturni zavod)

Glede vprašanj v zvezi z javnimi raziskovalnimi in infrastrukturnimi zavodi, ki s tem zakonom niso urejena, se uporablja zakon, ki ureja zavode.

65. člen
(organi zavoda)

(1) Organi javnega raziskovalnega zavoda in javnega infrastrukturnega zavoda (v nadaljnjem besedilu: javni zavod) so upravni odbor, znanstveni svet in direktor.

(2) Upravni odbor sestavljajo predstavniki ustanovitelja, predstavniki zaposlenih in predstavniki uporabnikov oziroma zainteresirane javnosti. Upravni odbor ima od pet do devet članov. Število članov mora biti liho, pri čemer nobena od treh strani v upravnem odboru ne sme imeti večine. Število članov upravnega odbora in način njihovega imenovanja oziroma izvolitve se določita z aktom o ustanovitvi, podrobnejši način imenovanja oziroma izvolitve članov upravnega odbora pa se lahko določi v statutu javnega zavoda.

(3) Znanstveni svet obravnava vprašanja s področja znanstvenega in strokovnega dela javnega zavoda, odloča o strokovnih vprašanjih v okviru pooblastil, določenih v statutu ali drugih splošnih aktih javnega zavoda, pripravlja strokovne podlage za programe dela in razvoja javnega zavoda, daje direktorju mnenja in predloge o organizaciji dela in pogojih za razvoj dejavnosti ter opravlja druge naloge, določene z ustanovitvenim aktom, statutom ali drugimi splošnimi akti javnega zavoda. Sestava, način oblikovanja in podrobnejše naloge znanstvenega sveta, se v skladu z aktom o ustanovitvi določijo v statutu javnega zavoda.

66. člen
(pristojnosti upravnega odbora)

Upravni odbor je organ upravljanja javnega zavoda.

(1) Upravni odbor ima naslednje pristojnosti:

1. sprejema večletne programe dela javnega zavoda;
2. sprejema letne programe dela in finančne načrte javnega zavoda;
3. sprejema letna poročila javnega zavoda;
4. sprejema splošne akte javnega zavoda;
5. izvaja nadzor nad vodenjem poslov ter nad finančnim in premoženjskim stanjem javnega zavoda;
6. sprejema periodična poročila o izpolnjevanju ciljev in obveznosti, določenih v letnem načrtu dela in finančnem načrtu, ter v zvezi s tem lahko oblikuje svoja poročila, pri katerih navede ugotovitve, stališča in priporočila;
7. sprejema statut ob soglasju ustanovitelja ter akte o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest;
8. imenuje zunanje revizorje za pregled finančnega poslovanja javnega zavoda;
9. potrjuje program notranje revizije in program notranjega nadzora;
10. daje soglasje za posle, ki se v statutu določijo kot posli, za katere je potrebno soglasje upravnega odbora;
11. lahko zahteva informacije glede katerega koli poročila ali zadeve v zvezi s poslovanjem javnega zavoda;
12. imenuje in razrešuje direktorja javnega zavoda ob soglasju ustanovitelja;
13. imenuje komisije in druga delovna telesa za izvajanje nalog iz svoje pristojnosti;
14. izvaja druge naloge v skladu z aktom o ustanovitvi.

(2) Naloge upravnega odbora se podrobneje opredelijo v aktu o ustanovitvi javnega zavoda.

67. člen
(skrbnost članov upravnega odbora)

Člani upravnega odbora morajo svoje naloge opravljati s skrbnostjo dobrega strokovnjaka. Za kršitev dolžne skrbnosti in zaradi kršitve varovanja poslovne skrivnosti so odškodninsko odgovorni po splošnih načelih obligacijskega prava.

68. člen
(imenovanje direktorja zavoda)

(1) Za direktorja javnega raziskovalnega zavoda je lahko imenovan raziskovalec, ki ima izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu tretje stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih tretje stopnje in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 10. raven ter izpolnjuje tudi druge pogoje, določene z aktom o ustanovitvi.

(2) Za direktorja javnega infrastrukturnega zavoda je lahko imenovana oseba z najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu druge stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih druge stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 8. raven, in ki izkazuje potrebno strokovno znanje in sposobnost za organiziranje in vodenje, ter izpolnjuje druge pogoje, določene z aktom o ustanovitvi.

(3) Direktor javnega raziskovalnega zavoda in javnega infrastrukturnega zavoda se imenuje za obdobje pet let.

(4) Direktorja imenuje in razrešuje upravni odbor s soglasjem ustanovitelja.

69. člen
(pristojnosti direktorja)

Direktor je poslovodni organ javnega zavoda.

(1) Direktor vodi, zastopa in predstavlja javni zavod ter opravlja naslednje naloge:

1. upravnemu odboru predlaga v sprejetje splošne akte javnega zavoda;
2. upravnemu odboru predlaga v sprejetje statut in akte o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest;
3. upravnemu odboru predlaga v sprejetje letne programe dela in finančne načrte javnega zavoda;
4. upravnemu odboru predlaga v sprejetje letna poročila o delu javnega zavoda;
5. sprejema akte v posamičnih zadevah iz pristojnosti javnega zavoda, če s predpisi ni določeno drugače;
6. pripravi predlog odločitve o uporabi presežka prihodkov nad odhodki in pokrivanja presežka odhodkov nad prihodki;
7. obravnava mnenja in predloge znanstvenega sveta;
8. imenuje strokovne komisije in druga delovna telesa za izvajanje nalog iz svoje pristojnosti;
9. opravlja druge naloge skladno z zakonom in aktom o ustanovitvi.

(2) Naloge direktorja se podrobneje opredelijo v aktu o ustanovitvi javnega zavoda.

70. člen
(odgovornost in skrbnost direktorja)

(1) Direktor je odgovoren, da javni zavod posluje v skladu z zakonom, drugimi predpisi, aktom o ustanovitvi in splošnimi akti javnega zavoda.

(2) Direktor je za svoje delo odgovoren upravnemu odboru in ustanovitelju.

(3) Direktor mora pri svojem delu ravnati nepristransko in s skrbnostjo dobrega gospodarja ter varovati poslovne skrivnosti javnega zavoda. Direktor odgovarja javnemu zavodu za škodo, ki jo je povzročil s svojim nevestnim oziroma protipravnim ravnanjem.

71. člen

(znanstveni svet)

(1) Znanstveni svet je strokovni organ javnega zavoda.

(2) Sestava, način oblikovanja in podrobnejše naloge znanstvenega sveta, se v skladu z aktom o ustanovitvi določijo v statutu javnega zavoda.

72. člen

(zagotavljanje enakih možnosti spolov)

Za zagotavljanje enakih možnosti spolov javne raziskovalne organizacije sprejmejo in izvajajo progam ukrepov ter najmanj enkrat letno obravnavajo njegove učinke in o njih poročajo v okviru rednih letnih poročil.

10. Organizacije na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki so v javni lasti

73. člen
(preoblikovanje javnih raziskovalnih zavodov)

(1) Ustanovitelj lahko ob predhodnem soglasju upravnega odbora in znanstvenega sveta preoblikuje javni raziskovalni zavod v gospodarsko družbo v državni lasti, če več kot polovico prihodkov pridobi s trga.

(2) Pred preoblikovanjem javni raziskovalni zavod predloži srednjeročni program delovanja kot gospodarska družba v državni lasti.

74. člen
(ustanovitev zavoda ali gospodarske družbe)

(1) Javne raziskovalne organizacije in raziskovalci spodbujajo uporabo, zaščito in prenos znanja na način, da so raziskovalni rezultati, financirani iz javnih virov preneseni v družbo. Dobički iz dejavnosti prenosa znanja se vračajo v financiranje osnovne dejavnosti javne raziskovalne organizacije.

(2) Javna raziskovalna organizacija lahko zaradi prenosa znanja v gospodarstvo ustanovi ali soustanovi zavod ali gospodarsko družbo, v katero vstopa z ovrednotenim znanjem, pridobljenim z izvajanjem znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Pri tem kot ustanovitelj ali soustanovitelj odgovarja za obveznosti ustanovljene pravne osebe do višine ustanovitvenega vložka.

(3) Način ustanovitve in pogoji zanjo ter pogoji izstopa iz ustanovljene ali soustanovljene pravne osebe, so opredeljeni v aktu o ustanovitvi in statutu javne raziskovalne organizacije.

(4) Pravila, ki veljajo za ustanovitev ali soustanovitev pravne osebe, se smiselno uporabljajo tudi za pridobitev deleža v že obstoječi pravni osebi, če je pridobitev udeležbe posledica povečanja osnovnega kapitala.

(5) Za ustanovitev ali soustanovitev zavoda, gospodarske družbe ali pridobitev udeležbe iz prejšnjega odstavka javna raziskovalna organizacija potrebuje soglasje ustanovitelja, in sicer na predlog upravnega odbora javne raziskovalne organizacije.

(6) Za sklenitev družabniške pogodbe, ki je podlaga aktivnostim iz prejšnje točke, javna raziskovalna organizacija potrebuje soglasje ustanovitevlja.

75. člen

(sodelovanje javnih raziskovalnih organizacij)

(1) Javni raziskovalni zavodi lahko, ob izpolnjevanju predpisanih pogojev, v okviru svoje raziskovalne dejavnosti, sodelujejo z univerzami in samostojnimi visokošolskimi zavodi pri oblikovanju in izvajanju visokošolskega izobraževanja.

(2) Javne raziskovalne organizacije v okviru svoje raziskovalne dejavnosti medsebojno sodelujejo pri raziskovalnem delu zaradi večje učinkovitosti raziskovalnega dela in boljše izrabe raziskovalne infrastrukture.

11. Javna služba na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti

76. člen
(javna služba)

(1) Javna služba na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti se izvaja v obliki stabilnega financiranja in programov nacionalnih raziskav.

(2) Javno službo na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki se izvaja kot neodvisne raziskave in katerih rezultati so javno dostopni, izvajajo javne raziskovalne organizacije in univerze opredeljene v prvem odstavku 17. člena dolgoročno, kakovostno in nepridobitno, s čimer uresničujejo svoje temeljno poslanstvo. Javna služba je financirana iz javnih virov.

(3) Javne raziskovalne organizaicje lahko poleg dejavnosti javne službe opravljajo tudi tržno dejavnost, povezane z dejavnostmi iz prvega odstavka tega člena, pri čemer te ne smejo posegati v obseg in kakovost zagotavljanja javne službe. Kadar javna raziskovalna organizacija opravlja tržno dejavnost, mora biti cena na trgu oblikovana tako, da vključuje polno lastno ceno druge (tržne) dejavnosti, ki mora

vključevati vse neposredne in posredne stroške zagotavljanja te tržne storitve. Cena mora vključevati tudi stroške uporabe osnovnih sredstev.

(4) Javni raziskovalni zavodi prihodke in odhodke javne službe in tržne dejavnosti vodijo ločeno v skladu z veljavnimi finančnimi predpisi.

(5) Presežek prihodkov nad odhodki, ustvarjen z dejavnostmi iz prvih dveh odstavkov tega člena in določen ob upoštevanju zakona, ki ureja fiskalno pravilo, sme javni raziskovalni zavod nameniti le za izvajanje ali razvoj osnovne dejavnosti.

(6) Javni raziskovalni zavod za pokritje presežka odhodkov nad prihodki, ustvarjenega z dejavnostmi iz prvega odstavka tega člena, nameni presežek prihodkov nad odhodki, ustvarjen z dejavnostmi iz tretjega odstavka tega člena. O načinu poravnave primanjkljaja odloči ustanovitelj na predlog upravnega odbora javnega raziskovalnega zavoda.

(7) Presežka odhodkov nad prihodki, ustvarjenega z dejavnostmi iz tretjega odstavka tega člena, javni raziskovalni zavod ne sme pokriti iz sredstev javne službe. O načinu poravnave primanjkljaja odloča ustanovitelj na predlog upravnega odbora javnega raziskovalnega zavoda.

(8) Raziskovalni projekti in infrastrukturna dejavnost, ki je podpora raziskovalni dejavnosti, se opravljata na način in pod pogoji, ki veljajo za javno službo.

(9) V primeru presežka odhodkov nad prihodki na javni službi, drugi dejavnosti ali na nivoju zavoda, mora javni zavod naročiti revizijo računovodskih izkazov na način, ki ga določa zakon, ki ureja zunanjo revizijo.

(10) Prejemniki sredstev stabilnega financiranja za znanstvenoraziskovalno dejavnost, ki izvajajo javno službo na področju raziskovalne dejavnosti in niso javne raziskovalne organizacije, so v tem delu dolžni delovati v skladu s predpisi, ki urejajo delovanje javnega sektorja.

12. Javno pooblastilo

77. člen
(podelitev javnega pooblastila)

(1) Pravnim osebam, ki delujejo na področju raziskovalne dejavnosti, lahko minister, pristojen za znanost, v skladu z določbami zakona, ki ureja državno upravo, za določen čas z odločbo podeli javno pooblastilo za opravljanje naslednjih upravnih nalog:

1. podeljevanje štipendij in drugih oblik pomoči s področja razvoja kadrov;
2. spodbujanje mednarodnega znanstvenega sodelovanja;
3. promocijo raziskovalne dejavnosti;
4. spremljanje in vrednotenje učinkov raziskovalne dejavnosti.

(2) Pogoje, merila in postopek za podelitev javnega pooblastila podrobneje določi minister, pristojen za znanost.

78. člen
(odvzem javnega pooblastila)

(1) Zaradi nezakonitega, nepravilnega ali nepravočasnega izvajanja javnih pooblastil se nosilcu javnega pooblastila lahko odvzame javno pooblastilo.

(2) O odvzemu javnega pooblastila odloči minister, pristojen za znanost z upravno odločbo.

VI. NADZOR

79. člen
(nadzor nad delom in poslovanjem ARRS)

(1) Nadzor nad zakonitostjo, učinkovitostjo in uspešnostjo dela ARRS opravlja ministrstvo, pristojno za znanost.

(2) Nadzor nad namensko rabo sredstev ARRS se izvaja na podlagi predpisov, ki urejajo javne finance.

80. člen
(nadzor ARRS nad porabniki proračunskih sredstev)

(1) Nadzor, ki ga opravlja ARRS, vključuje nadzor nad namensko porabo sredstev, ki jih dodeljuje agencija po tem zakonu. Izvedbo nadzora lahko ARRS naroči zunanji reviziji. Prejemniki sredstev, ki se financirajo na podlagi tega zakona s strani agencije, morajo v skladu z aktom agencije ARRS pošiljati podatke o rezultatih raziskovalne dejavnosti in porabi proračunskih sredstev. ARRS o opravljenih nadzorih sprejme poročila, ki morajo biti objavljena na spletnih straneh ARRS.

(2) Nadzor, ki ga opravlja ARRS, vključuje nadzor nad primernostjo in strokovnostjo dela vseh, ki se s strani ARRS financirajo iz državnega proračuna na podlagi tega zakona.

(3) Nadzor ARRS nad pravnimi osebami zasebnega in javnega prava, ki izvajajo dejavnosti, opredeljene v drugem odstavku 12. člena tega zakona, vključuje nadzor nad zakonitostjo, učinkovitostjo in uspešnostjo dela teh pravnih oseb.

81. člen
(nadzor ministrstva nad porabniki proračunskih sredstev)

(1) Nadzor, ki ga opravlja ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma drugo pristojno ministrstvo vključuje nadzor nad namensko porabo sredstev, ki jih dodeljuje ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma drugo pristojno ministrstvo, po tem zakonu. Prejemniki sredstev, ki se financirajo na podlagi tega zakona s strani ministrstva, pristojnega za znanost, oziroma drugo pristojno ministrstvo, morajo v skladu s podzakonskim predpisom iz 53. člena tega zakona ministrstvu pošiljati podatke o rezultatih raziskovalne dejavnosti in porabi proračunskih sredstev.

(2) V primerih statusnih preoblikovanj javnih raziskovalnih zavodov lahko ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma drugo pristojno ministrstvo, naroči izvedbo zunanje revizije.

VII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

82. člen

(Financiranje)

Ne glede na 13. člen zakona se državna proračunska sredstva za znanstvenoraziskovalno dejavnost postopno povečujejo, dokler se ne doseže raven 1 % BDP, in sicer do vrednosti 0,7 % BDP v letu 2021 in nato v enakomernih deležih do 1 % BDP najkasneje v obdobju 4 let po uveljavitvi tega zakona.

83. člen
(potek mandatov)

Mandat Sveta za znanost in tehnologijo Republike Slovenije preneha z začetkom delovanja Razvojnega sveta Republike Slovenije iz 8. člena tega zakona. Razvojni svet Republike Slovenije se imenuje najpozneje v štirih mesecih od uveljavitve tega zakona, delovati pa začne z dnem začetka uporabe tega zakona.

84. člen
(potek mandatov v ARRS)

Mandat direktorja ARRS in mandati upravnega odbora, znanstvenega sveta ter drugih strokovnih teles ARRS se nadaljujejo do njihovega izteka.

85. člen
(potek mandata upravnega odbora javnih zavodov in uskladitev aktov)

(1) Mandati upravnih odborov javnih zavodov se nadaljujejo do njihovih iztekov.

(2) Akti o ustanovitvi javnih zavodov se uskladijo s tem zakonom najpozneje v treh mesecih po začetku uporabe tega zakona.

(3) Javni zavodi morajo uskladiti statute in druge splošne akte s tem zakonom najpozneje v treh mesecih po spremembi akta o ustanovitvi.

86. člen
(uskladitev aktov ARRS in agencije pristojne za tehnologijo in rok za splošne akte agencij)

(1) Vlada najpozneje v treh mesecih pred začetkom uporabe tega zakona uskladi akt o ustanovitvi ARRS s tem zakonom, uporabljati pa se začne z dnem začetka uporabe tega zakona.

(2) ARRS mora uskladiti statut, splošne in druge akte s tem zakonom najpozneje v dveh mesecih pred začetkom uporabe tega zakona, uporabljati pa se začnejo z dnem začetka uporabe tega zakona.

87. člen
(rok za podzakonske predpise)

Podzakonski predpisi iz tega zakona se izdajo najpozneje v enem letu od uveljavitve tega zakona.

88. člen
(prenehanje veljavnosti dosedanjega zakona, podzakonskih predpisov in splošnih aktov ARRS ter podaljšanje uporabe podzakonskih predpisov in splošnih aktov ARRS)

(1) Z dnem začetka uporabe tega zakona preneha veljati Zakon o raziskovalni in razvojni dejavnosti (Uradni list RS, št. 22/06 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 112/07, 9/11, 57/12 – ZPOP-1A in 9/19).

(2) Z dnem začetka uporabe tega zakona prenehajo veljati naslednji podzakonski predpisi izdani na podlagi zakona iz prejšnjega odstavka, ki se, če niso v nasprotju s tem zakonom, uporabljajo do začetka uporabe novih podzakonskih predpisov na podlagi tega zakona:

1. Uredba o normativih in standardih za določanje sredstev za izvajanje raziskovalne dejavnosti, financirane iz Proračuna Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 103/11, 56/12, 15/14, 103/15, 27/17 in 9/18);
2. Pravilnik o kriterijih za ugotavljanje izpolnjevanja pogojev za vodjo raziskovalnega projekta (Uradni list RS, št. 53/16);
3. Pravilnik o koncesiji za izvajanje javne službe na področju raziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 48/03, 20/14, 56/16 in 69/17);
4. Pravilnik o sklepanju sporazumov o gostovanju med raziskovalnimi organizacijami in raziskovalci iz tretjih držav (Uradni list RS, št. 34/08 in 37/15);
5. Pravilnik o izvajanju javnih pooblastil na področju raziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 107/05);
6. Pravilnik o organizaciji in pristojnosti strokovnih teles za področje raziskovalne in razvojne dejavnosti (Uradni list RS, št. 35/03).

(3) Z dnem začetka uporabe tega zakona prenehajo veljati naslednji splošni akti ARRS, izdani na podlagi zakona iz prvega odstavka, ki se, če niso v nasprotju s tem zakonom, uporabljajo do začetka uporabe splošnih aktov ARRS, izdanih na podlagi tega zakona:

1. Pravilnik o postopkih (so)financiranja in ocenjevanja ter spremljanju izvajanja raziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 52/16 in 79/17);
2. Pravilnik o vsebini in načinu vodenja evidence o izvajalcih raziskovalne in razvojne dejavnosti (Uradni list RS, št. 40/13 in 51/14);

3. Pravilnik o infrastrukturnih obveznostih zavodom, ki opravljajo raziskovalno dejavnost (Uradni list RS, št. 4/11, 40/11-popr., 40/13, 20/14 in 41/15);
4. Pravilnik o Ciljnih raziskovalnih programih (CRP) (Uradni list RS, št. 43/11 in 6/12);
5. Pravilnik o raziskovalnih nazivih (Uradni list RS, št. 126/08, 41/09, 55/11, 80/12, 4/13 – popr., 5/17 in 31/17);
6. Pravilnik o registru zasebnih raziskovalcev (Uradni list RS št. 12/05, 5/07 in 84/08).

89. člen

(dokončanje javnih razpisov in pozivov ter tekočih raziskovalnih aktivnosti)

(1) Vsi postopki javnih razpisov in pozivov, ki so ob začetku uporabe tega zakona v teku pri ARRS in še niso pravnomočno končani, in vsi raziskovalni programi, projekti ter vse ostale raziskovalne aktivnosti, ki jih (so)financira ARRS in so v teku ob začetku uporabe tega zakona, se dokončajo po določbah Zakona o raziskovalni in razvojni dejavnosti (Uradni list RS, št. 22/06 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 112/07, 9/11 in 57/12 – ZPOP-1A) in podzakonskih predpisov ter splošnih aktov ARRS, ki so veljali do začetka uporabe tega zakona.

(2) Vsi postopki javnih razpisov, ki so ob začetku uporabe tega zakona v teku pri ministrstvu, pristojnem za znanost, in še niso pravnomočno končani, ter vse ostale raziskovalne aktivnosti, ki jih (so)financira ministrstvo, pristojno za znanost, in so v teku ob začetku uporabe tega zakona, se dokončajo po določbah Zakona o raziskovalni in razvojni dejavnosti (Uradni list RS, št. 22/06 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 112/07, 9/11 in 57/12 – ZPOP-1A) in podzakonskih predpisov ter splošnih aktov ARRS, ki so veljali do začetka uporabe tega zakona.

90. člen

(začetek izvajanja evalvacij)

Evalvacije, v skladu s 29. členom tega zakona se začnejo izvajati najakasneje štiri leta po uveljavitvi tega zakona.

91. člen

(prehod na financiranje stabilnega izvajanja raziskovalne dejavnosti in odprava anomalij)

(1) Začetno stanje za institucionalno in programsko financiranje se vzpostavi tako, da se upošteva realizacijo sredstev za financiranje raziskovalnih programov, infrastrukturnih programov in infrastrukturnih obvez po raziskovalnih organizacijah, upravičenih do institucionalnega oziroma programskega financiranja. Raziskovalnim organizacijam, ki so upravičene do institucionalnega financiranja in niso javne raziskovalne organizacije, se izračuna pripadajoča sredstva za infrastrukturne obveze. K tem sredstvom se doda še sredstva, do katerih so te raziskovalne organizacije upravičene zaradi izravnavanja nesorazmerij.

(2) Za pripadajoče infrastrukturne obveze za raziskovalne organizacije iz prejšnjega odstavka se nameni XX milijonov evrov, od tega XX milijonov evrov za ustanoviteljske obveznosti in XX milijone za stroške dela. Sredstva za ustanoviteljske obveznosti se dodeli upravičenim raziskovalnim organizacijam sorazmerno glede na sredstva, ki so jih pridobile za raziskovalne programe, plačni del infrastrukturnih programov in raziskovalne projekte ARRS v letu 2018. Sredstva za stroške dela se med upravičene raziskovalne organizacije dodeli sorazmerno glede na število ekvivalentov polnega delovnega časa, ki so jih pridobile za raziskovalne programe, stroške plač infrastrukturnih programov, raziskovalne projekte in mlade raziskovalce, ki jih je financiral ARRS v letu 2018.

(3) Izravnavanje nesorazmerij se izvede pri raziskovalnih in infrastrukturnih programih. Izravnava nesorazmerij pri raziskovalnih programih se izvede za vse raziskovalne organizacije, ki so upravičene do programskega financiranja po tem zakonu. Izravnava nesorazmerij pri infrastrukturnih programih se

izvede za vse raziskovalne organizacije, ki so upravičene do institucionalnega financiranja po tem zakonu.

(4) Izravnava nesorazmerij pri raziskovalnih programih se izvede tako, da se dodelijo dodatna sredstva za programsko financiranje tistim raziskovalnim organizacijam, upravičenim do programskega financiranja po tem zakonu, ki so izvajale raziskovalne programe in katerih delež sredstev za raziskovalne programe v strukturi sredstev za raziskovalne programe in raziskovalne projekte in mlade raziskovalce je manjši od povprečja, izračunanega za javne raziskovalne organizacije.

(5) Izravnava nesorazmerij pri infrastrukturnih programih se izvede tako, da se dodelijo dodatna sredstva za institucionalno financiranje tistim raziskovalnim organizacijam, upravičenim do institucionalnega financiranja po tem zakonu, ki so izvajale infrastrukturne programe in katerih delež sredstev za infrastrukturne programe v celotni strukturi sredstev ARRS brez sredstev za infrastrukturne obveze je manjši od povprečja, izračunanega za javne raziskovalne zavode.

(6) Pri izračunu iz prejšnjih dveh odstavkov se upošteva povprečni letni obseg sredstev ARRS za obravnavane raziskovalne organizacije v obdobju od leta 2009 do leta 2018.

(7) Do vzpostavitve ciljnega stanja se ena tretjina letnega prirasta sredstev, namenjenih stabilnemu financiranju uporabi za namene iz tega člena.

(8) Sredstva iz tretjega, četrtega in petega odstavka člena se zagotovijo najpozneje v šestih letih, pri čemer se v prvih dveh letih zagotovijo najmanj v obsegu 50 % teh sredstev.

(9) Razpoložljiva sredstva med PSF in ISF razporedijo sorazmerno.

(10) Razpoložljiva sredstva za programsko oziroma institucionalno financiranje se upravičenim raziskovalnim organizacijam dodelijo sorazmerno glede na izračunana potrebna sredstva za posamezni namen.

(11) V primeru, da letni prirast sredstev, namenjenih za odpravo nesorazmerij ne zadostuje, se obdobje izravnave podaljša.

92. člen

(prenos premoženja)

Prenos lastninske pravice za premoženje iz prvega odstavka 58. člena tega zakona in druga premoženjsko-pravna razmerja v zvezi s tem ter vknjižba lastninske pravice v zemljiško knjigo po uradni dolžnosti se uredi v treh letih po uveljavitvi tega zakona s pogodbo med Republiko Slovenijo in javnimi raziskovalnimi zavodi po stanju na dan 1.5.2019.

93. člen
(veljavnost zakona)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporablja pa se od 1. januarja 2020.

K 1. členu:

Predlog zakona na celovit način ureja znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem, ki se delno ali v celoti financira iz javnih virov, določa pa tudi organiziranost, izvajanje in financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti in pogoje za njeno opravljanje v družbi znanja in inovativnega gospodarstva, kjer sta znanstvenoraziskovalna in inovacijska dejavnost opredeljeni kot razvojna prioriteta.

V pravni red RS je bilo že treba prenesti tudi prenovljeno Direktivo (EU) 2016/801 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2016 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namene raziskovanja, študija, opravljanja pripravništva, prostovoljskega dela, programov izmenjave učencev ali izobraževalnih projektov in dela varušk *au pair* (UL L 132, 21. 5. 2016, str. 21), saj je bil rok za prenos navedene direktive 23. 5. 2018. Prenovljena Direktiva (EU) 2016/801 z dne 11. maja 2016 med drugim razveljavlja Direktivo Sveta 2005/71/ES z dne 12. oktobra 2005 o posebnem postopku za dovolitev vstopa državljanom tretjih držav za namene znanstvenega raziskovanja (UL L 289, 3. 11. 2005, str. 15), ki je bila na področju raziskovalne in razvojne dejavnosti v pravni red RS na zakonski ravni prenesena z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o raziskovalni in razvojni dejavnosti (Uradni list RS, št. 112/07). Glede na prenovljeno Direktivo (EU) 2016/801 z dne 11. maja 2016 je bilo treba na področju raziskovalne in razvojne dejavnosti v pravni red RS vsebinsko potrebno prenesti vse, kar prenovljena Direktiva (EU) 2016/801 z dne 11. maja 2016 ureja na novo oziroma dodatno oziroma drugače glede na Direktivo Sveta 2005/71/ES z dne 12. 10. 2005, kar je bilo na zakonski ravni že izvedeno, in sicer z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o raziskovalni in razvojni dejavnosti (Uradni list RS, št. 9/19). Ker pa predmetni zakon predstavlja nov sistemski zakon na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti in nadomešča do sedaj veljavni Zakon o raziskovalni in razvojni dejavnosti, mora vsebovati tudi določbe, potrebne zaradi prenovljene Direktivo (EU) 2016/801 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2016, ki pa so bile, kot navedeno, v pravni red RS sicer že prenesene.

K 2. členu:

Člen opredeljuje načela, ki jih zakon upošteva pri urejanju znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema. Pri tem je na prvo mesto postavljena avtonomija znanstvenega raziskovanja tako osebam, ki le to izvajajo kot tudi organizacijam. Znanstvenoraziskovalna in inovacijska dejavnost morata temeljiti na načelih kakovosti, učinkovitosti in preglednosti pa tudi enakih možnosti, odprtosti, konkurenčnosti in etičnosti. Dejavnosti morata biti usmerjeni v doseganje ciljev družbenega, gospodarskega in tehnološkega razvoja Republike Slovenije, ki so zapisani v strateških dokumentih države. Znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem morata temeljiti na sodelovanju in medinstitucionalnem usklajevanju ter se komplementarno povezovati v proces izgradnje evropskega raziskovalnega prostora ob spoštovanju delitve pristojnosti med resorji. Način financiranja znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti mora biti učinkovit, uspešen in pregleden z vidika porabe javnih sredstev. Rezultati znanstvenoraziskovalne oziroma inovacijske dejavnosti, ki je sofinancirana iz javnih sredstev morajo biti javni, pri tem pa se upošteva vse predpise, ki urejajo varstvo intelektualne lastnine, avtorskih pravic in podatkov v skladu s standardi varovanja konkurence na trgu.

K 3. členu:

Člen opredeljuje namen zakona, ki je zagotoviti sodoben znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem in določiti pogoje za njegovo financiranje, s čimer se zagotavlja družbeni in gospodarski napredek, ustvarjanje novega znanja in spoznanj ter prenos tega in mednarodno dosegljivega znanja v splošno javno korist, krepitev sposobnosti za obvladovanje tehnološkega in splošnega družbenega napredka kot glavnega vira trajnostnega razvoja, povečevanja produktivnosti dela in nacionalne konkurenčne sposobnosti v svetovnem prostoru, izboljšanje individualne in družbene kakovosti življenja ter utrjevanje nacionalne identitete, krepitev internacionalizacije in vključevanje v evropske in globalne integracijske procese in

mednarodne mreže vrednosti, usposabljanje znanstvenih kadrov in razvoj znanstvenih karier s poudarkom na zagotavljanju enakih možnosti, dostopnost ustrezne raziskovalne infrastrukture, dinamično sodelovanje in povezovanje med deležniki v sistemu s ciljem razvoja in optimalne uporabe znanstvenoraziskovalnih in inovacijskih potencialov in spodbujanje povezovanja gospodarstva z visokošolskimi zavodi, raziskovalnimi in izobraževalnimi organizacijami, državo in drugimi deležniki neposredno in preko učinkovitega inovacijskega podpornega okolja.

K 4. členu:
Člen opredeljuje splošni cilj in specifične cilje zakona. Splošni cilj zakona je zagotoviti sodoben znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem, ki bo ob kritični refleksiji družbe, učinkovitem reševanju družbenih izzivov in dvigu konkurenčnosti slovenskega gospodarstva vsem omogočal boljšo kakovost življenja. Specifični cilji zakona so splošni razvoj znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti, pospeševanje in spodbujanje znanstvenega raziskovanja, namenjenega pridobivanju splošno pomembnega znanja ter širjenju in poglabljanju znanstvenih spoznanj in znanj, ustvarjanje razmer za kakovostno in neodvisno usmerjanje, vrednotenje ter spremljanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, izboljšanje odličnosti ter krepitev družbene vloge in učinkovitosti znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti na vseh področjih kot temelja za doseganje konkurenčnosti in na znanju temelječe družbe, in sicer z graditvijo ugodnega družbenega, gospodarskega in institucionalnega okolja za razvoj znanja in inovativnosti, spodbujanje internacionalizacije znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema, ter s tem soustvarjanje in krepitev evropskega raziskovalnega prostora ter pozicije Slovenije v mednarodnih mrežah vrednosti, spodbujanje sodobnih tehnoloških in ne-tehnoloških inovacij ter posledično večanje produktivnosti in dodane vrednosti, spodbujanje delovanja razvojnih jeder v znanosti, gospodarstvu in družbi na področjih, ki so temelj dolgoročnega družbenega in gospodarskega razvoja, zagotoviti temelj za udejanjanje nacionalnih strateških razvojnih prioritet, povečanje prenosa znanja in znanstvenoraziskovalnih rezultatov na vsa področja družbenega in gospodarskega razvoja ter spodbujanje na znanosti temelječega inoviranja, ustvarjanje spodbudnih pogojev za celovit razvoj kariernih poti in mobilnosti na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti ob zagotavljanju enakih možnosti spolov, zagotavljanje ustrezne raziskovalne infrastrukture, zagotavljanje ustrezne finančne podpore aktivnostim znotraj znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema skladno z nacionalnimi strateškimi dokumenti in cilji zastavljenimi v dokumentih Evropske unije, in aktivno interdisciplinarno, medinstitucionalno, medsektorsko in mednarodno sodelovanje in povezovanje.

K 5. členu:
Predlog zakona v 5. členu opredeljuje pomen posameznih izrazov za potrebe tega zakona. Pri pojasnjevanju pomena splošno uporabljanih izrazov je bila smiselno upoštevana mednarodna klasifikacija FRASCATI in klasifikacije Statističnega urada Republike Slovenije.

Glede na sedaj veljavno ureditev zakon spreminja (širi) definicijo javne raziskovalne organizacije (JRO), kamor poleg javnih raziskovalnih zavodov, javnih univerz in javnih visokošolskih zavodov, po predlogu zakona uvrščamo tudi javne zavode s področja zdravstvene dejavnosti, ki so skladno z zakonom, ki ureja zdravstveno dejavnost, opredeljeni kot klinika ali klinični inštitut. Slednje je predlagano, glede na to, da mreža javnih raziskovalnih zavodov ne vsebuje institucij s področja medicine. Sedaj se tem zavodom sredstva dodeljujejo preko koncesij.

Člen, ki opredeljuje pomen izrazov, zaradi prenosa Direktive (EU) 2016/801 z dne 11.5.2016, vsebuje tudi opredelitev izrazov »tretja država« in »raziskovalec oziroma raziskovalka iz tretje države«. Ker pravni red Evropske unije, na uporabo katerega napotuje tudi predlog zakona, za države, ki niso članice Evropske unije, uporablja izraz »tretje države«, je tudi v predlog zakona dodan pojem tretja država. Izraz raziskovalec oziroma raziskovalka iz tretje države je

v predlog zakona uveden zaradi uskladitve z Direktivo (EU) 2016/801 z dne 11. 5. 2016, ki uporablja navedeni izraz. Raziskovalec oziroma raziskovalka iz tretje države pomeni državljana tretje države z doktoratom ali ustrezno visokošolsko kvalifikacijo, ki mu omogoča vpis v programe doktorskih študijev in ki ga raziskovalna organizacija izbere za izvajanje raziskovalne dejavnosti v skladu s tem zakonom.

K 6. členu:
Člen opredeljuje znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem, ki ga sestavljajo nosilci in izvajalci nalog znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti. Nosilci in izvajalci nalog znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti medsebojno sodelujejo in se povezujejo. Sistem vključuje tri ravni razvoja, ki vključujejo različne tipe raziskav in sicer: temeljna raziskovalna raven, ki se nanaša na temeljne in aplikativne raziskave, kar je okvirno do potrditve koncepta, raziskovalno razvojna raven, ki se nanaša na industrijske raziskave, kar je okvirno do demonstracije v relevantnem okolju in razvojno inovacijska raven, ki se nanaša na eksperimentalni razvoj, to je do komercializacije rešitev na trgu. Temeljna raziskovalna raven se izvaja v okviru znanstvenoraziskovalne dejavnosti, raziskovalno razvojna raven se izvaja tako v okviru znanstvenoraziskovalne kot tudi inovacijske dejavnosti, razvojno inovacijska raven pa se izvaja v okviru inovacijske dejavnosti. Sestavni del znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema predstavlja tudi podporno okolje, ki spodbuja mreženje, partnersko sodelovanje, prenos znanja ter ustvarjalnost in podjetnost. Člen opredeljuje tudi nosilce nalog znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema, ki so, v skladu s svojimi pristojnostmi, ministrstva, pristojna za znanost, tehnologijo in razvoj ter agencija, pristojna za znanstvenoraziskovalno dejavnost (v nadaljnjem besedilu: ARRS) in agencija pristojna za tehnologijo. Določeno je, da komplementarno znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost izvajajo tudi druga resorna ministrstva skladno s svojimi pristojnostmi in pa institucije podpornega okolja. Opredeljeni so izvajalci znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnost, ki so, po tem zakonu, raziskovalne organizacije, zasebni raziskovalci, ter pravne in fizične osebe, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, v obliki aktivnosti opredeljenih v znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji ter drugih področnih strategijah. V okviru znanstvenoraziskovalno inovacijskega sistema se spodbuja povezovanje deležnikov iz drugega, tretjega in četrtega odstavka tega člena.

K 7. členu:
Člen opredeljuje naloge Vlade Republike Slovenije in znotraj nje ministrstev, skladno z njihovimi pristojnostmi, za načrtovanje, usmerjanje in implementacijo znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti. Naloge Vlade Republike Slovenije so zlasti: priprava usklajenih predlogov znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije in s tem povezanih politik, izvajanje in usklajevanje nacionalne znanstvenoraziskovalne in inovacijske politike in organizacija znanstvenoraziskovalnih in inovacijskih aktivnosti, usklajevanje procesa opredelitve nacionalnih strateških razvojnih prioritet ter vzpostavitev in usklajevanje mehanizmov za njihovo izvedbo, vključno s sistemom upravljanja v smislu določil in postopkov za pripravo in izvedbo pametne specializacije, financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti in z njo povezanih infrastrukturnih in ostalih podpornih dejavnosti, financiranje inovacijske dejavnosti in z njo povezanih podpornih dejavnosti, usklajevanje in organizacija sodelovanja deležnikov na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti, v evropskem raziskovalnem prostoru, usklajevanje in organizacija mednarodnega sodelovanja na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti, vključno s potrebnim financiranjem, načrtovanje, usmerjanje in financiranje aktivnosti za promocijo in pospeševanje razvojno-inovacijske dejavnosti in prenosa znanja, izvajanje programov in ukrepov za sofinanciranje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti v gospodarstvu in sodelovanje z organizacijami, ki izvajajo in povezujejo deležnike na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti (partnerstva in druge podporne organizacije).

Resorna ministrstva uresničujejo namen in cilje tega zakona ter izvajajo naloge, ki se nanašajo na usmerjanje raziskav in razvoja na področjih njihovega dela in njihovo financiranje, upoštevajoč rezultate evalvacije.

S členom je dana tudi podlaga za celovito obravnavo znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti na posameznih, strateško pomembnih področjih v okviru vlade oziroma več resorjev, saj mnogi resorji izvajajo fragmente raziskovalnih aktivnosti, ki pa niso sistemsko povezane ali harmonizirane. Na predlagani način pa je vzpostavljena tudi podlaga za lažje uveljavljanje programskega proračuna, saj pristojnosti za istovrstne aktivnosti (raziskovalne) obravnava kot celoto, ne glede na resorno pristojnost.

K 8. členu:
Člen opredeljuje vzpostavitev Razvojnega sveta Republike Slovenije, kot strokovnega posvetovalnega telesa Vlade Republike Slovenije in določa njegove naloge. Razvojni svet Republike Slovenije spremlja izvajanje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti v Sloveniji ter Vladi Republike Slovenije predlaga izhodišča in usmeritve za pripravo strateških dokumentov in oblikovanje politik s področja znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti. Člen predstavlja uresničitev določb RISS in preoblikovanje obstoječega Sveta za znanost in tehnologijo na način, da je organ bolj operativen.

K 9. členu:
Člen opredeljuje sestavo Sveta za raziskovanje in inovacije Republike Slovenije tako, da svet sestavlja največ osemnajst članov, od katerih so člani po položaju predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, predsednik Inženirske akademije Slovenije, predsednik Rektorske konference, predsednik Koordinacije samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije, direktor ARRS, direktor agencije za področje tehnologije, direktor Slovenskega podjetniškega sklada, predstavnik reprezentativnega sindikata za področje znanosti in visokega šolstva, ministri, pristojni za znanost, izobraževanje, tehnologijo, finance, razvoj in kohezijsko politiko. Član sveta je tudi predstavnik doktorskih študentov in mladih doktorjev znanosti, pri katerih od pridobitve prvega doktorata znanosti v času kandidature ni minilo več kot sedem let, in ga predlaga ministrstvo, pristojno za znanost, na podlagi izvedenega javnega poziva. Na enak način je imenovan tudi en predstavnik raziskovalcev. Član sveta je tudi predstavnik razvojno inovacijskih partnerstev, ki ga predlaga ministrstvo ali vladna služba pristojna za razvoj. Zadnji trije člani so imenovani za štiri leta.

Člen opredeljuje tudi, da svet uredi svoje delo s poslovnikom, strokovna in administrativna dela za svet pa opravljajo ministrstva, pristojna za znanost oziroma tehnologijo in razvoj, periodično, s triletnim mandatom. Ministrstvo oziroma vladna služba, ki opravlja strokovna in administrativna dela za svet v okviru svojega mandata tudi zagotavlja sredstva, potrebna za delovanje sveta in njegovih delovnih skupin.

Takšna opredelitev članstva v svetu predstavlja uravnoteženo strukturo med različnimi ključnimi deležniškimi skupinami. Zastopani so tako interesi gospodarstva, kakor tudi raziskovalne sfere, kar predstavlja pomemben institucionalni most med raziskavami in potrebami družbe, vključno z gospodarstvom.

K 10. členu:
Člen opredeljuje krovni strateški dokument za področje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti, to je znanstvenoraziskovalna in inovacijska strategija, v kateri so določeni, izhodišča, cilji, obseg in način financiranja ter kazalniki za spremljanje učinkovitosti nacionalne politike za izvajanje in pospeševanje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti. Opredeljen je tudi način upravljanja znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti ter indikativen obseg potrebnih proračunskih sredstev ter nacionalne prioritete.

K 11. členu:

Člen opredeljuje postopek priprave in sprejema znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije tako, da predlog pripravi Vlada Republike Slovenije na podlagi izhodišč in usmeritev, ki jih pripravlja Razvojni svet Republike Slovenije, sprejme pa jo Državni zbor Republike Slovenije. Določeno je, da Vlada Republike Slovenije na tri leta revidira znanstvenoraziskovalno in inovacijsko strategijo ter jo s predlogom posodobitev predloži v sprejetje državnemu zboru. Znanstvenoraziskovalna in inovacijska strategija je usklajena z ostalimi strateškimi dokumenti države.

K 12. členu:
Člen opredeljuje financiranje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti. Cilji in prioritete financiranja so določene v znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji ter državnem programu razvojnih politik. Člen opredeljuje, kateri sklopi znanstvenoraziskovalnih aktivnosti so financirani v stabilnem stebru financiranja, kateri v kompetitivnem delu (temelječ na razpisih in javnih pozivih). V financiranje znanstvenoraziskovalnih dejavnosti na podlagi javnih razpisov oziroma pozivov sodijo raziskovalni projekti, raziskovalna infrastruktura, razvoj znanstvenih kadrov, mednarodno sodelovanje, znanstvene publikacije in monografije in drugi ukrepi s katerimi se uresničuje cilje znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije Slovenije. Nekateri od teh namenov so podrobneje opredeljeni v 30 - 32 členu. Člen določa investicije in investicijsko vzdrževanje kot poseben namen financiranja. Posebej je opredeljeno financiranje javnih infrastrukturnih zavodov po programih dela. Določeno je tudi, da se sredstva lahko namenijo tudi za druge naloge oziroma namene določene z zakonom ali drugim predpisom.

Člen opredeljuje tudi namene, s katerimi se financira inovacijsko dejavnost.

V členu je opredeljena tudi možnost, da vsa ministrstva financirajo raziskovalno in inovacijsko dejavnost skladno z njihovimi področnimi zakoni in strateškimi dokumenti države.

K 13. členu:
Člen opredeljuje višino proračunskih sredstev za področje znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Le-ta je določen na najmanj 1 % BDP za znanstvenoraziskovalno dejavnost. Ključni elementi sistema so njegova stabilnost in predvidljivost. Na ta način je raziskovalnim institucijam zagotovljena osrednja predpostavka za srednjeročno načrtovanje aktivnosti.

Člen določa, da se za znanstvenoraziskovalno dejavnost v državnem proračunu z integralnimi viri zagotavlja stabilen vir financiranja. Stabilnost financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti se zagotavlja v okviru priprave in izvrševanja državnega proračuna tako, da se delež integralnih proračunskih sredstev, ki se namenjajo za znanstvenoraziskovalno dejavnost v deležu BDP glede na predhodno leto ne sme znižati. Dodaten obseg integralnih proračunskih sredstev za znanstvenoraziskovalno dejavnost za drseče štiriletno obdobje se določi v Državnem programu razvojnih politik, ki ga vlada sprejeme v skladu z zakonom, ki ureja javne finance. Na ta način je vladi v celoti prepuščeno oblikovanje prioritet in razdelitev razpoložljivih razvojnih sredstev.

Člen še določa, da se, ne glede na prvi odstavek, v primeru ko je v posameznem letu rast BDP negativna ali rasti BDP ni, stabilen vir financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnost v državnem proračunu zagotavlja tako, da se integralna proračunska sredstva (državna proračunska sredstva za znanstvenoraziskovalno dejavnost) zagotavljajo nominalno najmanj v višini proračunskih sredstev preteklega leta.

K 14. členu:
Člen opredeljuje financiranje inovacijske dejavnosti preko agencije pristojne za tehnologijo. Opredeljuje kontinuirano izvajanje instrumentov za spodbujanje industrijskih raziskav in eksperimentalnega razvoja.

K 15. členu:
Člen opredeljuje področje dela in pristojnosti agencije, pristojne za tehnologijo. Glede nato, da je zgolj del podpore inovacijskim aktivnostim predmet Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti, člen za podrobnejše opredelitve financiranja inovacij napotuje na zakon, ki ureja podporno okolje za podjetništvo.

K 16. členu:

Člen določa, da normative in standarde ter merila za določanje sredstev za financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti po tem zakonu sprejme Vlada Republike Slovenije na predlog ministra, pristojnega za znanost. Člen daje podlago za pripravo podzakonskega predpisa na ravni Vlade Republike Slovenije, v katerem bodo podrobneje, za operativne namene, opredeljeni normativi in standardi ter merila za izvedbo aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki se financira iz državnega proračuna.

K 17. členu:
Člen opredeljuje način financiranja stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Do stabilnega financiranja so upravičene javne raziskovalne organizacije in univerze, ki izvajajo koncesionirane študijske programe na dveh stopnjah in katerih ustanovitelji so izključno subjekti javnega prava. V to skupino sodijo javni raziskovalni zavodi, javne univerze, javni samostojni visokošolski zavodi, subjekti s področja medicine, ki so javni zdravstveni zavodi in imajo status klinike ali kliničnega inštituta ter Univerza v Novi Gorici, ki je zasebni visokošolski zavod in izpolnjuje zakonski pogoj, da izvaja koncesionirane študijske programe na dveh stopnjah in katere ustanovitelji so izključno subjekti javnega prava.

Stabilno izvajanje raziskovalne dejavnosti sestoji iz štirih stebrov, in sicer institucionalnega, programskega, razvojnega in programov nacionalnih raziskav. Namen stabilnega financiranja je zagotavljanje predvidljivega okolja prejemnikov sredstev, v katerem bodo lahko dolgoročno načrtovali strateške raziskovalne usmeritve in njihovo izvajanje. Zaradi zagotavljanja zmerne, a kontinuirane rasti razpoložljivih sredstev člen določa, da se vsota institucionalnega in programskega financiranja letno povečuje za 30 % letnega prirasta sredstev.

K 18. členu:
Člen določa sredstva za institucionalni steber financiranja (ISF), ki so vsota sredstev za institucionalni steber financiranja prejemnikov stabilnega financiranja (ISF-O). Sredstva institucionalnega stebra se določijo na ravni institucije, na podlagi obsega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti institucije. Sredstva institucionalnega stebra zajemajo sredstva, ki se po veljavnih predpisih dodeljujejo za ustanoviteljske obveznosti in infrastrukturne programe. Člen tudi opredeljuje namene teh sredstev, ki so: financiranje infrastrukturnih obveznosti ustanovitelja, in financiranje podpornih dejavnosti izvajanju javne službe na javnih raziskovalnih organizacijah.

K 19. členu:
Člen določa sredstva za programski steber financiranja (PSF), ki so vsota sredstev za programski steber financiranja prejemnikov stabilnega financiranja (PSF-O). Sredstva programskega financiranja se določijo na ravni institucije glede na višino financiranja predhodno potekajočih raziskovalnih programov in programov mladih raziskovalcev. Člen tudi opredeljuje namene teh sredstev, ki so: financiranje raziskovalnih programov in mladih raziskovalcev.

K 20. členu:
Člen določa sredstva za razvojni steber financiranja (RSF), ki so vsota sredstev za razvojni steber financiranja prejemnikov stabilnega financiranja (RSF-O). Člen tudi opredeljuje namene teh sredstev, ki so: spodbujanje razvoja kakovosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ustvarjalnosti in inovativnosti, internacionalizacije, prenos znanja in sodelovanje z

okoljem, ki pripomore k doseganju ciljev in rezultatov ter izvajanju ukrepov ali nalog s področja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, opredeljenih v dokumentih razvojnega načrtovanja države. Sredstva za RSF so največ 10 % vsote sredstev ISF in PSF. Določeno je, da so sredstva RSF za celotno pogodbeno obdobje enaka. Sredstva za RSF za novo pogodbeno obdobje se določijo v skladu z nacionalnimi prioritetami. V primeru, da v letu, ko se na novo določajo sredstva za RSF ni rasti sredstev za znanstvenoraziskovalno dejavnost, se sredstva za RSF lahko povečajo v prvem letu ponovne rasti sredstev za znanstvenoraziskovalno dejavnost.

K 21. členu:
Člen določa sredstva za programe nacionalnih raziskav (PNR), ki so vsota sredstev za programe nacionalnih raziskav prejemnikov stabilnega financiranja (PNR-O). Sredstva PNR se namenijo za potrebe raziskovanja tematik značilnih za Slovenijo. Za ta namen ministrstvo, pristojno za znanost lahko, na podlagi sklepa vlade, izvede javni poziv za nabor tematik, ki mora biti usklajen s prioritetnimi področji, opredeljenimi v strateških dokumentih države. Na teh tematikah se nato izvede izbor programov nacionalnih raziskav v okviru poziva ARRS prejemnikom stabilnega financiranja. Člen določa tudi, da se izbor programov nacionalnih raziskav lahko izvede v prvem in četrtem letu pogodbenega obdobja po, v naprej določenih kazalnikih, opredeljenih v splošnem aktu ARRS, izdanim za izvrševanje javnih pooblastil, izdanim po predhodno danem soglasju ministra, pristojnega za znanost (v nadaljnjem besedilu: splošni akt ARRS).

K 22. členu:
Člen določa sredstva za stabilno financiranje prejemnikov stabilnega dela financiranja na način, da so sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, vsota sredstev institucionalnega, programskega in razvojnega stebra in sredstev programov nacionalnih raziskav prejemnika stabilnega dela financiranja.

K 23. členu:
Člen določa sredstva za institucionalni in programski steber stabilnega financiranja prejemnikov stabilnega dela financiranja. Določeno je, da se vsota sredstev institucionalnega in programskega stebra stabilnega financiranja prejemnika stabilnega dela financiranja vsako leto šest letnega pogodbenega obdobja določi tako, da se vsota sredstev ISF-O in PSF-O preteklega leta poveča za indeks rasti vsote institucionalnega in programskega stebra stabilnega financiranja glede na preteklo leto. Določeno je, da se mora vsaj polovica letne rasti sredstev za stabilno izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti institucije nameniti za programski steber stabilnega financiranja prejemnika stabilnega dela financiranja. Dodatna sredstva, pridobljena na ta način lahko institucija razporedi za namen vzpostavljanja novih raziskovalnih področij ali okrepitev obstoječih. Člen določa, da se tri odstotni delež izračunanih sredstev vsote ISF-O in PSF-O, prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti dodeli ob upoštevanju vrednosti kazalnikov znanstvene odličnosti, družbenega in gospodarskega vpliva in mednarodne vpetosti in sicer v prvem in v četrtem letu pogodbenega obdobja. Podrobnejša opredelitev kazalnikov in metodologije izračuna dodelitve tri odstotnega deleža sredstev se določijo v splošnem aktu ARRS. Morebitna, po tej metodologiji ne-dodeljena sredstva, se namenijo za investicije in investicijsko vzdrževanje javnih raziskovalnih zavodov.

V členu je urejena tudi možnost zmanjšanja sredstev za ISF-O oziroma PSF-O prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti in sicer v prvem letu pogodbenega obdobja, če prejemniku stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti upade znanstvenoraziskovalna dejavnost oziroma če se mu zmanjša obseg infrastrukturne dejavnosti v zadnjem pogodbenem obdobju. Prav tako je opredeljena možnost povečanja sredstev za ISF-O, če se poveča infrastrukturna aktivnost prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, v skladu s strateškimi dokumenti države

ob predhodnem soglasju Vlade Republike Slovenije. Način merjenja obsega znanstvenoraziskovalne in infrastrukturne dejavnosti in podrobnejši način zmanjšanja sredstev ISF-O se določi s splošnim aktom ARRS.

K 24. členu:
Člen določa sredstva za razvojni steber stabilnega financiranja prejemnikov stabilnega dela financiranja na način, da lahko predstavljajo največ deset odstotkov vsote sredstev institucionalnega in programskega stebra stabilnega financiranja prejemnika stabilnega dela financiranja in so v celotnem, šestletnem pogodbenem obdobju enaka. Določeno je, da se sredstva za razvojni steber stabilnega financiranja prejemnikov stabilnega dela financiranja določijo na podlagi pogajanj v okviru pogodbe o financiranju stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

K 25. členu:
Člen določa, da prejemnik stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti sredstva za programe nacionalnih raziskav pridobi s kandidiranjem na izbor programov nacionalnih raziskav v okviru poziva ARRS.

K 26. členu:
Člen opredeljuje okvirno vsebino šestletne pogodbe o financiranju stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, na podlagi katere se prejemnikom stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti nakazujejo sredstva za stabilno izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti in jo prejemniki financiranja stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti sklenejo z ARRS. Prejemniki stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti in ARRS oz. ministrstvo, pristojno za znanost, pri pripravi in usklajevanju ciljev in ciljnih vrednosti upoštevajo dokumente razvojnega načrtovanja države. Člen določa, da se v pogodbi opredelijo strateški in dolgoročni cilji prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ukrepi za njihovo dosego, ciljne in izhodiščne vrednosti in kazalci, s katerimi se spremlja doseganje ciljnih vrednosti, načrt izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki vključuje predvsem načrtovan razvoj raziskovalnih programov in mladih raziskovalcev, razvojni cilji prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ukrepi za njihovo doseganje, ciljne in izhodiščne vrednosti in kazalci, s katerimi se spremlja doseganje ciljnih vrednosti, način in dinamika poročanja o doseganju ciljev in ukrepi v primeru neizpolnjevanja določil pogodbe. Strateški in dolgoročni cilji prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ukrepi za njihovo dosego, ciljne in izhodiščne vrednosti in kazalci, s katerimi se spremlja doseganje ciljnih vrednosti, načrt izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki vključuje predvsem načrtovan razvoj raziskovalnih programov in mladih raziskovalcev, razvojni cilji prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti , ukrepi za njihovo doseganje, ciljne in izhodiščne vrednosti in kazalci, s katerimi se spremlja doseganje ciljnih vrednosti, so predmet pogajanj. Na podlagi usmeritev ministrstva, pristojnega za znanost, rezultatov institucionalne in programske evalvacije jih prejemniki stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti sporočijo najkasneje do konca februarja šestega leta pogodbenega obdobja za naslednje pogodbeno obdobje. Postopek pogajanj za sklenitev pogodbe vodi minister, pristojen za znanost, ali od njega pooblaščena oseba s pristojnim organom prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti in se mora zaključiti s sklenitvijo nove pogodbe do konca koledarskega leta šestega leta pogodbenega obdobja za naslednje pogodbeno obdobje. Če se postopek sklenitve pogodbe ne zaključi v roku, se do sklenitve nove pogodbe izvaja začasno financiranje v obsegu, kot je bilo določeno v predhodni pogodbi. Določeno je, da se vse podrobnejše določbe o pogodbi določi s splošnim aktom ARRS. Prav tako člen določa, da ARRS na svoji spletni strani objavi vse sklenjene pogodbe o financiranju stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti in doseganju ciljev. Poročilo o izvajanju pogodbe o financiranju stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti za celotno pogodbeno obdobje prejemniki stabilnega dela

financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti pošljejo ARRS do 31. maja leta po izteku pogodbe.

K 27. členu:
Člen določa, da prejemnik stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti razporeja sredstva za stabilno izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti v skladu s pravili, ki jih sprejme pristojni organ prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti in z njimi pisno seznani ARRS v osmih dneh po njihovem sprejetju. Prejemniki stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti pravila za razporejanje sredstev za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti tudi objavijo na svoji spletni strani.

K 28. členu:
Člen določa, da se stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti podrobneje uredi s splošnim aktom ARRS**.**

K 29. členu:
Člen določa podlago za izvajanje evalvacij raziskovalnih programov v okviru stabilnega financiranja. Evalvacije raziskovalnih programov izvaja ARRS in sicer periodično, po področjih. Raziskovalni programi posameznega znanstvenoraziskovalnega področja se evalvirajo na obdobje šestih let. Temeljna merila evalvacije so raziskovalna odličnost predloga in izvedbe raziskav ter dosežki predhodnega dela programske skupine vključno z znanstvenoraziskovalno odličnostjo in mednarodno ter družbeno in gospodarsko vpetostjo. Določeno je, da vsebinsko evalvacijo znanstvenoraziskovalnega dela raziskovalnih programov izvajajo neodvisni strokovnjaki. Rezultate evalvacije sestavljajo ocene raziskovalnih programov in priporočila za izboljšanje delovanja. Rezultati evalvacije se objavijo na spletnih straneh ARRS. Postopek izvajanja evalvacij, metodologija izvedbe evalvacije in znanstvenoraziskovalna področja, ki so predmet evalvacije določi ARRS s splošnim aktom. Člen določa še, da se ob vsakokratni evalvaciji izvede tudi evalvacija novih raziskovalnih programov na področjih, kjer poteka evalvacija.

K 30. členu:
Člen opredeljuje raziskovalne projekte, njihov status, postopek izbora z javnim razpisom in način financiranja. Projektno se izvajajo temeljne in industrijske raziskave ter eksperimentalni razvoj. Opredeljeno je, da projekte lahko izvajajo javne raziskovalne organizacije in druge raziskovalne organizacije skladno s tem zakonom in splošnim aktom za izvrševanje javnih pooblastil pristojne agencije oziroma podzakonskimi predpisi pristojnega ministrstva.

Člen v tretjem odstavku daje tudi podlago za izvajanje medresorskih projektov, namenjenih pridobivanje ekspertiz za oblikovanje politik (do sedaj so bili to Ciljni raziskovalni projekti), katerih pripravo koordinira ministrstvo pristojno za znanost. Za vse vrste projektov je določeno, da se dodeljujejo preko razpisov ali javnih pozivov.

K 31. členu:
Člen omogoča ministrstvu, pristojnemu za znanost, da neposredno sofinancira mednarodno sodelovanje, kjer je taka ureditev primernejša zaradi narave samega sodelovanja, kot pri izvajanju določenih instrumentov za krepitev skupnega evropskega raziskovalnega prostora. V primerih, ko je celoten postopek izbora izveden na mednarodni ravni in je skladno z določenimi protokoli tam sprejeta tudi odločitev o financiranju, je ponovitev »*pro forma*« postopka na nacionalni ravni nesmiselna. Člen zato pomeni tudi pomemben korak pri odpravljanju administrativnih bremen. Člen zapolnjuje vrzel predhodne zakonodaje na področju raziskovalne dejavnosti, kjer ni bilo ustrezno pravno urejeno sofinanciranje mednarodnega sodelovanja na področju raziskovalne dejavnosti s strani ministrstva,

pristojnega za znanost, kot to določajo sprejete strategije. Člen pomeni pomemben korak k odpravljanju administrativnih ovir in izogibanju podvajanja postopkov. Hkrati prispeva k izgradnji enotnega evropskega raziskovalnega prostora ter doseganju sinergij med različnimi viri financiranja, skladno s strateškimi cilji Slovenije in EU.

K 32. členu:
Člen opredeljuje namen in vsebino financiranja razvoja znanstvenih kadrov, ki vključuje zagotavljanje sredstev za doktorsko in podoktorsko usposabljanje ter njihovo nadaljnjo integracijo v raziskovalno okolje. Hkrati člen daje podlago za izvajanje inštrumentov kariernega razvoja raziskovalcev na vseh stopnjah raziskovalne kariere. Navedeni ukrepi ciljno dopolnjujejo sredstva, ki so v okviru programskega stebra namenjeni razvoju znanstvenih kadrov (mladim raziskovalcem).

K 33. členu:
Člen opredeljuje način financiranja javnih infrastrukturnih zavodov, ki se financirajo na podlagi letnega programa dela. Sredstva se določijo v pogodbi med zavodom in ministrstvom pristojnim za znanost. Financiranje vključuje sredstva za plače, in druge izdatke za zaposlene, prispevke delodajalca za socialno varnost ter izdatke za blago in storitve.

K 34. členu:

Člen opredeljuje investicije in investicijsko vzdrževanje kot poseben del financiranja, ki se izvaja skladno z letnim načrtom ravnanja s stvarnim premoženjem javnega raziskovalnega oziroma infrastrukturnega zavoda, ki je sestavni del letnega programa dela javnega raziskovalnega oziroma infrastrukturnega zavoda. Načrt mora biti usklajen s finančnim načrtom ministrstva, pristojnega za znanost. Drugi in tretji odstavek določata, da je namen investicij zagotavljanje pogojev za izvajanje dejavnosti, kar vsebuje gradnjo, rekonstrukcijo, obnovo in pridobivanje oziroma najemanje stvarnega premoženja.

Četrti in peti odstavek opredeljujeta, način določitve sredstev posameznemu zavodu, ki se izvede na podlagi posebnih meril in sklepa ministra ter se javnemu zavodu izplačajo na podlagi pogodbe med ministrstvom in zavodom.

K 35. členu:
Člen opredeljuje vzpostavitev Nacionalnega sveta za integriteto v znanosti. Že v raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011–2002 je bilo ugotovljeno, da raziskovalni poklic zahteva izrazit čut za odgovornost. To še zlasti velja v majhnem prostoru, kot je slovenski, kjer se raziskovalci pogosto znajdejo v položajih, ki bi jih bilo mogoče razumeti kot navzkrižje interesov ali škodovanje ugledu raziskovalne ustanove oziroma poklica na splošno. Zato je bil v RISS predviden ukrep (številka 28) vzpostavitve častnega razsodišča za znanstveno področje, sestavljenega iz vrhunskih, nepristranskih in etično neoporečnih članov znanstvene skupnosti. Ministrstvo, pristojno za znanost, je skupaj s Slovensko akademijo znanosti in umetnosti vzpostavilo svet za pripravo vsebinskih izhodišč za ustanovitev nacionalne komisije za integriteto v znanosti. Ob koncu dela je svet seznanil ministrstvo, pristojno za znanost, s sprejetimi priporočili in izhodišči. S tem členom se oblikuje pravna podlaga za ustanovitev ustreznega telesa na podlagi predloženih priporočil in izhodišč.

Ključni namen tovrstnega razsodišča ni sankcioniranje, temveč spodbujanje vzpostavitve kulture integritete in etike, ter opozarjanje na pomen le-te v raziskavah. Glede na to, da se znanost v sedanjosti srečuje z etičnimi izzivi na mnogih področjih (znatno presega tradicionalno polje medicine in veterine), je tovrstna ureditev ključna za razvoj znanosti in zaupanje širše družbe vanjo.

K 36. členu:

Člen določa, da se raziskovalno delo po tem zakonu izvaja v skladu z načeli odprte znanosti in navede nekaj načel odprte znanosti (dostop do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov, vrednotenje kakovosti in vpliva raziskav, povezovanje in vključevanje zainteresirane javnosti). Podrobnejša določila se bodo oblikovala na podlagi priporočil evropskih raziskovalnih politik in dobrih mednarodnih praks. Vsebinsko člen upošteva dokumente, ki določajo usklajeno delovanje glede odprte znanosti v evropskem raziskovalnem prostoru: Amsterdamski poziv za delovanje v smeri odprte znanosti (Amsterdam Call for action on open science, 2016), Evropska pobuda za računalništvo v oblaku – vzpostavljanje konkurenčnega podatkovnega gospodarstva znanja v Evropi (COM/2016/0178 final), Zaključki Sveta Evropske unije glede prehoda v sistem odprte znanosti (Council conclusions on the transition towards an Open Science system, 2016). Člen pomeni uresničevanje določil Nacionalne strategije odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020. Člen pomeni pravno podlago za določitev podrobnejših določil za izvajanje raziskovalnega dela v skladu z načeli odprte znanosti v podrejenem predpisu in s tem sledi akcijskemu načrtu izvedbe Nacionalne strategije odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020. Namen člena je uskladitev slovenskih določil z določili glede odprte znanosti v evropskem raziskovalnem prostoru, večja vidnost in odmevnost raziskovalnega dela slovenskih raziskovalcev ter boljši izkoristek javnih sredstev, namenjenih za raziskovalno delo. Posledice izvajanja člena bodo sodelovanje raziskovalcev v vseh fazah izvajanja raziskovalnega dela in odprta dostopnost rezultatov javno financiranih raziskav v obliki znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov na svetovnem spletu, do katerih bo lahko dostopal kdor koli z dostopom do interneta kjer koli na svetu.

Hkrati določba ne pomeni neposrednih dodatnih stroškov za raziskovalna oz. omejevanja raziskovalcev pri izbiri mesta objave. Spodbuja k implementiranju načel odprte znanosti in uporabi možnosti odprtega dostopa.

K 37. členu:
Predlagani člen določa, da morajo izvajalci raziskovalne dejavnosti, sofinancirane z javnimi sredstvi, zagotoviti odprti dostop do vseh recenziranih znanstvenih člankov, ki se nanašajo na raziskovalne rezultate. Izvajalci naj si prizadevajo tudi za odprto dostopnost drugih vrst znanstvenih publikacij (znanstvene monografije, knjige, objavljena predavanja v zbornikih, siva literatura – poročila itd.). Nadalje člen določa, da morajo biti raziskovalni podatki, sofinancirani z javnimi sredstvi, odprti in dostopni, razen izjemoma, kadar je s predpisi z drugih področij (eventualno posebni pogoji glede avtorskih pravic, vendar odvisno od konkretne raziskovalne pogodbe, ki načeloma mora slediti odprti dostopnosti) določeno drugače. Vsebinsko člen upošteva dokumente, ki določajo usklajeno delovanje glede odprte znanosti v evropskem raziskovalnem prostoru, in pomeni uresničevanje določil Nacionalne strategije odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020, in sicer poglavij 6 Določila glede odprtega dostopa do recenziranih publikacij v Sloveniji in 7 Pilotni program Odprti dostop do raziskovalnih podatkov v Sloveniji. Prejemniki javnih sredstev za raziskovalno delo bodo za izpolnjevanje določil tega člena potrebovali interoperabilno nacionalno infrastrukturo za odprti dostop, kot jo določa predlog zakona. Člen pomeni pravno podlago za določitev podrobnejših določil glede odprto dostopnih znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v podrejenem predpisu ter tako sledi akcijskemu načrtu izvedbe Nacionalne strategije odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020 (ukrepi v sklopu I. Znanstvene objave in raziskovalni podatki). V tretjem in četrtem odstavku člen opredeljuje izjeme za naknadno obdelavo osebnih podatkov v podobne ali druge raziskovalne namene ter daje podlago javnim raziskovalnim organizacijam, za vzpostavitev certificiranih področnih podatkovnih središč za raziskovalne podatke, vključno z osebnimi podatki, v skladu z mednarodnimi standardi. Naknadna obdelava druge ali podobne

namene po tretjem odstavku sledi usmeritvam iz četrtega odstavka člena 6 Splošne uredbe o varstvu podatkov (Uredba (EU) 2016/679) glede možnosti obdelav osebnih podatkov v druge namenhe, kar pa je po predlagani določbi vseeno zamejeno, saj gre še vedno za raziskovalne namene. Podatkovna skladišča po četrtem odstavku (raziskave ter osebni podatki, kadar določena raziskava dejansko ne omogoča anonimizacije) bodo vzpostavljena v javnih raziskovalnih organizacijah, ki bodo torej imele status upravljavca (osebnih podatkov). V Akcijskem načrtu izvedbe Nacionalne strategije odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020, ki ga je sprejela Vlada Republike Slovenije, http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/Znanost/doc/Odprti_dostop/Akcijski_nacrt_-_POTRJENA_VERZIJA.pdf, je na str. 8, opomba 7, glede področnih središč raziskovalnih podatkov določeno »Področno podatkovno središče upravlja repozitorij oziroma spletni arhiv raziskovalnih podatkov in nudi podporo raziskovalcem pri pripravi raziskovalnih podatkov za odprti dostop.«.

K 38. členu:
Člen določa, da morajo znanstvene revije izdajateljev s sedežem v Sloveniji in zamejstvu, ki vsebujejo recenzirane članke in je njihovo izdajanje sofinancirano z javnimi sredstvi, zagotoviti odprti dostop do svojih vsebin. Nadalje člen določa, da se javno financiranje znanstvenih monografij izvaja pod pogoji, ki omogočajo odprti dostop do celotnih besedil znanstvenih monografij ob objavi in upravljanje avtorskih pravic s prostimi licencami. Vsebinsko člen sledi dokumentom, ki določajo usklajeno delovanje glede odprte znanosti v evropskem raziskovalnem prostoru. Člen pomeni uresničevanje določil Nacionalne strategije odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015-2020, in sicer poglavja 8 Odprta dostopnost znanstvenih revij in monografij, izdanih v Sloveniji.

K 39. členu:

Člen določa, da se preverjanje izpolnjevanja določil o odprtem dostopu do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov izvaja financer v okviru spremljanja izvajanja raziskovalnih aktivnosti. Prejemniki javnih sredstev morajo izpolniti določila pogodb o sofinanciranju raziskovalne dejavnosti. Financer preverja izpolnjevanje vseh določil pogodb, med njimi bo preverjal tudi izpolnjevanje določil o odprtem dostopu do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov. Člen pomeni uresničevanje določil Nacionalne strategije odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020, in sicer podpoglavja 6.5 Podpora raziskovalcem in preverjanje izpolnjevanja določil. Člen določa tudi, da se izpolnjevanje določil o odprtem dostopu ocenjuje v skladu z merilom za kakovost izvedbe podporne dejavnosti in ne vpliva na merila za vrednotenje znanstvene odličnosti in sorodna merila, kot so relevantnost dosežkov raziskovalcev, sposobnost delovanja in vitalnost raziskovalcev ter znanstvena, tehnološka oziroma inovacijska odličnost.

K 40. členu:

Člen določa, da mora biti nacionalna infrastruktura za odprti dostop povezljiva (interoperabilna) z relevantnimi evropskimi in mednarodnimi infrastrukturami. Nadalje člen določa, da vrednotenje raziskovalne dejavnosti uporablja in spodbuja odprto dostopnost znanstvenih informacij v obliki publikacij in raziskovalnih podatkov. Merila za vrednotenje znanosti naj vključujejo tudi ustrezne nove načine vrednotenja znanosti. Za delovanje v okolju odprte znanosti so potrebne ustrezne digitalne infrastrukture, ki morajo biti zaradi svetovne narave znanosti povezljive s svetovnimi in evropskimi infrastrukturami. Deležniki odprte znanosti (raziskovalci, raziskovalne organizacije) bodo v večjem obsegu delovali v skladu z načeli odprte znanosti, če bo vrednotenje raziskovalne dejavnosti spodbujalo odprtost in ovrednotilo tudi učinke raziskovalne dejavnosti, ki jih zdajšnje vrednotenje ne zaznava oziroma se ne

vrednotijo. Vsebinsko člen upošteva dokumente, ki določajo usklajeno delovanje glede odprte znanosti v evropskem raziskovalnem prostoru. Člen pomeni uresničevanje določil Nacionalne strategije odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020, in sicer načel podpoglavij 4.6 Vrednotenje znanosti naj spodbuja odprti dostop do znanstvenih informacij in 4.8 Slovenska infrastruktura odprtega dostopa je del mednarodnih infrastruktur odprtega dostopa v znanosti.

K 41. členu:

Člen določa, da je Javna agencija za raziskovalno dejavnost (ARRS) oseba javnega prava, ki jo ustanovi Republika Slovenija, in je posredni proračunski uporabnik. Vloga ARRS je opravljanje strokovnih, razvojnih in izvršilnih nalog v zvezi z izvajanjem sprejete strategije za področje raziskovalne dejavnosti oziroma njenih posameznih delov in izvajanje drugih nalog pospeševanja znanstvenoraziskovalne in z njo povezane inovacijske dejavnosti.

Na podlagi predloga zakona je ARRS z zakonom podeljeno javno pooblastilo, da opravlja z zakonom določene naloge v javnem interesu za zagotovitev trajnega, strokovnega in neodvisnega odločanja o izbiri aktivnosti raziskovalne dejavnosti, ki se financirajo iz državnega proračuna. Javno pooblastilo pomeni prenos dela funkcije državne uprave na osebe, ki se strukturno ne vključujejo oziroma niso del državne uprave. Na podlagi tega pooblastila lahko njegovi nosilci (ARRS) izdajajo tudi splošne pravne akte za izvrševanje javnih pooblastil.

K 42. členu:

V členu so opredeljene naloge ARRS in naštete eksemplifikativno po alinejah. Konkretne naloge, ki jih bo opravljala ARRS, pa bo določal ustanovitveni akt ARRS. Ustanovitveni akt ARRS bo torej lahko določil, da ARRS opravlja tudi druge naloge, če so povezane z nalogami, določenimi v tem zakonu, oziroma če so nujen pogoj za opravljanje teh nalog.

K 43. členu:

Člen okvirno določa način izbora raziskovalnih aktivnosti za financiranje. Člen določa, da so postopki podrobneje urejeni v splošnem aktu agencije za izvrševanje javnih pooblastil.

V prvem odstavku predlog zakona določa, da se v postopkih izbora aktivnosti raziskovalne dejavnosti in postopkih izvajanja aktivnosti raziskovalne dejavnosti, zakon, ki ureja javne agencije, ne uporablja.

V drugem odstavku so določeni kriteriji, ki so uporabljeni za izbor aktivnosti, ki jih izvaja ARRS. Kot področja kriterijev so je določena znanstvena odličnost, vpliv raziskav ter kakovost in učinkovitost izvedbe predlagane aktivnosti. V splošnem aktu ARRS so opredeljena podrobnejša merila in pogoji za izbor aktivnosti ter izbor, spremljanje in nadzor nad izvajanjem aktivnosti. Glede na to, da se preko ARRS financira različne instrumente, pri katerih imajo kriteriji odličnosti, vpliva in kakovosti izvedbe različno težo, je v okviru teh elementov prepuščeno splošnemu aktu ARRS, da opredeli natančno uporabo in merila ter kriterije za vsakega od elementov.

V tretjem odstavku je opredeljeno, da morajo postopke evalvacij izvajati neodvisni in kompetentni strokovnjaki, katerih primernost se ocenjuje na podlagi njihovih referenc na področju, ki ga ocenjujejo.

V četrtem odstavku je določeno, da oblikovanje prednostnega seznama temelji na rezultatih evalvacije iz tega člena in je podlaga za oblikovanje prednostnega seznama za financiranje aktivnosti.

Predlagana določba petega odstavka pomeni kot lex specialis izjemo od veljavnega Zakona o javni rabi slovenščine (ZJRS). ZJRS sicer omogoča uporabo tujega jezika, vendar le v primerih, ko tako določa specialni področni zakon. V določbi petega odstavka je predlagano, da ne glede na zakon, ki ureja javno rabo slovenščine, se lahko deli razpisnih postopkov ali prijav na razpis, pri ocenjevanju katerih sodelujejo tuji strokovnjaki, izvajajo v tujem jeziku. Pri tem gre predvsem za evalvacije predlogov in dokumentacijo, ki se kot podpora za odločanje oblikuje v evalvacijskem postopku v katerem sodelujejo tuji eksperti. V primeru, ko se bodo razpisni postopki in evalvacije predlogov izvajali in pošiljali prijaviteljem v angleškem jeziku, se evalvacije tujih recenzentov torej ne bodo prevajale. Določba je nujna, saj je treba zaradi relativne majhnosti in zaprtosti slovenskega prostora v postopke evalvacij vključevati evalvatorje iz tujine zaradi zagotavljanja transparentnosti izbora in preprečevanja navzkrižja interesa. Pri tem pa vodenje samega postopka ostaja v celoti vodeno v slovenskem jeziku, v tujem jeziku so torej predvsem vsebine, ki so potrebne za oblikovanje ocene s strani tujega eksperta.

Šesti odstavek določa način ravnanja z osebnimi podatki recenzenta. Skladno z mednarodno in EU prakso je določeno, da so imena recenzentov objavljena enkrat letno na spletnih straneh ARRS, na skupnem seznamu, ne glede na to, v katerem ocenjevalnem postopku je recenzent sodeloval. Identiteta recenzenta posameznega projektnega predloga je varovan osebni podatek. Skladno z mednarodno prakso je to potrebno zaradi preprečevanja potencialnih konfliktov interesov in vplivanja prijaviteljev na delo recenzentov.

V sedmem odstavku je določeno, da se razpisni postopki lahko izvajajo tudi samo v elektronski obliki. V primerih, kjer je to smiselno, se lahko ohranja tudi drugačen način vodenja postopkov, vendar je zaradi težnje po digitalizaciji in optimizaciji procesov dopuščena možnost, da se celoten postopek vodi na elektronski način.

V osmem odstavku predlog zakona določa ugovorni postopek. V predlogu zakona je določeno, da zoper odločitev ARRS o izbiri aktivnosti raziskovalne dejavnosti, ki se financirajo iz državnega proračuna, ki jo na prvi stopnji sprejme direktor ARRS, in zoper odločitve direktorja ARRS oziroma od direktorja pooblaščene osebe, na podlagi katerih se v postopku izvajanja aktivnosti raziskovalne dejavnosti urejajo pravice in obveznosti posameznikov oziroma pravnih oseb, lahko stranka v 15 dneh po vročitvi vloži ugovor. Stranka mora v ugovoru natančno opredeliti razloge, zaradi katerih vlaga ugovor. Ugovor se lahko vloži samo zaradi kršitve postopka ali očitne napake. Ocena in pripadajoče pojasnilo ocenjevalca ne more biti predmet ugovora. Vloženi ugovor ne zadrži podpisa pogodb z izbranimi vlagatelji oziroma izvršitve odločitve. O ugovoru zoper odločitev o izboru raziskovalnih aktivnosti odloči upravni odbor ARRS, o ugovoru zoper druge odločitve v postopku izvajanja raziskovalnih aktivnosti pa tričlanska komisija za ugovore, ki jo imenuje direktor ARRS, v 60 dneh po njegovem prejemu ob smiselni uporabi zakona, ki ureja splošni upravni postopek, če ni s tem zakonom določeno drugače. Zoper odločitev upravnega odbora ARRS in komisije za ugovore ni pritožbe, dopusten pa je upravni spor v skladu z zakonom, ki ureja upravni spor. Predlagana ureditev z ugovornim postopkom je sicer že zdaj uveljavljena v četrtem odstavku 15. člena dosedaj veljavnega Zakona o raziskovalni in razvojni dejavnosti. S specialnim zakonom na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti se torej, enako kot zdaj že z dosedaj veljavnim Zakonom o raziskovalni in razvojni dejavnosti, uvaja odstop od sistemske ureditve pravnih sredstev in nadzora nad zakonitostjo odločb po veljavnem Zakonu o javnih agencijah (ZJA), v skladu s katerim je zoper odločbo agencije dovoljena pritožba pri pristojnem ministrstvu (drugi odstavek 28. člena ZJA), kar pomeni, da pristojno ministrstvo opravlja nadzor nad zakonitostjo odločb, s katerimi agencija odloča o pravicah in obveznostih posameznikov. V skladu s predlogom zakona se glede vprašanj, ki s tem zakonom niso urejena, namreč uporablja ZJA, kar pomeni, da bi se ob odsotnosti specialne ureditve v tem zakonu uporabljala veljavna ureditev po ZJA tudi glede postopka s pravnimi sredstvi zoper odločbe ARRS. Takšen sistem je za izbor aktivnosti raziskovalne dejavnosti neprimeren, saj celoten sistem (primerljivo z mednarodnimi ureditvami) temelji na recenzentskem postopku, v katerem mora biti neodvisnemu

strokovnjaku dana avtoriteta ocene kvalitete predloga. Pri tem je seveda ključna točka nabor/izbor recenzentov, nikakor pa ne sme biti pod vprašaj postavljena pravilnost odločitve recenzentskega procesa.

V devetem odstavku je določeno, da ARRS v splošnem aktu določi način vzpostavitve in dela tričlanske komisije ter postopek ugovora.

K 44. členu:
Člen opredeli organe v ARRS, ki so direktor, upravni odbor in znanstveni svet.

K 45. členu:
Člen določa število članov upravnega odbora, sestavo upravnega odbora, način njihovega imenovanja in razrešitve ter mandat upravnega odbora. Določeno je, da člani upravnega odbora ARRS v času svojega mandata ne smejo kandidirati za sredstva ARRS zaradi izogibanja konfliktu interesov. Člen določa tudi skrbnost članov upravnega odbora ARRS in odškodninsko odgovornost članov upravnega odbora ARRS pri opravljanju njihovih nalog v upravnem odboru. Člani upravnega odbora morajo svoje naloge opravljati s skrbnostjo dobrega strokovnjaka. Za kršitev dolžne skrbnosti ali zaradi kršitve varovanja poslovne skrivnosti so odškodninsko odgovorni po splošnih načelih obligacijskega prava.

K 46. členu:
Člen opredeljuje pristojnosti upravnega odbora ARRS. Naloge upravnega odbora bodo podrobneje urejene v aktu o ustanovitvi in statutu ARRS. Naloge upravnega odbora so zlasti: izvajati nadzor nad vodenjem poslov ter nad finančnim in premoženjskim stanjem ARRS; sprejemati periodična poročila o doseženih ciljih in rezultatih ter v zvezi s tem oblikovati svoja poročila; na predlog direktorja sprejemati splošne akte ARRS za izvrševanje javnih pooblastil, statut (po predhodnem soglasju ustanovitelja); imenovati zunanjega revizorja za pregled finančnega poslovanja ARRS; dajati soglasje za posle, ki se določijo v statutu kot posli, za katere je potrebno soglasje upravnega odbora; opravljati druge naloge, ki so določene v zakonu ali aktu o ustanovitvi ARRS.

Naloga upravnega odbora je tudi, da izvede javni natečaj za imenovanje direktorja in vladi predlaga imenovanje oziroma razrešitev direktorja.

K 47. členu:
Člen določa pogoje za imenovanje direktorja ARRS, način njegovega imenovanja in razrešitve ter mandat. Predlagani način izbora direktorja ARRS (imenuje in razrešuje ga vlada na predlog upravnega odbora na podlagi javnega natečaja), je primeren in nujen za zagotavljanje neodvisnosti ARRS, ki je potrebna zaradi evropsko primerljive in transparentne izvedbe evalvacijskih postopkov za izbor financiranih izvajalcev raziskovalne dejavnosti.

K 48. členu:
Člen opredeljuje pristojnosti in naloge direktorja ARRS in določa, da se naloge direktorja ARRS podrobneje uredijo v aktu o ustanovitvi ARRS in statutu.

K 49. členu:
Člen opredeljuje skrbnost in odgovornost direktorja ARRS v zvezi z opravljanjem njegovega dela.

K 50. členu:
Člen določa, da se v agenciji ustanovi znanstveni svet agencije, ki ima šest članov, pri čemer je potrebno upoštevati uravnoteženo institucionalno zastopanost in uravnoteženo zastopanost obeh spolov. Člani znanstvenega sveta so iz vrst uglednih raziskovalcev in imajo lahko samo en mandat, v času katerega ne smejo kandidirati za sredstva ARRS. Na ta način je

vzpostavljena varovalka za izogibanje konflikta interesov in vzpostavitev dolgotrajnih mandatov, ki bi potencialno lahko imeli neželene posledice za delovanje znanstvenega sveta.

Za izvajanje svojih nalog znanstveni svet agencije ustanovi stalna in občasna strokovna telesa ter komisije in druga delovna telesa za izvedbo posameznih strokovnih nalog. Način oblikovanja znanstvenega sveta bo določal statut agencije v skladu z aktom o ustanovitvi agencije.

Znanstveni svet agencije predstavlja najvišjo strokovno avtoriteto agencije in je zato sestavljen iz uglednih znanstvenikov, tako da pokriva vse vede.

K 51. členu:
Člen določa oblikovanje Koordinacije samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije, ki jo oblikujejo raziskovalni zavodi in drugi relevantni deležniki s področja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, za obravnavanje in usklajevanje vprašanj skupnega pomena.

K 52. členu:

Prvi odstavek določa, da so ministrstvo, pristojno za znanost, in druga ministrstva, izvajalci ukrepov iz raziskovalne in inovacijske strategije ter strategije pametne specializacije, ukrepov, financiranih iz sredstev evropske kohezijske politike, in ukrepov, pri katerih je postopek za dodelitev sredstev izveden na evropski oziroma transnacionalni ravni.

V drugem odstavku je določeno, da kriterije za izbor predlogov za ukrepe iz prejšnjega odstavka ter iz tretjega in četrtega odstavka 31. člena, podrobnejšo organizacijo upravljanja javnih sredstev za ukrepe, pogoje in merila, postopke izbora, financiranje, spremljanje in nadziranje izvajanja teh ukrepov, v delu, v katerem navedeno ni že določeno v drugih veljavnih predpisih ((to je v tem trenutku zlasti npr. določbe veljavnega Zakona o javnih financah (ZJF) (10.b poglavje: Sredstva proračuna za izvajanje prednostnih in razvojnih nalog), veljavne Uredbe o postopku, merilih in načinih dodeljevanja sredstev za spodbujanje razvojnih programov in prednostnih nalog ter veljavnega Pravilnika o izvrševanju proračuna Republike Slovenije (12. poglavje: Postopki dodelitve sredstev subvencij, posojil in drugih oblik sofinanciranj iz državnega proračuna)), vsak za svoje področje določijo minister, pristojen za znanost, oziroma drugi ministri, s podzakonskimi predpisi.

Tretji odstavek določa, da se v podzakonskem predpisu ministrstva pristojnega za znanost uredi financiranje javnih infrastrukturnih zavodov.

V četrtem odstavku je določeno, da kadar so pri izvajanju ukrepov iz prvega odstavka tega člena izpolnjena merila za dodelitev državne pomoči, se upoštevajo tudi predpisi, ki urejajo področje državnih pomoči. Ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma druga ministrstva lahko v splošnih aktih določijo program ukrepov na posameznem področju.

V petem odstavku je določeno, da se v evalvacijskem procesu, določenem v tem členu, smiselno uporabljajo določbe, ki veljajo za evalvacijo instrumentov ARRS.

K 53. členu:
Člen ureja zbirke podatkov, ki se vodijo pri ARRS. ARRS vodi zbirke podatkov za načrtovanje politike, izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, izvajanje nadzora in izplačil, spremljanje stanja na področju raziskovalne dejavnosti, namene promocije raziskovalnega dela, analize in statistične namene. Člen opredeljuje tudi vrste osebnih podatkov, ki se vodijo v teh zbirkah. Člen nadalje podrobno navaja vrste podatkov, ki se spremljajo v zbirkah podatkov ARRS. ARRS v posameznih zbirkah podatkov zbira tudi podatke, ki niso osebni, če so potrebni za dosego namena iz prvega odstavka tega člena in so navedeni v splošnih aktih ARRS. Določeno je, koliko časa se hranijo osebni podatki.

K 54. členu:

Člen določa, kako in od koga se pridobivajo podatki ter kateri subjekti lahko brezplačno pridobivajo podatke iz centralne zbirke podatkov, ki jih upravlja ARRS. Podatki se lahko zbirajo od izvajalcev raziskovalne dejavnosti in iz uradnih zbirk, ki jih v Republiki Sloveniji vodijo za to pooblaščeni organi in organizacije. Člen določa tudi, da ARRS brezplačno pridobiva podatke, ki so podrobno opredeljeni v tem odstavku, iz obstoječih zbirk podatkov ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, Finančne uprave Republike Slovenije, delodajalcev in javnega infrastrukturnega zavoda, ki opravlja dejavnost komunikacijske in informacijske podpore raziskovalne dejavnosti. ARRS ministrstvu, pristojnemu za znanost, na njegovo zahtevo brezplačno posreduje podatke iz vseh zbirk, ki jih upravlja. Člen določa tudi, da javni infrastrukturni zavod, ki opravlja dejavnost komunikacijske in informacijske podpore raziskovalni dejavnosti, javne raziskovalne organizacije in pravne osebe, ki jim je bilo dano javno pooblastilo, pri ARRS brezplačno pridobivajo podatke iz zbirk podatkov in jih uporabljajo za namene, ki jih navaja zakon. Člen podrobneje določa tudi, kdaj lahko ARRS obdeluje osebne podatke in podatke, ki jih pridobi od upravljavcev zbirk osebnih podatkov.

K 55. členu:
Člen določa pogoje za delovanje raziskovalnih organizacij. Podrobneje so navedene zahteve za raziskovalne organizacije, ki opravljajo infrastrukturno dejavnost na področju raziskovalne dejavnosti.

K 56. členu:
Predlagane določbe upoštevajo določbe četrtega do devetega odstavka 27. člena dosedaj veljavnega Zakona o raziskovalni in razvojni dejavnosti. V skladu z že preneseno Direktivo Sveta 2005/71/ES z dne 12. oktobra 2005 in, v skladu z Direktivo (EU) 2016/801 z dne 11. maja 2016, mora vsako raziskovalno organizacijo, ki želi gostiti raziskovalce iz tretjih držav in zato sklepati sporazume o gostovanju, vnaprej odobriti država, v skladu s postopki, določenimi v njeni notranji zakonodaji ali upravni praksi. Raziskovalne organizacije v ta namen podajo vlogo za odobritev sklepanja sporazumov za določen čas, najmanj za pet let. Direktiva (EU) 2016/801 z dne 11. maja 2016 v 4. členu omogoča tudi, da država sprejme bolj ugodne določbe za osebe, za katere se uporablja ta direktiva. Na tej podlagi je določeno, da raziskovalne organizacije, ki izpolnjujejo pogoje za izvajanje raziskovalne dejavnosti, določene s tem zakonom, in so zato vpisane v evidenco raziskovalnih organizacij pri ARRS, pooblastilo za sklepanje sporazumov o gostovanju, saj ni razlogov, zaradi katerih bi jim omejevali sklepanje sporazumov o gostovanju in tako oteževali vstop državljanov tretjih držav za namen znanstvenega raziskovanja. Člen določa, da raziskovalnim organizacijam, če želijo sklepati sporazume o gostovanju, ni treba vlagati vlog, pristojnemu organu pa za to ni treba izdajati upravnih odločb, ampak že sam zakon tem organizacijam omogoča sklepanje sporazumov o gostovanju. Tak predlog izhaja iz dejstva, da ARRS vodi evidenco raziskovalnih organizacij. V to evidenco se lahko vpišejo le izvajalci raziskovalne dejavnosti, ki izpolnjujejo natančno določene pogoje, s čimer je dosežen nadzor nad raziskovalnimi organizacijami. Sporazum o gostovanju je sporazum med raziskovalcem in raziskovalno organizacijo, s katerim se raziskovalec zaveže za izvajanje raziskovalne dejavnosti, organizacija pa, da bo v ta namen gostila raziskovalca. Nadzor nad izvajanjem sporazumov o gostovanju opravlja ARRS. Raziskovalna organizacija izgubi pravico do sklepanja sporazumov oziroma mora odstopiti od že sklenjenih sporazumov v primeru izbrisa iz evidence raziskovalnih organizacij, za kar je pristojna ARRS. Na podlagi evidence raziskovalnih organizacij ARRS objavi seznam vseh raziskovalnih organizacij, ki lahko sklepajo sporazume. Vsebino, obliko in način sklepanja sporazumov, način obveščanja, vsebino in način objave seznama ter način nadzora nad izvajanjem sporazumov s podzakonskim aktom določi minister, pristojen za znanost.

K 57. členu:
Člen določa, da so javni raziskovalni zavodi avtonomni, zlasti na področju raziskovanja in posredovanja znanja, pri urejanju notranje organizacije, sprejemanju meril za izvolitve v naziv, volitvah v nazive znanstvenih delavcev in znanstvenih sodelavcev, izbor znanstvenih delavcev

in znanstvenih sodelavcev za zasedbo delovnih mest, podeljevanje strokovnih in znanstvenih naslovov, oblikovanju in določitvi področij znanstvenoraziskovalnega dela, volitvah, imenovanju in odpoklicu organov, odločanju o obliki sodelovanja z drugimi organizacijami in upravljanja premoženja v skladu z namenom, za katerega je bilo pridobljeno.

Člen opredeljuje samo avtonomijo javnih raziskovalnih zavodov, saj je avtonomija univerz in drugih visokošolskih zavodov opredeljena že v Zakonu o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14, 75/16, 61/17 – ZUPŠ in 65/17).

K 58. členu:
Člen v prvem odstavku določa, da so javni raziskovalni zavodi, ki jih je ustanovila RS lastnik premoženja, ki je v lasti RS in ga imajo javni raziskovalni zavodi v upravljanju. Navedeno ne velja za javne infrastrukturne zavode. V drugem odstavku člen določa, da mora imeti javni raziskovalni zavod v svojih aktin ustrezno opredeljeno področje ravnanja s premoženjem in ga upravljati skladno z določili teh aktov, če zakon ne določa drugače. Tretji in četrti člen določata, da mora zavod za kakršno koli večjo premoženjsko spremembo pridobiti soglasje ustanovitelja in za katere namene lahko porabijo sredstva, pridobljena s prodajo nepremičnin.

Člen uvaja podoben status nepremičnin za javne raziskovalne zavode, kot velja za univerze, skladno z Zakonom o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14, 75/16, 61/17 – ZUPŠ in 65/17). Na ta način sta obe organizacijski obliki javnih raziskovalnih organizacij izenačeni glede upravljanja oz. lastništva nepremičnin.

K 59. členu:

Člen v prvem odstavku določa, da mora raziskovalec, ki opravlja raziskovalno dejavnost v raziskovalni organizaciji po tem zakonu, imeti najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu druge stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih druge stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 8. raven, ter izpolnjevati druge predpisane pogoje, določene v tem zakonu in predpisih izdanih na podlagi tega zakona.

V drugem odstavku je določeno, da je raziskovalec, zaposlen v raziskovalni organizaciji razvrščen v raziskovalni naziv ali primerljiv visokošolski naziv.

V tretjem odstavku je določeno, da mora raziskovalec iz tretje države, ki želi v Republiki Sloveniji opravljati raziskovalno dejavnost, z raziskovalno organizacijo gostiteljico skleniti sporazum o gostovanju.

Raziskovalci iz tretjih držav, s katerimi imajo javne raziskovalne organizacije sklenjene sporazume o gostovanju, morajo izpolnjevati enake pogoje kot drugi raziskovalci po tem zakonu. Delodajalec jih mora razvrstiti v raziskovalne nazive ali primerljive visokošolske nazive, če so zaposleni v javni raziskovalni organizaciji.

K 60. členu:
Člen v prvem odstavku določa, da se raziskovalna obveznost lahko raziskovalcu določi kot polna, kar ustreza delovnemu razmerju za polni delovni čas, ali kot zmanjšana, kar ustreza delovnemu razmerju s krajšim delovnim časom, če raziskovalec opravlja le raziskovalno obveznost. V drugem odstavku je določeno, da lahko raziskovalec, če so za to zagotovljena sredstva, izjemoma opravlja raziskovalno delo na projektu še največ do 20 % polnega delovnega časa tudi pri istem delodajalcu. Ta določba omogoča javnim raziskovalnim

zavodom večjo prilagodljivost, ko gre za izvedbo raziskovalnih projektov. Člen določa, da raziskovalec iz sredstev javne agencije za raziskovalno dejavnost lahko pridobi največ 100% plače, preostala sredstva do 120 % pa lahko pridobi iz drugih projektov, ki so financirani iz sredstev državnega proračuna, vključno s projekti financiranimi s sredstvi evropske kohezijske politike.

K 61. členu:
Člen določa okvirne pogoje za vodjo raziskovalnega projekta oziroma programa.

K 62. členu:
Člen v prvem odstavku določa, da se raziskovalcem, ki so zaposleni v javni raziskovalni organizaciji, lahko izplača izredna delovna uspešnost, v skladu s predpisi organizacije in ne glede na druge predpise, če so za to zagotovljena sredstva, ki niso sredstva državnega proračuna Republike Slovenije. Plača raziskovalca z vsemi dodatki ne more presegati dvakratnika osnovne plače. Namen določil prvega odstavka je, da se javnim raziskovalnim organizacijam omogoči mehanizem za oblikovanje kadrovske politike, ki dopušča nagrajevanje izjemno uspešnih raziskovalcev. Na ta način se spodbuja sodelovanje z okoljem (gospodarstvom in negospodarstvom) ter sodelovanje v mednarodnih projektnih razpisih, kjer je praviloma način nagrajevanja pogojen z nacionalnimi pravili, kar ob neustreznem sistemu bonusov slovenske raziskovalce postavlja v neustrezen položaj.

V drugem in tretjem odstavku člen določa obravnavo raziskovalcev, ki so za določeno obdobje napoteni na delo v tujino. Glede na to, da gre pri delu v tujini praviloma za drugačne pogoje dela kot v matični instituciji, je z drugim odstavkom omogočeno, da se takšnemu raziskovalcu obračuna plača v skladu s pravili ki veljajo na instituciji, kamor je bil raziskovalec napoten. V tretjem odstavku pa je za namene ustrezne davčne obravnave takšnih raziskovalcev določeno, da se obravnavajo na enak način kot uslužbenci državnih organov, napoteni v tujino.

K 63. členu:
Predlagani člen v prvih dveh odstavkih kot *lex specialis* pomeni izjemo od veljavnega zakona, ki ureja delovna razmerja (to je ZDR-1) glede sklepanja pogodb o zaposlitvi za določen čas.
S predlaganimi določbami prvega odstavka se želi čas trajanja sklenitve pogodb o zaposlitvi za določen čas zaradi usposabljanja in izobraževanja doktorskih študentov v raziskovalnih organizacijah v zakonu opredeliti splošneje, to je v povezavi s trajanjem študijskih programov in ob upoštevanju upravičene daljše odsotnosti (npr. dejansko izrabljen dopusta iz naslova zavarovanja za starševsko varstvo; dokumentirana odsotnost zaradi bolezni ali poškodb oziroma drugih primerov odsotnosti, določenih v predpisih o zdravstvenem zavarovanju, daljša od treh mesecev) doktorskih študentov med trajanjem sofinanciranja podiplomskega raziskovalnega usposabljanja. S predlaganimi določbami drugega odstavka je določeno še, da lahko, če gre za pripravo oziroma izvedbo dela, ki je projektno organizirano, in ne gre za primer iz prvega odstavka, raziskovalna organizacija sklene pogodbo o zaposlitvi za določen čas, potreben za dokončanje dela.

Predlagani člen ureja tudi t.i. sobotno leto. V tretjem odstavku je določeno, da imajo delavci v javnih raziskovalnih organizacijah, ki so izvoljeni v raziskovalne nazive oziroma v nazive visokošolskih učiteljev, pravico, da v šestih letih lahko za eno leto preidejo na drugo raziskovalno organizacijo.

K 64. členu:

Opredelitev izrazov javni raziskovalni zavod in javni infrastrukturni zavod je vsebovana v 5. členu predloga zakona. Ta člen zato določa le, da se glede vprašanj v zvezi z javnimi raziskovalnimi in infrastrukturnimi zavodi, ki s tem zakonom niso urejena, se uporablja zakon, ki ureja zavode.

K 65. členu:
Člen opredeli organe javnega raziskovalnega in infrastrukturnega zavoda (upravni odbor, znanstveni svet, direktor). Določen je tudi način sestave upravnega odbora. S predlaganim drugim odstavkom se določa način sestave upravnega odbora, ki je sicer že uveljavljen z drugim odstavkom 33. člena dosedaj veljavnega Zakona o raziskovalni in razvojni dejavnosti. Javni raziskovalni zavod in javni infrastrukturni zavod upravlja upravni odbor, v katerem so predstavniki ustanovitelja, predstavniki zaposlenih in predstavniki uporabnikov oziroma zainteresirane javnosti. Upravni odbor ima od pet do devet članov. Število članov mora biti liho, pri čemer nobena od treh strani v upravnem odboru ne sme imeti večine. Število članov upravnega odbora in način njihovega imenovanja oziroma izvolitve se določita z aktom o ustanovitvi, podrobnejši način imenovanja oziroma izvolitve članov upravnega odbora pa se lahko določi s statutom javnega zavoda. S predlaganim se zagotavlja večja samostojnost javnih raziskovalnih zavodov, hkrati pa ohranja ustrezna zastopanost predstavnikov ustanovitelja (države), da ta lahko opravlja svojo usmerjevalno in nadzorno nalogo. Tretji odstavek opredeljuje vlogo znanstvenega sveta, ki obravnava vprašanja s področja znanstvenega in strokovnega dela javnega zavoda, odloča o strokovnih vprašanjih v okviru pooblastil, določenih v statutu ali drugih splošnih aktih javnega zavoda, pripravlja strokovne podlage za programe dela in razvoja javnega zavoda, daje direktorju mnenja in predloge o organizaciji dela in pogojih za razvoj dejavnosti ter opravlja druge naloge, določene z ustanovitvenim aktom, statutom ali drugimi splošnimi akti javnega zavoda. Sestava, način oblikovanja in podrobnejše naloge znanstvenega sveta se v skladu z aktom o ustanovitvi določijo v statutu javnega zavoda

K 66. členu:
Člen opredeljuje pristojnosti upravnega odbora javnega raziskovalnega oziroma javnega infrastrukturnega zavoda. Nadalje člen določa, da so naloge upravnega odbora podrobneje opredeljene v aktu o ustanovitvi javnega zavoda. Opredelitev upošteva določila veljavnega zakona, ki ureja zavode, to je Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP).

K 67. členu:
Člen opredeljuje skrbnost članov upravnega odbora javnega raziskovalnega oziroma infrastrukturnega zavoda.

K 68. členu:
Opredeljeni so okvirni pogoji za imenovanje direktorja javnega raziskovalnega oziroma infrastrukturnega zavoda. Določeno je, da so podrobnejši pogoji opredeljeni v aktu o ustanovitvi zavoda.

K 69. členu:
Opredeljene so pristojnosti direktorja javnega raziskovalnega oziroma infrastrukturnega zavoda ob upoštevanju določil veljavnega zakona, ki ureja zavode in specifike raziskovalne dejavnosti.

K 70. členu:
Opredeljena je odgovornost in skrbnost direktorja javnega raziskovalnega oziroma infrastrukturnega zavoda ob upoštevanju določil veljavnega zakona, ki ureja zavode in specifike raziskovalne dejavnosti.

K 71. členu:
Predlagani člen opredeljuje znanstveni svet kot strokovni organ javnega zavoda in nadalje določa, da so sestava znanstvenega sveta in njegove naloge določene v statutu javnega zavoda v skladu z aktom o ustanovitvi.

K 72. členu:

Predlagani člen določa, da so za zagotavljanje enakih možnosti spolov javne raziskovalne organizacije dolžne sprejeti in izvajati progam ukrepov ter najmanj enkrat letno obravnavati njegove učinke in poročati o njih v okviru rednih letnih poročil.

K 73. členu:

Člen določa, da ustanovitelj lahko preoblikuje javni raziskovalni zavod ob predhodnem soglasju upravnega odbora in znanstvenega sveta v gospodarsko družbo v državni lasti, če več kot polovico prihodkov pridobi na trgu. Člen tudi določa, da mora javni raziskovalni zavod pred preoblikovanjem pripraviti elaborat, srednjeročni načrt iz katerega bo razvidno kako bo zavod srednjeročno posloval kot gospodarska družba.

S členom se omogoča, da se v primeru, da se javni raziskovalni zavod zaradi narave področja ali drugih okoliščin statusno preoblikuje na način, ki mu omogoča optimizacijo poslovanja in doseganja institucionalnih ciljev. Hkrati so podane ustrezne varovalke (soglasje upravnega odbora in znanstvenega sveta), ki preprečujejo ukrepe, ki bi bili v nasprotju z interesi institucije (upravni odbor) ali v nasprotju z znanstvenimi standardi (znanstveni svet).

K 74. členu:

Prenos znanja v družbo je eden ključnih namenov raziskovalnih aktivnosti. Obstaja več načinov tovrstnega prenosa, izbor inštrumenta pa je odvisen od konkretnih okoliščin. Ena pomembnih poti je tudi ustanavljanje podjetij, ki temeljijo na pridobljenem znanju, kar je v obstoječi zakonodaji precej omejeno.

Člen v prvem odstavku ureja, da javna raziskovalna organizacija lahko z namenom prenosa znanja v gospodarstvo in komercializacije tega znanja za svoj interes soustanovi zavod ali gospodarsko družbo, pri kateri kot ustanovitelj odgovarja za njene obveznosti do višine ustanovitvenega vložka, dobički takšnih podjetij pa se morajo vračati v osnovno dejavnost javne raziskovalne organizacije.

V drugem in tretjem odstavku člen določa, da javna raziskovalna organizacija v tovrstno podjetje ne vstopa z denarnim vložkom, temveč s finančno ovrednotenim znanjem, ki izhaja iz raziskovalnih aktivnosti. Opredeljuje tudi, da mora ob izpolnjevanju pogojev, določenih v aktih institucije, iz tovrstne kapitalske naložbe izstopiti. Namen obeh odstavkov je, da se omogoči na kontroliran način, ki ne ogroža temeljne dejavnosti, prenos in komercializacija znanja in vračanje na ta način ustvarjenih sredstev nazaj v osnovno dejavnost institucij.

V četrtem odstavku posebej določi, da se pravila, ki veljajo za ustanovitev pravne osebe, smiselno uporabljajo tudi za pridobitev deleža v že obstoječi pravni osebi, če je pridobitev udeležbe posledica povečanja osnovnega kapitala. V petem odstavku je določilo, da javna raziskovalna organizacija za (so)ustanovitev zavoda, gospodarske družbe ali pridobitev udeležbe iz drugega odstavka potrebuje soglasje ustanovitelja, na predlog upravnega odbora javne raziskovalne organizacije. Na ta način je vzpostavljena varovalka glede nekontroliranega ustanavljanja subjektov, ki bi lahko škodljivo vplivali na opravljanje osnovne dejavnosti organizacije.

V šestem odstavku člen določa, da morajo k družabniški pogodbi, ki je osnova za aktivnosti v predhodnih členih, javna raziskovalna organizacija pridobiti soglasje ustanovitelja.

K 75. členu:

Člen v prvem odstavku določa, da javni raziskovalni zavodi v okviru svoje raziskovalne dejavnosti in ob izpolnjevanju predpisanih pogojev lahko sodelujejo z univerzami in samostojnimi visokošolskimi zavodi pri oblikovanju in izvajanju visokošolskega izobraževanja. V drugem členu je določeno, da javne raziskovalne organizacije v okviru svoje raziskovalne dejavnosti zaradi večje učinkovitosti raziskovalnega dela in boljše izrabe raziskovalne infrastrukture pri raziskovalnem delu medsebojno sodelujejo.

S spodbujanjem povezovanja med različnimi raziskovalnimi organizacije je cilj doseči sinergije med raziskovalnim in študijskim procesom ter omogočiti optimalne kanale prenosa znanja med njimi.

K 76. členu:

Člen opredeljuje javno službo na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti kot dejavnost, ki se izvaja v obliki stabilnega financiranja. V sklopu javne službe se financira aktivnosti, katerih temeljna značilnost je dolgoročna stabilnost, dostopnost rezultatov vsem pod enakimi pogoji in pomembnost za državo. Zato se aktivnosti javne službe financirajo iz javnih virov. Javna služba se financira prek štirih sklopov delovanja in sicer:

- zajema infrastrukturni steber financiranja (ISF), kjer so financirane infrastrukturne aktivnosti, ki so potrebna osnova za izvajanje raziskovalne dejavnosti. V sklopu tega je financirano tudi osnovno delovanje institucij (ustanoviteljske obveznosti);
- programski steber financiranja, kjer so zajete temeljne, dolgoročne raziskovalne aktivnosti izvajalcev javne službe. Aktivnosti v okviru tega stebra so namenjene temeljnim raziskavam, ki jih institucija s svojimi organi tudi ustrezno usmerja. V kontekstu tega stebra je omogočena tudi podpora novim raziskovalnim področjem, oblikovanje novih raziskovalnih skupin in izvajanje institucionalnih razvojnih strategij.
- Razvojni steber financiranja predstavljajo razvojna sredstva, ki jih institucija prejme na podlagi »strateškega dogovora« z državo. Na tej ravni se uskladijo razvojne prioritete institucije in pričakovanja ustanovitelja/države, glede dolgoročnega razvoja.
- Programe nacionalnih raziskav sestavljajo raziskave, ki so dolgoročno pomembne za slovenijo in za katere ni pričakovati, da jih je mogoče financirati iz drugih virov. Aktivnosti v tem sklopu nimajo zgolj namena doseganja znanstvenih učinkov, ampak predstavljajo z nacionalnega vidika pomembno materijo. Raziskave v tej kategoriji zajemajo širok spekter tematik, katerih nabor sprejme Vlada republike Slovenije.

Javno službo izvajajo javni raziskovalni in visokošolski zavodi kot svoje temeljno poslanstvo. Poleg njih javno službo izvajajo še institucije s področja medicine, ki so v področne m zakonu opredeljene kot klinike ali klinični inštituti. Posebno kategorijo izvajalcev javne službe predstavljajo institucije, katerih ustanovitelji so izključno subjekti javnega prava in ki izvajajo koncesionirane študijske programe na prvi in drugi stopnji. Pri konceptu izhajamo iz dejstva, da sta visokošolska pedagoška dejavnost in znanstvenoraziskovalna dejavnost med seboj nerazdružljivo povezani. V primeru podeljene koncesije za študijske programe je bila s strani države tako že nedvoumno preverjena potreba po tovrstnem znanju, ki ga mora podpirati tudi raziskovalna aktivnost. Zato je nepotrebno podvajanje, da bi za ta del izvajali ponovne/dodatne koncesijske postopke in jih privzamemo v enak status kot velja z javne subjekte. Zaradi krepitve javne mreže institucij pa je pomembno dejstvo, da morajo biti vsi subjekti, ki so ustanovitelji tovrstnega zasebnega subjekta, osebe javnega prava.

Člen opredeljuje tudi opravljanje drugih dejavnosti javnih raziskovalnih zavodov ter namen uporabe presežka prihodkov nad odhodki, ob upoštevanju določil zakona, ki ureja fiskalno pravilo in način poravnave primanjkljaja prihodkov nad odhodki, ustvarjenega z navedenimi dejavnostmi, in določa, iz katerih virov se lahko krije presežek odhodkov nad prihodki glede na dejavnosti, iz katere je bil presežek odhodkov ustvarjen.

Člen določa tudi, da subjekti, ki izvajajo javno službo, ne glede na njihov pravni status, izvajajo le-to po predpisih, ki veljajo za javni sektor.

K 77. členu:

Ta člen določa, da lahko pristojni minister pravnim osebam (zasebnega ali javnega prava), ki delujejo na področju raziskovalne dejavnosti, z odločbo podeli javno pooblastilo za opravljanje upravnih nalog, ki jih člen eksplicitno navaja. Pogoji, merila in postopek za podelitev javnega pooblastila se podrobneje določijo s podzakonskim predpisom, ki ga sprejme minister, pristojen za znanost.

K 78. členu:
Člen opredeljuje odvzem javnega pooblastila. Zaradi nezakonitega, nepravilnega ali nepravočasnega izvajanja javnih pooblastil pristojni minister lahko nosilcu javnega pooblastila odvzame javno pooblastilo z odločbo.

K 79. členu:
Člen opredeljuje izvajanje nadzora nad javno agencijo za raziskovalno dejavnost, ki ga opravlja ministrstvo.

K 80. členu:
Člen opredeljuje izvajanje nadzora nad porabniki proračunskih sredstev, ki ga izvaja javna agencija za raziskovalno dejavnost nad porabniki proračunskih sredstev, katerim sredstva dodeli javna agencija za raziskovalno dejavnost.

K 81. členu:
Člen opredeljuje izvajanje nadzora nad porabniki proračunskih sredstev, ki ga izvaja ministrstvo, pristojno za znanost, nad porabniki proračunskih sredstev, katerim sredstva dodeli ministrstvo, pristojno za znanost.

K 82. členu:
Člen opredeljuje dinamiko naraščanja finančnih sredstev do dosega ciljne vrednosti 1 % BDP za znanstvenoraziskovalno dejavnost. Glede na velik razkorak med trenutno in ciljno višino financiranja je predviden dvofazni način za dosego tega cilja. V letu 2021 je predvideno doseči 0,7 % BDP in nato v štirih zaporednih letih po uveljavitvi tega zakona do 1 % BDP.

K 83. členu:

Prehodna določba opredeljuje potek mandata članov Sveta za znanost in tehnologijo Republike Slovenije. Člen opredeljuje tudi imenovanje ter začetek delovanja Razvojnega sveta Republike Slovenije.

K 84. členu:

Prehodna določba določa, da se mandat direktorja agencije in mandati upravnega odbora, znanstvenega sveta ter drugih strokovnih teles agencije nadaljujejo do njihovega izteka.

K 85. členu:

Prehodna določba določa, da se mandati upravnih odborov javnih zavodov nadaljujejo do njihovih iztekov. Člen opredeljuje tudi rok za uskladitev aktov o ustanovitvi javnih zavodov, statutov in drugih splošnih aktov javnih zavodov s tem zakonom ter začetek njihove uporabe.

K 86. členu:

Člen opredeljuje rok za uskladitev akta o ustanovitvi javne agencije za raziskovalno dejavnost in agencije pristojne za tehnologijo , statuta in drugih splošnih aktov s tem zakonom ter začetek njihov uporabe. Člen opredeljuje tudi rok za izdajo aktov agencij za izvrševanje javnih pooblastil, ki so potrebni za izvajanje tega zakona.

K 87. členu:

Člen opredeljuje rok za izdajo podzakonskih predpisov, ki so potrebni za izvajanje tega zakona.

K 88. členu:
Člen opredeljuje prenehanje veljavnosti dosedanjega zakona, podzakonskih predpisov in aktov agencije za izvrševanje javnih pooblastil. Člen opredeljuje tudi podaljšanje uporabe podzakonskih predpisov in aktov agencije za izvrševanje javnih pooblastil do sprejema novih podzakonskih predpisov in aktov agencije za izvrševanje javnih pooblastil na podlagi tega zakona, če niso v nasprotju s tem zakonom.

K 89. členu:
S predlagano prehodno določbo se opredeljuje dokončanje potekajočih javnih razpisov in pozivov ter dokončanje tekočih raziskovalnih aktivnosti pri agenciji in ministrstvu, pristojnem za znanost.

K 90. členu:

Člen določa začetek izvajanja evalvacij po tem zakonu in sicer tako, da se začnejo izvajati najkasneje štiri leta po uveljavitvi tega zakona.

K 91. členu:
Člen podrobneje opredeljuje prehod na financiranje stabilnega izvajanja raziskovalne dejavnosti ter določa parametre za odpravo anomalij in vzpostavitev začetnega stanja. Opredeljuje elemente za prvi izračun obsega sredstev za stabilno izvajanje raziskovalne dejavnosti za raziskovalne organizacije, ki že izvajajo javno službo na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Člen opredeljuje določitev izhodiščne točke za področje infrastrukturnih obveznosti, ustanoviteljskih obveznosti in raziskovalnih programov, ki so z novim sistemom financiranja prevedeni v stabilni del financiranja.

Z namenom minimiziranja letnih nihanj znotraj posamezne kategorije financiranja je v izračun zajeto deset letno obdobje. Člen definira, da se začetno stanje vzpostavi v obdobju šestih let od uveljavitve zakona, pri čemer je 50 % nesorazmerij odpravljenih v prvih dveh letih. Zaradi zagotavljanja vzdržnosti modela je predvideno, da se za izravnavo porabi največ tretjina sredstev letnega prirasta. V kolikor prirast sredstev ne zadošča za odpravo nesorazmerij, se čas za odpravo ustrezno podaljša.

Ne glede na čas izravnave, se pri izračunu letnega povečanja stabilnega financiranja upošteva končno stanje po zaključenem povečanju.

K 92. členu:

Člen določa, da se prenos lastninske pravice za premoženje iz prvega odstavka 58. člena tega zakona in druga premoženjsko-pravna razmerja v zvezi s tem ter vknjižba lastninske pravice v zemljiško knjigo po uradni dolžnosti uredijo v treh letih po uveljavitvi tega zakona s pogodbami med Republiko Slovenijo in javnimi raziskovalnimi zavodi po stanju na dan 1.5.2019.

K 93. členu:
Končna določba zakona določa *vacatio legis*, in sicer začne ta zakon veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. januarja 2020.